

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Analýza cizinců na území MČ Praha 3

Výzkumná zpráva

Praha 2021

Hlavní řešitel: Prof. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

Autorský tým: Luděk Sýkora, Tomáš Brabec, Otakar Bursa

Předkladatel:

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta
Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
Albertov 6, 128 43 Praha 2

Analýza cizinců na území MČ Praha 3

Výzkumná zpráva

Autorský tým: Luděk Sýkora, Tomáš Brabec, Otakar Bursa

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje,
Centrum pro výzkum města a regionů (CVMR), www.natur.cuni.cz

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

cvmr

centrum pro výzkum
měst a regionů

„Analýza cizinců na území MČ Praha 3“ byla vypracována v rámci projektu "Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 3 v roce 2021", který realizoval Úřad městské části Praha 3 s finanční podporou Ministerstva vnitra ČR.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Praha /|||

© Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2021

Obsah

1	Východiska, cíle a postup analýzy.....	6
2	Počet a struktura cizinců v MČ Praha 3 v kontextu Prahy.....	8
2.1	Zdroje dat.....	8
2.2	Vývoj počtu cizinců v Praze.....	9
2.3	Pozice Prahy 3 v rámci Prahy – populační vývoj a počet cizinců.....	14
2.4	Struktura cizinců z hlediska státního občanství	19
2.5	Struktura cizinců podle věku a pohlaví.....	22
3	Rozmístění cizinců v městské části Praha 3 a hodnocení segregace.....	27
3.1	Prostorová nerovnoměrnost v rozmístění cizinců v městské části Praha 3.....	27
3.2	Identifikace lokalit koncentrace cizinců v městské části Praha 3.....	28
3.3	Vývoj rozmístění cizinců v MČ Praha 3 mezi lety 2012 a 2020	35
4	Analýza dětí cizinců ve školských zařízeních v Praze a v MČ Praha 3.....	41
5	Vnímání rizik a potenciálů ve vzájemném soužití majoritní společnosti a cizinců.....	46
5.1	Vývoj počtu a struktury cizinců v městské části, odlišné generace cizinců a lokality jejich koncentrace.....	46
5.2	Rizika a problémy v soužití podle lokalit.....	49
5.3	Mateřské a základní školy, děti s OMJ a nedostatečná znalost češtiny.....	51
5.4	Veřejné prostory a interakce s cizinci.....	51
5.5	Rizika a problémy v soužití podle sociálních skupin	52
6	Hlavní aktéři a jejich aktivity zaměřené na cizince na území městské části Praha 3	54
6.1	Instituce zabývající se integrací cizinců na úrovni hlavního města Prahy.....	54
6.2	Městská část Praha 3	55
6.3	Základní a mateřské školy.....	58
6.4	Nevládní neziskové organizace	58
6.5	Komunikace a informovanost	59
7	Doporučení vedení městské části Praha 3.....	61
7.1	Rozvoj MČ Praha 3 a rezidenční projekty	61
7.2	Mateřské a základní školy, děti/žáci s odlišným mateřským jazykem a integrační potenciál škol	61
7.3	Informovanost cizinců a o cizincích	61
7.4	Znalostní základna o cizincích v MČ Praha 3	62
8	Literatura a zdroje dat.....	63
9	Přílohy.....	66
	Příloha 9.1: Seznam účastníků diskuzního setkání.....	66
	Příloha 9.2: Seznam klíčových informátorů.....	67
	Příloha 9.3: Seznam rozhovorů provedených během terénního šetření	67
	Příloha 9.4: Praha 3 - názvy ZSJ.....	68
	Příloha 9.5: Míry segregace: index segregace a index odlišnosti.....	71
	Příloha 9.6: Příklad tabulky pro přehled žáků cizinců v ZŠ	72
	Příloha 9.7: Příklad tabulky pro přehled dětí cizinců v MŠ.....	74

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Vývoj počtu cizinců v Praze a Česku v letech 2001 až 2020.....	9
Obrázek 2.2: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2012	10
Obrázek 2.3: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2020	10
Obrázek 2.4: Vývoj počtu a podílu cizinců mimo EU na celkovém počtu cizinců v Praze a Česku v letech 2004 až 2020	11
Obrázek 2.5: Vývoj počtu obyvatel v Praze a v MČ Praha 3 v letech 2001 až 2020	14
Obrázek 2.6: Demografický vývoj v MČ Praha 3 v letech 2001 až 2020	15
Obrázek 2.7: Počet a podíl cizinců v pražských městských částech v roce 2020.....	16
Obrázek 2.8: Počet a podíl cizinců ze třetích zemí v městských částech Prahy v roce 2020	16
Obrázek 2.9: Vývoj počtu cizinců v Praze v letech 2001 až 2020	17
Obrázek 2.10: Vývoj počtu cizinců v MČ Praha 3 v letech 2012 až 2020	17
Obrázek 2.11: Migrační saldo občanů ČR a cizinců v Praze v letech 2007 až 2019	18
Obrázek 2.12: Vývoj počtu cizinců v MČ Praha 3 v letech 2012 a 2020.....	18
Obrázek 2.13: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2020	20
Obrázek 2.14: Struktura cizinců podle občanství v MČ Praha 3 v roce 2020.....	20
Obrázek 2.15: Věková pyramida cizinců a celkové populace v MČ Praha 3 v roce 2020: relativní zastoupení v kategoriích věku	25
Obrázek 2.16: Věková pyramida cizinců a celkové populace v MČ Praha 3 v roce 2020: porovnání celkových počtů v kategoriích věku	26
Obrázek 3.1: Typologie lokalit na základě úrovně koncentrace	29
Obrázek 3.2: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců v ZSJ MČ Praha 3 (2020).....	30
Obrázek 3.3: Počty, podíly a lok. kvocienty cizinců ze třetích zemí v ZSJ MČ Praha 3 (2020).....	31
Obrázek 3.4: ZSJ podle typů koncentrace cizinců v MČ Praha 3 v roce 2020	34
Obrázek 3.5: ZSJ podle typů koncentrace cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 v roce 2020.....	34
Obrázek 3.6: Vývoj počtu cizinců mezi lety 2012 a 2020 v ZSJ MČ Praha 3	38
Obrázek 3.7: Vývoj počtu cizinců ze třetích zemí mezi lety 2012 a 2020 v ZSJ MČ Praha 3	38
Obrázek 3.8: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců v ZSJ MČ Praha 3 v roce 2012	39
Obrázek 3.9: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců ze třetích zemí v ZSJ MČ Praha 3 v roce 2012	39
Obrázek 3.10: ZSJ podle typů koncentrace cizinců v MČ Praha 3 v roce 2012.....	40
Obrázek 3.11: ZSJ podle typů koncentrace cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 v roce 2012	40
Obrázek 4.1: Vývoj počtu a podílu dětí cizinců podle jednotlivých typů škol v Praze ve školních rocích 2016-17 až 2020-21	41
Obrázek 4.2: Žáci s odlišným mateřským jazykem v Praze a Praze 3	45
Obrázek 5.1: Viktoria Center	47
Obrázek 5.2: Residence Garden Towers	48
Obrázek 5.3: Byty nabízené na Airbnb v Praze.....	49
Obrázek 5.4: Pocitová mapa Praha 3 (2021)	50
Obrázek 6.1: Poznejme se, sousedé: leták a program kulturně společenské akce	57
Obrázek 6.2: Informace pro cizince na webových stránkách ÚMČ Praha 3.....	60

Seznam tabulek

Tabulka 2.1: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v Praze v letech 2012 a 2020.....	12
Tabulka 2.2: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v Praze v letech 2012 a 2020 (seřazené podle dynamiky přírůstku)	13
Tabulka 2.3: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 (2012-2020)	21
Tabulka 2.4: Počet mužů a žen a průměrný věk cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 v roce 2020	22
Tabulka 2.5: Věková struktura cizinců a populace celkem v Praze a MČ Praha 3 (2020)	23
Tabulka 2.6: Věková struktura cizinců a populace celkem v MČ Praha 3 v letech 2012-2020.....	23
Tabulka 2.7: Věkové složení cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 v roce 2020.....	24
Tabulka 3.1: Indexy segregace a odlišnosti za ZSJ MČ Praha 3 v roce 2020 podle skupin z hlediska státní příslušnosti.....	27
Tabulka 3.2: Úrovně koncentrace sociálních skupin.....	28
Tabulka 3.3: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců v MČ Praha 3 (2020)	32
Tabulka 3.4: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 (2020)	33
Tabulka 3.5: Vývoj počtu cizinců v Praze a Praze 3 (2012-2020).....	35
Tabulka 3.6: Změny v podílu cizinců na celkové populaci v Praze a Praze 3 (2012-2020)	35
Tabulka 3.7: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců v MČ Praha 3 (2012)	36
Tabulka 3.8: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 (2012)	37
Tabulka 4.1: Struktura žáků cizinců podle státního občanství na školách v Praze ve školním roce 2020-21	42
Tabulka 4.2: Počet a podíl žáků cizinců v základních školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21 .	43
Tabulka 4.3: Počet a podíl dětí cizinců v mateřských školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21.	44
Tabulka 4.4: Počet a podíl dětí cizinců v základních školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21 podle šetření MHMP.....	45

1 Východiska, cíle a postup analýzy

Předložená výzkumná zpráva vznikla na základě poptávky a následně objednávky Úřadu městské části Praha 3. Výzkumná zpráva Analýza cizinců na území MČ Praha 3 představuje **první systematicky zpracovaný pohled na problematiku cizinců** v této městské části. **Cílovou skupinou byli cizinci ze třetích zemí a zemí EU** (včetně EHP a Švýcarska), kteří legálně pobývají na území České republiky a bydlí v městské části Praha 3 (mají povolení k trvalému, dlouhodobému, nebo přechodnému pobytu).

Ve výzkumu jsme se zaměřili na několik základních otázek, obdobně jako v dřívějších studiích pro městské části Praha 4, Praha 5, Praha 7 a Praha 11 (Sýkora a kol. 2015, 2016, 2018, 2020).

Analýzu jsme zacílili na:

- kvantitativní přehled **počtu a struktury cizinců a vývoje mezi lety 2012 a 2020** v městské části Praha 3 v kontextu Prahy jako celku;
- analýzu **rozmístění cizinců** na území městské části k 31. 12. 2020/1. 1. 2021 a při porovnání s rokem 2012, a to s důrazem na hodnocení prostorových nerovnoměrností v rozmístění, identifikaci **územních koncentrací a vyhodnocení rizik segregace**;
- identifikaci **rizik a potenciálů v soužití** prostřednictvím témat, lokalit a skupin cizinců spojených s problémovými i pozitivními stránkami soužití mezi majoritou a cizinci a identifikaci **problémů a pozitivních příkladů v činnosti institucí** podílejících se na podpoře integrace cizinců;
- přehled a analýzu **institucionálního prostředí a hlavních aktérů**, kteří svojí činností ovlivňují život cizinců a soužití s většinovou populací;
- **shrnující vyhodnocení hlavních zjištění a doporučení vedení městské části** v oblasti soužití mezi majoritou a cizinci a integrace cizinců.

V Analýze cizinců na území MČ Praha 3 jsme k základnímu hodnocení využili **aktuální a podrobné údaje** o cizincích, které nám poskytlo Ředitelství služby cizinecké policie České republiky. Data nám umožnila **vyhodnotit aktuální stav** (k 31.12.2020, respektive k 1.1.2021) cizinců v městské části z hlediska jejich počtu, dále struktury z hlediska občanství, věku a pohlaví a v neposlední řadě geografického rozmístění a vyhodnotit změny od roku 2012, kdy končila ekonomická recese a do Česka se opět dynamičtěji stěhovali cizinci, do současnosti, tj. roku 2020. Tato data rovněž umožnila vyhodnotit aktuální situaci z hlediska **územních koncentrací a prostorové segregace** cizinců.

Hodnocení vnímání rizik a problémů a na druhou stranu potenciálů a pozitivních stránek soužití klíčovými informátory z řad politické reprezentace a administrativy městské části, Policie, školských zařízení, vládních a nevládních neziskových organizací pracujících s cizinci a dalších aktérů vycházelo z informací získaných v rámci **diskusního setkání s klíčovými aktéry** a prostřednictvím polo-strukturovaných **rozhovorů s klíčovými informátory** (seznam viz příloha 9.1 a 9.2). V rámci diskusního setkání, prostřednictvím rozhovorů, informací dostupných ze strategií a dokumentů a webových stránek ÚMČ Praha 3, MHMP, školských zařízení v MČ Praha 3, organizací změřených na integraci cizinců a dalších zdrojů byly získány informace o **institucionálním prostředí a hlavních aktérech**, kteří svojí činností ovlivňují život cizinců a soužití s většinovou populací.

Úvodní **diskusní setkání s klíčovými aktéry** poukázalo na významnou vnitřní diferenciaci prostoru městské části Praha 3 z hlediska dynamiky vývoje a struktury cizinců. Na územní odlišnosti poukazovaly i informace o nemalé **diferenciaci zastoupení žáků cizinců v základních**

a mateřských školách. Praha 3 má navíc významný rozvojový potenciál z hlediska výstavby nového bydlení. Proto jsme položili důraz na distribuci dětí a žáků cizinců v mateřských a základních školách MČ Praha 3. Vycházeli jsme přitom z podkladů poskytnutých odborem školství ÚMČ Praha 3, které jsme dále ověřili a doplnili prostřednictvím dat z MŠMT ČR.

Přestože analýza cizinců na úrovni základních sídelních jednotek neidentifikovala takové koncentrace, jež by hrozily riziky segregace, a ani diskusní setkání s klíčovými aktéry nepoukázalo na závažná rizika segregace, provedli jsme (doplňkově a nad rámec původního záměru) **územně detailní analýzu rozmístění cizinců podle jednotlivých objektů**, a to včetně lokalizace nejčtetnějších skupin z hlediska státní příslušnosti.

Specifickou pozornost jsme věnovali **širším lokalitám v MČ Praha 3**, jejich vývoji, zastoupení cizinců a v rámci možností daných rozsahem této studie i každodennímu soužití ve vybraných lokalitách MČ Praha 3 vyznačujících se koncentrací cizinců. Opakované **šetření v terénu lokalit** MČ Praha 3 se zaměřilo zejména na **využití veřejných prostranství, služeb a rezidenční prostředí**. Rozsah projektu neumožňoval hlubší výzkum **sociální interakce a soužití** na úrovni městských čtvrtí a lokalit. Během pozorování v terénu bylo nicméně provedeno několik rozhovorů (viz Příloha 9.3), které poskytly doplňující náhledy na vnímání cizinců a charakteru vzájemného soužití v MČ Praha 3.

Výše uvedenému zaměření odpovídá i **struktura** kapitol předložené studie s důrazem na (1) vývoj populace cizinců a jejich struktury, (2) rozmístění na území městské části, lokality koncentrace a segregaci, (3) děti a žáky cizince ve školských zařízeních, (4) vnímaná rizika a pozitivní potenciály, (5) činnost institucí, (6) doporučení úřadu MČ Praha 3.

2 Počet a struktura cizinců v MČ Praha 3 v kontextu Prahy

Cílem této části studie je poskytnout vstupní kvantitativní **přehled o cizincích v MČ Praha 3** v kontextu situace v hl. m. Praze. Po představení datových zdrojů se zaměříme na analýzu **počtu a struktury cizinců** v celé Praze. Následně se pozornost zaměří na MČ Praha 3, kde bude hodnocena pozice městské části v Praze, její populační vývoj, počet a struktura cizinců. Postavení Prahy 3 bude komentováno i s ohledem na rozmístění cizinců v pražských městských částech. Hodnocení budou členěna na cizince z Evropské unie (EU) (včetně Velké Británie), států Evropského sdružení volného obchodu (Norsko, Švýcarsko, Island, Lichtenštejnsko) a cizince ze třetích zemí.

2.1 Zdroje dat

Základním zdrojem o počtu cizinců v Česku jsou statistické údaje, které eviduje a poskytuje Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR (dále ŘSCP)¹. Tyto údaje jsou předávány Českému statistickému úřadu (dále ČSÚ), který data každý měsíc publikuje. Volně dostupné jsou ale pouze agregované údaje za okresy Česka a správní obvody hl. m. Prahy. Od roku 2013 jsou dostupná data také za městské části hl. m. Prahy.

Tyto údaje jsou ovšem dostupná pouze za větší území a neumožňují detailní pohled na podrobnou územní diferenciaci koncentrací cizinců v rámci rezidenčních čtvrtí. Pro identifikaci a studium koncentrace bydlení cizinců je potřeba mít údaje za co nejmenší územní jednotky. Údaje za **základní sídelní jednotky (ZSJ)**, které takovou podrobnost nabízejí, je možné získat ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB). Sčítání se ale koná pouze jednou za 10 let, data z roku 2011 již nejsou aktuální a výsledky ze SLDB 2021 můžeme očekávat až v průběhu roku 2022 a v potřebném územním detailu ještě později.

Analýza cizinců na území MČ Praha 3 využila neveřejná data z databáze spravované Ředitelstvím služby cizinecké policie (ŘSCP) ČR za roky **2012 a 2020** (vždy jde počet cizinců k 31. prosinci daného roku, respektive 1. lednu roku následujícího). Databáze ŘSCP obsahuje všechny evidované cizince v Česku se základními informacemi jako je občanství, věk, pohlaví, typ pobytu a adresa bydliště. Vzhledem k ochraně individuálních dat jsou údaje agregované za ZSJ² (v případě ZSJ s méně než 10ti cizinci nejsou uváděné přesné počty cizinců). Pro dlouhodobější porovnání na úrovni celého Česka a Prahy pracujeme s daty, které poskytuje ČSÚ.

¹ Data zahrnují cizince s platným povolením k pobytu (trvalý, přechodný, dočasný pobyt a pobyt azylanta). Nezahrnují neregistrované občany Evropské unie a cizince, kteří v Česku pobývají bezvízově, tj. zpravidla krátkodobě. V analýze se nicméně věnujeme těm cizincům, kteří dlouhodoběji pobývají na území Česka a účastní se běžného veřejného života. Naopak, počty občanů zemí EU s potvrzením o přechodném pobytu a jejich rodinní příslušníci, kteří nejsou sami občany zemí EU, s povolením k přechodnému pobytu, jsou v datech ŘSCP a potažmo ČSÚ nadhodnoceny, jelikož tyto osoby ukončení pobytu na území ČR zpravidla nehlásí, a nedochází tak k jejich deregistraci.

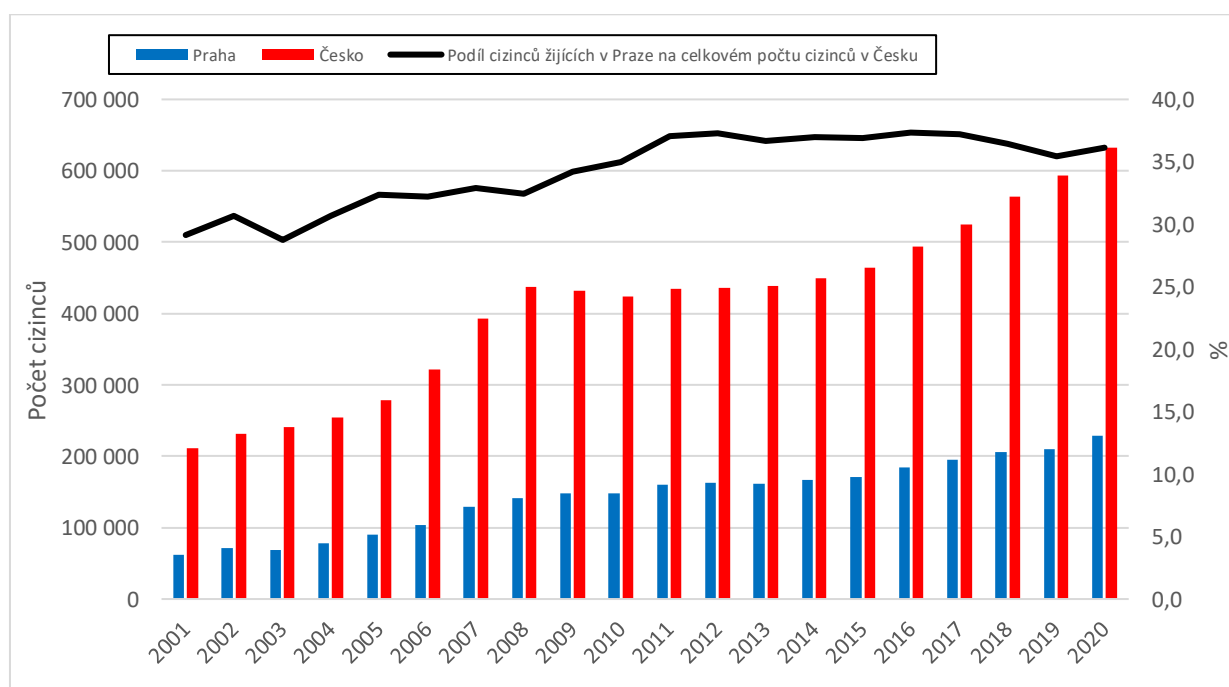
² Základní sídelní jednotka (ZSJ) představuje funkčně a/nebo urbanisticky homogenní územní jednotku a nejmenší území, za něž jsou dostupná vybraná data šetřená ČSÚ (podrobněji viz https://www.czso.cz/csu/rso/zsj_rso). Území měst je skladebné ze ZSJ. V Česku je přes 23 tisíc ZSJ. Pro obecnou identifikaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v prostoru města doporučujeme použít Mapu základních sídelních jednotek ČSÚ <https://apl.czso.cz/irso4/mproj2.jsp?pid=2&kodcis=47>. Pro použití v této analýze jsme připravili Přílohu 9.4, která uvádí názvy a územní vymezení ZSJ v MČ Praha 3.

2.2 Vývoj počtu cizinců v Praze

Počet cizinců v Praze i v Česku se v posledních letech prakticky **neustále zvyšuje** (Obrázek 2.1). Migranti přicházejí do Česka zejména za účelem realizace **ekonomických aktivit** (Drbohlav a kol. 2010). Hned po pádu komunistického režimu se Praha otevřela světu a plně se zapojila do procesu globalizace. Začala se projevovat internacionalizace pracovních sil (Sýkora 2001). V 90. letech dvacátého století se do Prahy začali stěhovat cizinci s lepším sociálním postavením (především ze západní Evropy a USA), jako kvalifikovaní pracovníci nadnárodních společností. Postupně začali početně převládat cizinci ze střední a východní Evropy a Asie pracující v méně kvalifikovaných profesích s nižší mzdou, především ve zpracovatelském průmyslu a službách a to ve všech regionech Česka.

K růstu počtu cizinců dochází především po roce 2000. Česko se stává cílovou zemí pracovní migrace. K vysoce dynamickému růstu migrace cizinců přispívá **vstup České republiky do Evropské unie** v roce 2004 a počty cizinců v letech 2005-2009 rychle narůstají. Celosvětová ekonomická recese tento nebývalý růst zastavila a počty cizinců v letech 2009-2012 stagnují. Od roku 2013 pak počet cizinců v Česku opět roste, a to s vysokou dynamikou v letech 2015-2020. Poněkud překvapivě se nepříznivá situace globální pandemie Covid-19 nepromítla v roce 2020 do snížení imigrace a tempa růstu počtu cizinců v Česku.

Obrázek 2.1: Vývoj počtu cizinců v Praze a Česku v letech 2001 až 2020

Zdroj dat: ČSÚ

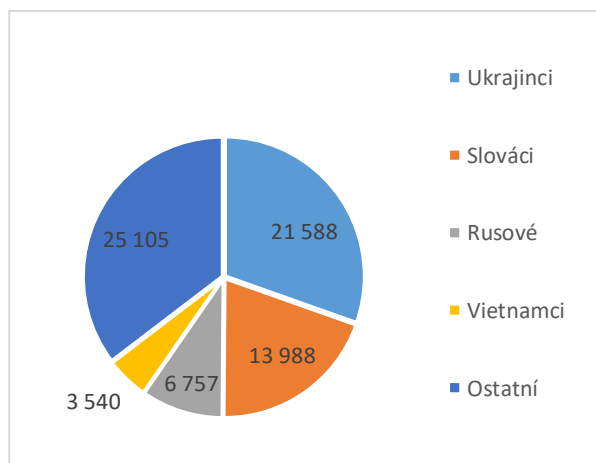
Především z důvodu velké a rozmanité nabídky pracovních a studijních příležitostí je pro cizince jednoznačně nejatraktivnějším regionem Česka Praha, ve které se koncentruje více než 1/3 všech evidovaných cizinců (k 31. 12. 2020 bylo **36,1 % ze všech cizinců koncentrováno v Praze**). Nejvyšší tempo růstu počtu cizinců v Praze bylo patrné v letech 2002-2009. Tato doba byla charakterizovaná vysokým ekonomickým růstem a výstavbou velkých rezidenčních developerských projektů. V období ekonomické recese 2009-2012 v Praze nedošlo k poklesu, respektive stagnaci počtu cizinců, jak tomu bylo v Česku, ale jen ke zpomalení rychlosti růstu. V posledních letech jsme opět svědky dynamického růstu počtu cizinců v Praze i v celém Česku,

kteřý je způsoben především růstem ekonomiky a poptávkou po pracovnících, kdy v kontextu nízké nezaměstnanosti a nedostatku domácích pracovníků je rozvoj mnoha odvětví české ekonomiky do nemalé míry závislý na pracovní síle ze zahraničí.

Počet cizinců žijících v Praze se od roku 2001 více než ztrojnásobil. V roce 2020 bylo v Praze registrováno 217839 cizinců, kteří se více než **16 % podíleli na celkové populaci** hlavního města. Ve srovnání s ostatními evropskými městy, jako je Vídeň či Mnichov, je ovšem podíl cizinců v Praze stále relativně nízký. Z důvodu vysoké poptávky po pracovní síle a atraktivitě Prahy můžeme do budoucna **očekávat další zvyšování počtu cizinců**. Je patrné, že od roku 2002 Praha populačně rostla pouze díky převaze přistěhovalých cizinců nad vystěhovalými. Migrační saldo českých občanů je v posledních letech spíše záporné, kdy převažuje počet vystěhovalých obyvatel nad přistěhovalými. Češi se stěhují především do rodinných domů za administrativními hranicemi Prahy a do města dojíždějí za prací, studiem a zábavou. Přírozený přírůstek obyvatel (rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých) v Praze v posledních letech rostl. Výjimkou se však stal rok 2020, kdy byla zejména úmrtnost, ale také porodnost ovlivněna globální pandemií Covid-19. Význam přirozené změny pro celkový populační růst je nicméně stále mnohem nižší než migrace. Populační prognózy předpokládají, že se počet obyvatel Prahy v budoucnu bude nadále zvyšovat (Brabec 2019, ČSÚ 2019). **Hlavní hybnou silou populačního růstu budou i nadále především cizinci**. Praha a její městské části by se proto měly připravit na zvyšování počtu cizinců i na proměny v jejich struktuře.

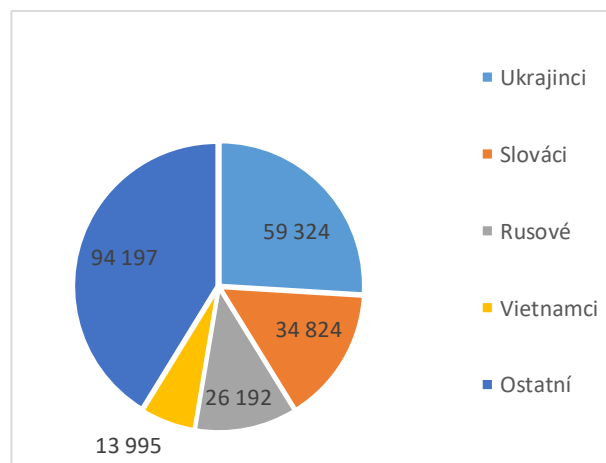
V roce 2002 bylo v Česku i Praze nejvíce cizinců z **Ukrajiny, Slovenska, Ruska a Vietnamu**. Do roku 2020 se struktura cizinců výrazně nezměnila a cizinci z těchto 4 států jsou dlouhodobě nejpočetnější (Obrázky 2.2 a 2.3). Je ovšem patrné, že dochází k významnému růstu cizinců z ostatních států. V Praze je struktura cizinců podle státní příslušnosti obdobná jako v celém Česku. Koncentruje se zde jednoznačně nejvíce cizinců ze západní Evropy a USA, relativně více cizinců z Ruska a Ukrajiny, méně zase z Vietnamu, Slovenska a Polska.

Obrázek 2.2: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2012

Zdroj dat: ČSÚ

Obrázek 2.3: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2020

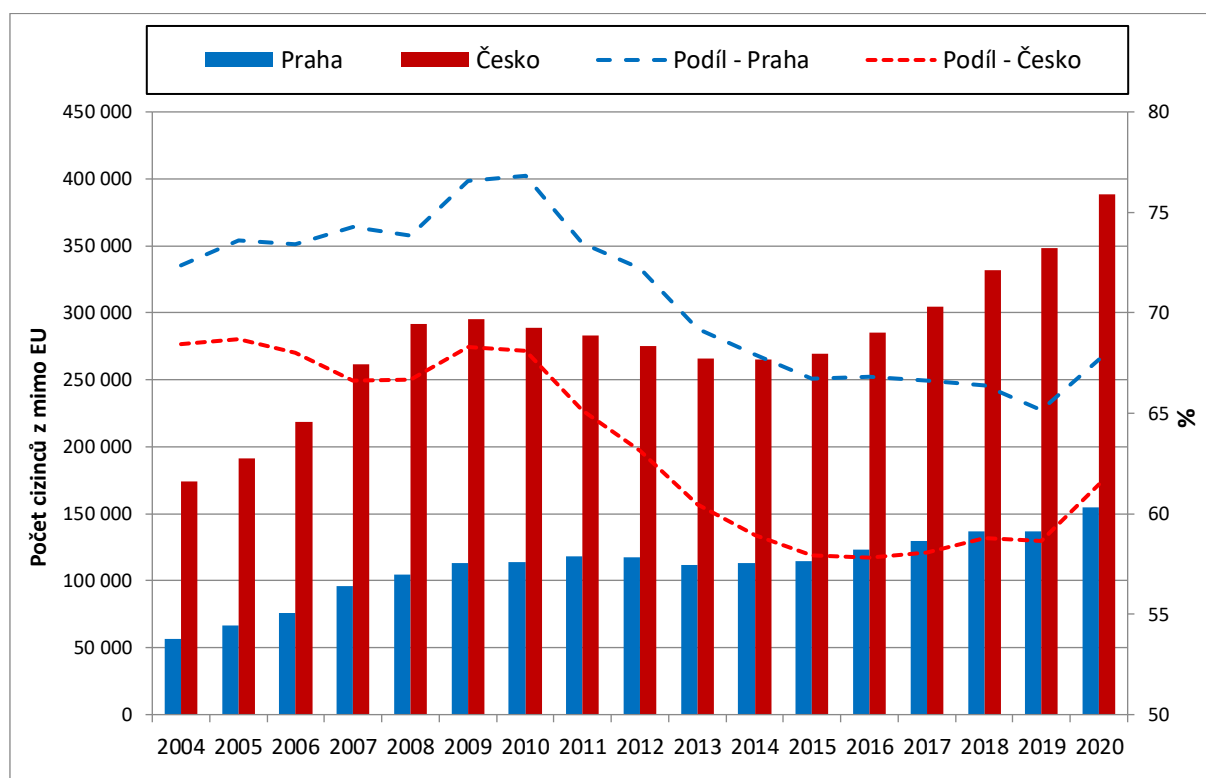

Zdroj dat: ČSÚ

Mezi lety 2012 a 2020 se počet obyvatel Prahy zvýšil o více než 7,1 %, zatímco **počet cizinců narostl o 43,1 %** (Tabulka 2.1, 2.2). **Rychleji roste počet cizinců z EU než cizinců ze třetích zemí**. V důsledku vystoupení Velké Británie z EU došlo k optickému růstu počtu a podílu cizinců ze

třetích zemí, jelikož se občané Velké Británie žijící z Česku přesunuly mezi cizince ze třetích zemí. Počty cizinců ze států EU se obecně zvyšují více než z třetích zemí, a to zejména díky dynamičtějšímu růstu počtu cizinců z postsocialistických států Evropské unie, jako je Rumunsko (zvýšení o více než 380 %), Bulharsko (80% přírůstek), Maďarsko (544% přírůstek) či Polsko (52% přírůstek). V případě Slováků byl růst průměrný (45% přírůstek). Rychlejší růst občanů těchto států a nižší dynamika růstu cizinců z Ukrajiny (27% přírůstek), Vietnamu (29% přírůstek) či Ruska (31% přírůstek) vede od roku 2010 k výraznému **poklesu podílu cizinců ze třetích zemí** (mimo EU) na celkovém počtu cizinců, a to jak v celém Česku, tak v Praze (Obrázek 2.4). Je to ovlivněno faktem, že občané států EU nemusí, oproti občanům třetích zemí, žádat o pracovní víza. Dále je patrné, že v posledních letech dochází k poměrně **významnému nárůstu počtu z cizinců z jižních států EU** (150% přírůstek), kde dlouhodobě přetrvává vysoká nezaměstnanost. Počet cizinců z Řecka se zvýšil o 171 %, Španělska o 135 % a Itálie o 106 %. V posledních letech dochází také k poměrně významnému **růstu počtu západních cizinců z ekonomicky nejvyspělejších zemí**, jako je Francie (70% přírůstek), Švédsko (58% přírůstek) nebo Belgie (49% přírůstek), ale také Velká Británie (24 %) nebo USA (29% přírůstek). Vysoké **přírůstky jsou patrné také u cizinců ze států s vysokým populačním růstem**, jako je Indie (385% přírůstek), Bangladéš (245% přírůstek), Filipíny (232% přírůstek) či Turecko (153%) (Tabulka 2.1).

Obrázek 2.4: Vývoj počtu a podílu cizinců mimo EU na celkovém počtu cizinců v Praze a Česku v letech 2004 až 2020

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 2.1: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v Praze v letech 2012 a 2020

	2012	2020	Index změny
Počet obyvatel	1 246 780	1 335 084	107,1%
Počet cizinců	152 273	217 839	143,1%
Občané zemí EU a ESVO	45 247	70 622	156,1%
Občané ze třetích zemí	107 026	147 217	137,6%
Západní cizinci	17 838	26 804	150,3%
Západní cizinci (bez jižních států)	15 242	20 902	137,1%
Ukrajina	45 094	57 456	127,4%
Slovensko	22 789	33 152	145,5%
Rusko	18 758	24 543	130,8%
Vietnam	10 536	13 567	128,8%
Čína	3 842	5 123	133,3%
Bulharsko	2 812	5 057	179,8%
Rumunsko	1 041	4 998	480,1%
USA	3 194	4 405	137,9%
Kazachstán	2 613	4 247	162,5%
Německo	3 196	4 231	132,4%
Polsko	2 458	3 732	151,8%
Spojené království	2 910	3 619	124,4%
Itálie	1 668	3 438	206,1%
Francie	1 934	3 287	170,0%
Maďarsko	480	3 092	644,2%
Indie	605	2 932	484,6%
Bělorusko	1 918	2 685	140,0%
Srbsko	1 444	1 796	124,4%
Uzbekistán	1 229	1 750	142,4%
Chorvatsko	1 246	1 631	130,9%
Turecko	596	1 510	253,4%
Moldavská republika	2 151	1 478	68,7%
Španělsko	522	1 225	234,7%
Korejská republika	601	1 118	186,0%

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Poznámky:

Uvedeny jsou státy, u nichž počet občanů pobývajících v roce 2020 v Praze přesahoval počet 1000.

ESVO: Evropské sdružení volného obchodu. Členové jsou Norsko, Island, Švýcarsko a Lichtenštejnsko.

Západní cizinci: cizinci s občanstvím států Evropské Unie před rozšířením v roce 2014, států Evropského sdružení volného obchodu, Spojených států amerických, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu.

Jihoevropské státy: Itálie, Řecko, Španělsko, Portugalsko

Tabulka 2.2: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v Praze v letech 2012 a 2020 (seřazené podle dynamiky přírůstku)

	2012	2020	Index změny
Maďarsko	480	3 092	644,2%
Indie	605	2 932	484,6%
Rumunsko	1 041	4 998	480,1%
Kosovo	57	236	414,0%
Portugalsko	115	450	391,3%
Bangladéš	81	279	344,4%
Filipíny	254	842	331,5%
Brazílie	163	509	312,3%
Sýrie	209	568	271,8%
Řecko	291	789	271,1%
Lotyšsko	128	347	271,1%
Mexiko	174	470	270,1%
Írán	171	440	257,3%
Turecko	596	1 510	253,4%
Kolumbie	103	247	239,8%
Španělsko	522	1 225	234,7%
Indonésie	91	201	220,9%
Egypt	232	500	215,5%
Itálie	1 668	3 438	206,1%
Kyrgyzstán	375	761	202,9%
Slovinsko	163	324	198,8%
Jižní Afrika	107	200	186,9%
Korejská republika	601	1 118	186,0%
Ázerbájdžán	515	936	181,7%
Bulharsko	2 812	5 057	179,8%
Litva	207	362	174,9%
Francie	1 934	3 287	170,0%
Thajsko	368	621	168,8%
Izrael	444	728	164,0%
Kazachstán	2 613	4 247	162,5%
Švédsko	365	578	158,4%
Albánie	157	245	156,1%
Tunisko	287	438	152,6%
Polsko	2 458	3 732	151,8%
Finsko	186	278	149,5%
Belgie	269	400	148,7%
Irsko	463	675	145,8%
Slovensko	22 789	33 152	145,5%
Nizozemsko	699	1 007	144,1%

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Poznámka: Uvedené jsou pouze státy, kde počet v roce 2020 přesahoval 200 a přírůstek byl vyšší než v Praze jako celku.

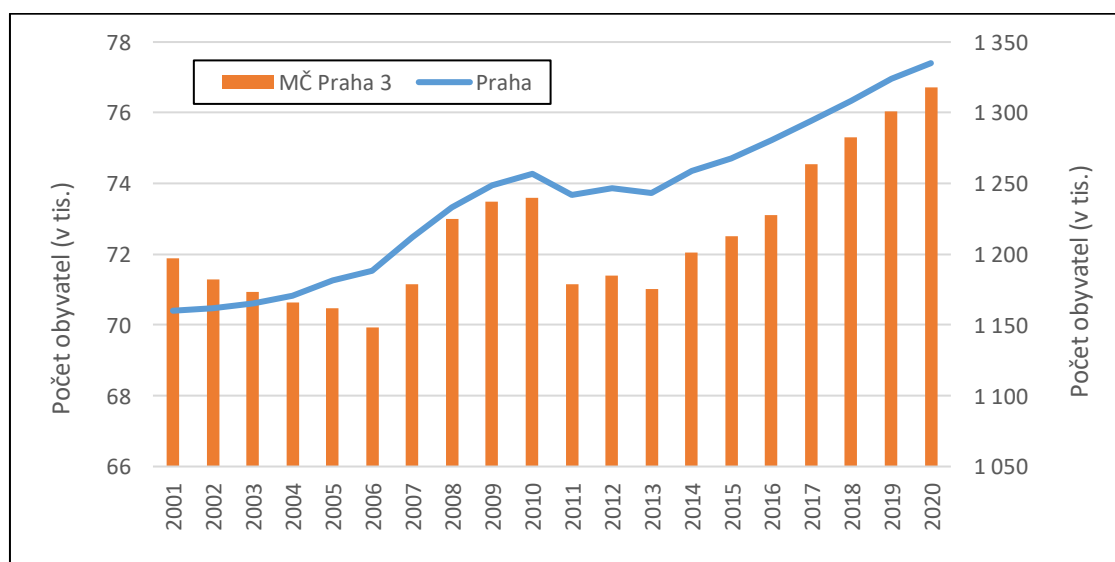
2.3 Pozice Prahy 3 v rámci Prahy – populační vývoj a počet cizinců

MČ Praha 3 s 77 tis. obyvateli patří největší pražské městské části (k 31. 12. 2020 zde žilo celkem **76 729 obyvatel** a MČ Praha 3 tak byla 7. největší pražská městská část). Území MČ Praha 3 je tvořeno celým katastrem Žižkov, částí katastrů Vinohrady, Vysočany a Strašnice. Nalezneme zde primárně starou činžovní blokovou zástavbu, významné množství novostaveb z posledních let, sídliště Na Chmelnici i menší lokality rodinných domů. Ve středu MČ Praha 3 se nalézá jeden z největších pražských brownfieldů Nákladové nádraží Žižkov s velkým potenciálem pro novou rezidenční výstavbu.

MČ Praha 3 mezi lety 2001 až 2006 populačně klesala, a to vlivem záporného migračního salda. Od roku 2007 populace Prahy 3 roste (Obrázek 2.5). Mezi roky 2001 a 2020 se počet obyvatel zvýšil o přibližně 5 tis. (7% přírůstek), což je nicméně pod celopražským průměrem (14% přírůstek). V MČ Praha 3 byl až do roku 2013 patrný přirozený úbytek počtu obyvatel. Od roku 2013 počet narozených převyšuje počet zemřelých. Jde zejména o důsledek imigrace mladších obyvatel, relativního zvýšení plodnosti a také vstupem populačně slabších generací z 30. let 20. století do vyššího věku, čímž se snižuje počet a podíl zemřelých (Obrázek 2.6). Celkový růst počtu obyvatel městské části je nicméně primárně způsoben **migračním přírůstkem**.

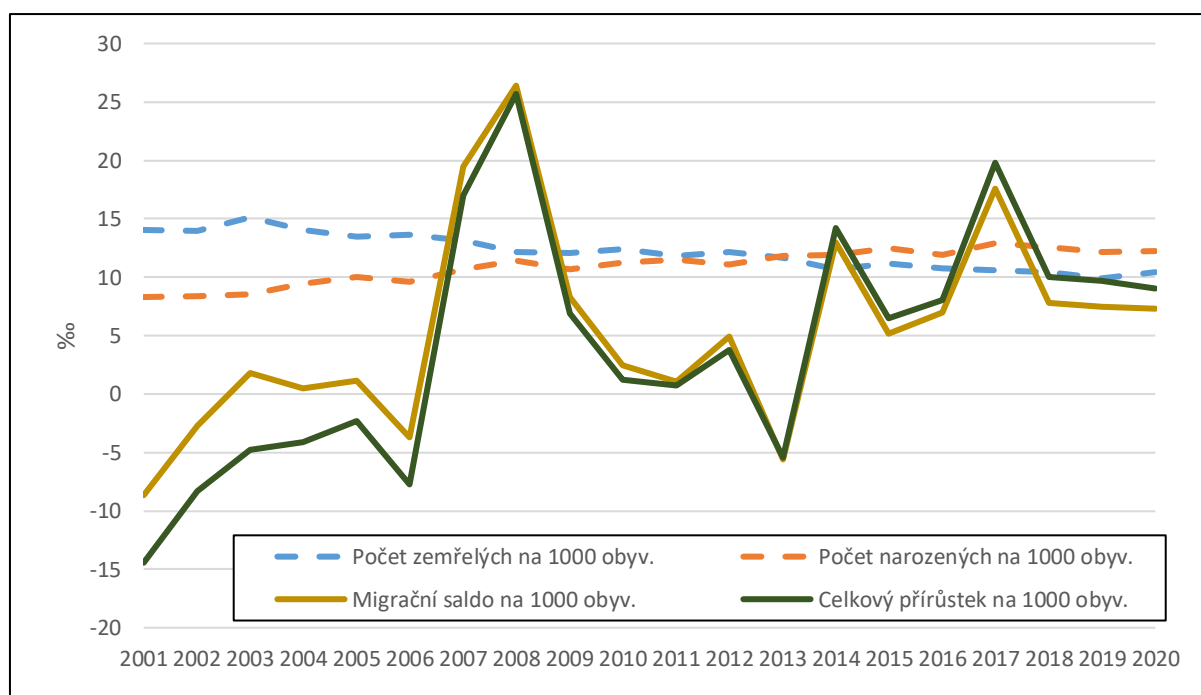
Na úrovni městských částí v Praze jsou hlavními faktory populačního vývoje především objem nové bytové výstavby, věkové složení populace a podíl cizinců v populaci. Na území MČ Praha 3 dochází v posledních letech k poměrně významné developerské výstavbě bytů. Právě **nová rezidenční výstavba má významný vliv na populační růst** od roku 2013, ale i snižování průměrného věku, který byl v MČ Praha 3 v roce 2020 41,5 let, tedy méně, než je celopražský průměr (42 let).

Obrázek 2.5: Vývoj počtu obyvatel v Praze a v MČ Praha 3 v letech 2001 až 2020

Zdroj dat: ČSÚ

Obrázek 2.6: Demografický vývoj v MČ Praha 3 v letech 2001 až 2020

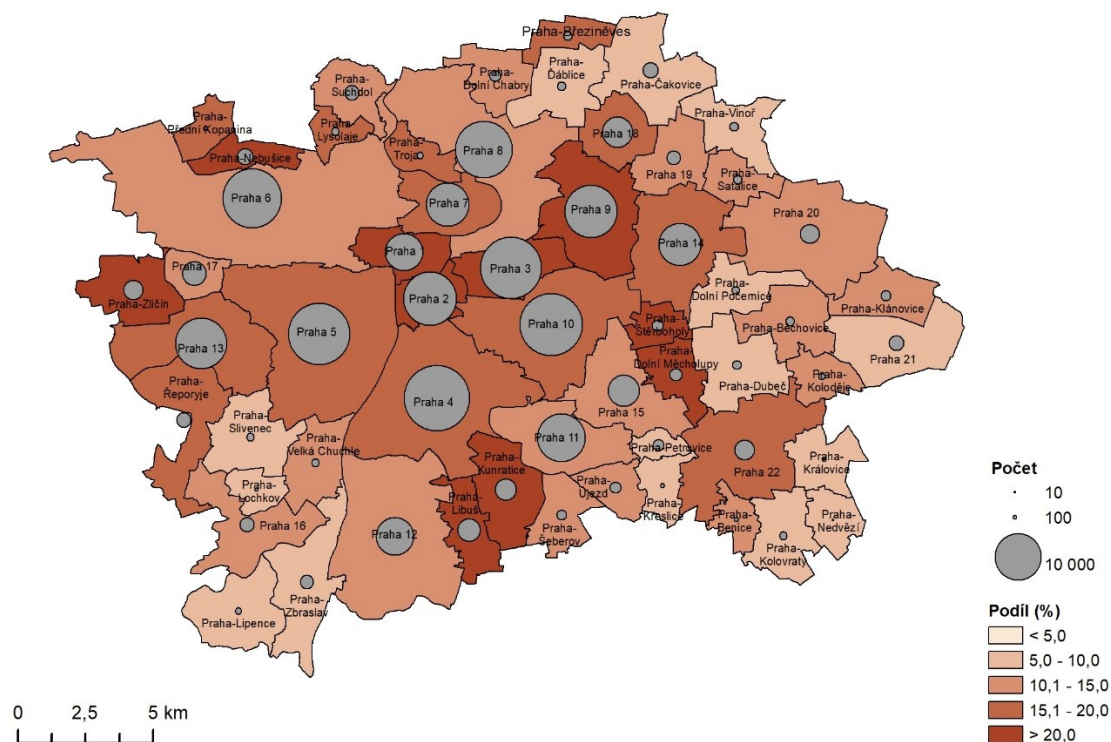
Zdroj dat: ČSÚ

K 31. 12. 2020 bylo v MČ Praha 3 evidováno **17 213 cizinců**. V pořadí pražských městských částí se jedná o 4. nejvyšší počet cizinců. Z hlediska podílu cizinců na počtu obyvatel je MČ Praha 3 nad pražským průměrem. Zatímco **v Praze byl v roce 2020 podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu 16,3 %**, v **MČ Praha 3 to bylo 22,4 %** a v pořadí pražských městských částí se jednalo o 3. příčku.

Nejvyšší početní zastoupení cizinců je v městských částech s největší populační velikostí (MČ Praha 4, MČ Praha 10, MČ Praha 5, MČ Praha 3, MČ Praha 6, MČ Praha 8). Nejvyšší relativní zastoupení cizinců vykazují městské části v centru Prahy (MČ Praha 1, MČ Praha 2, Praha 3), a také oblasti, kde v posledních letech docházelo k nové rezidenční výstavbě (MČ Praha-Štěrbohol, MČ Praha-Kunratice, MČ Praha-Dolní Měcholupy, MČ Praha-Zličín) a městské části, kde se nacházejí ubytovny (MČ Praha 18, MČ Praha-Dolní Měcholupy) (Obrázky 2.7 a 2.8).

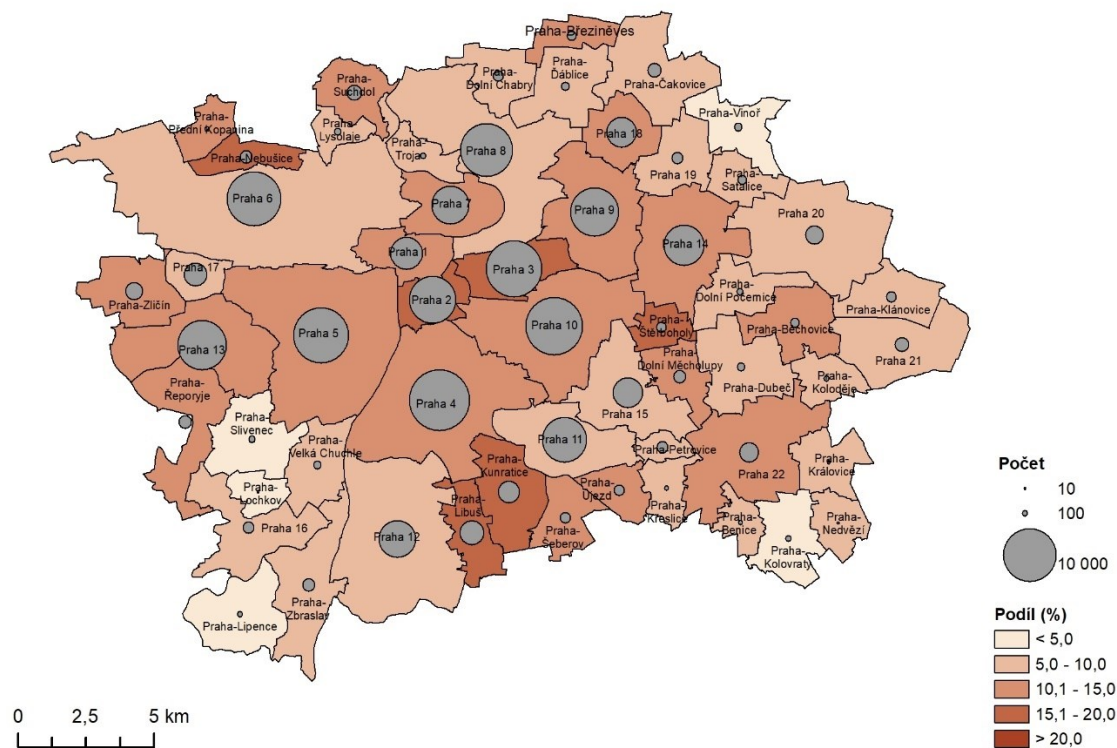
Cizinci z Ukrajiny a Slovenska jsou na území Prahy rozmístěni poměrně rovnoměrně, naopak vyšší územní koncentrací se vyznačují Vietnamci, a to především v jižní až jihovýchodní části Prahy. Cizinci ze západní Evropy či USA žijí především v centru Prahy a prestižnějších lokalitách v obvodech MČ Prahy 2, MČ Prahy 6 či MČ Praha-Nebošice.

Obrázek 2.7: Počet a podíl cizinců v pražských městských částech v roce 2020

Zdroj dat: ŘSCP ČR

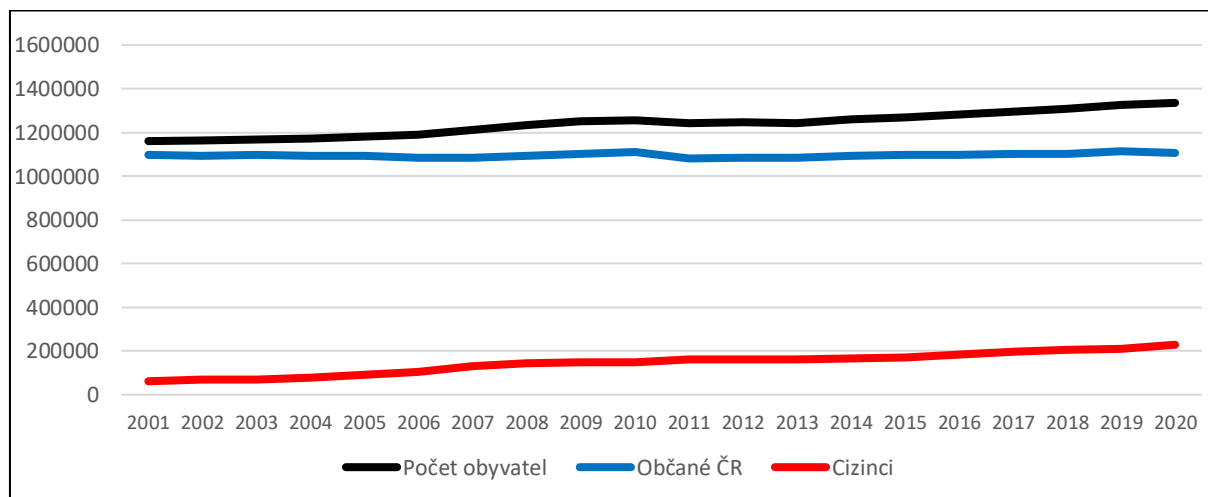
Obrázek 2.8: Počet a podíl cizinců ze třetích zemí v městských částech Prahy v roce 2020

Zdroj dat: ŘSCP ČR

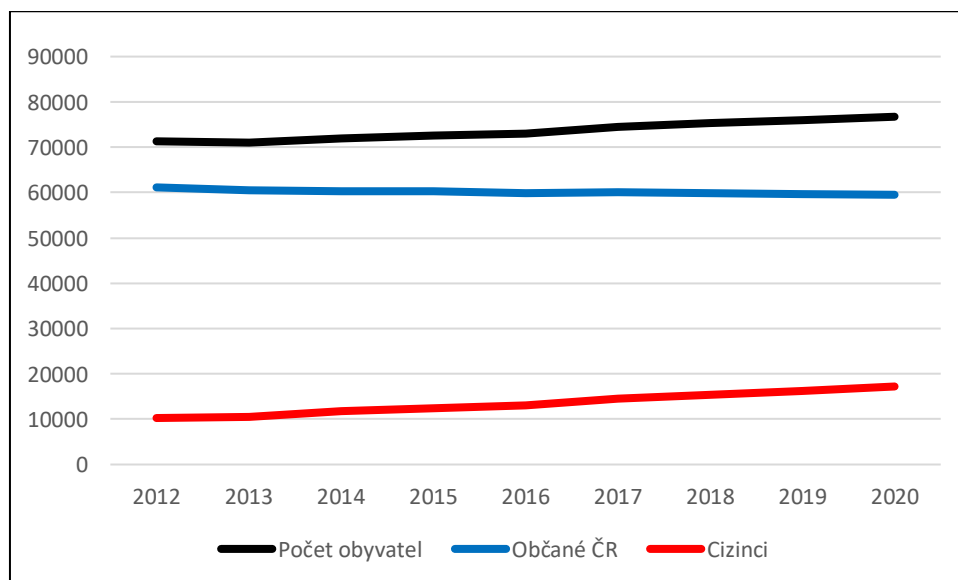
Populační vývoj v Praze a pražských MČ je v posledních letech ovlivněn především růstem počtu cizinců (Obrázek 2.9). V Praze 3 je vývoj obdobný. Zatímco se počet obyvatel městské části v letech 2012-2020 zvýšil o 5 320, tj. o 7,4 %, **počet občanů České republiky poklesl o 1 632 obyvatel, tj. o 2,7%, a počet cizinců se zvýšil o 6 952, tj. o 68 %**. Růst počtu cizinců tak zajišťuje populační růst v MČ Praha 3 přičemž kompenzuje populační úbytky obyvatel s českým občanstvím (Obrázek 2.10).

Obrázek 2.9: Vývoj počtu cizinců v Praze v letech 2001 až 2020

Zdroj dat: ČSÚ

Obrázek 2.10: Vývoj počtu cizinců v MČ Praha 3 v letech 2012 až 2020

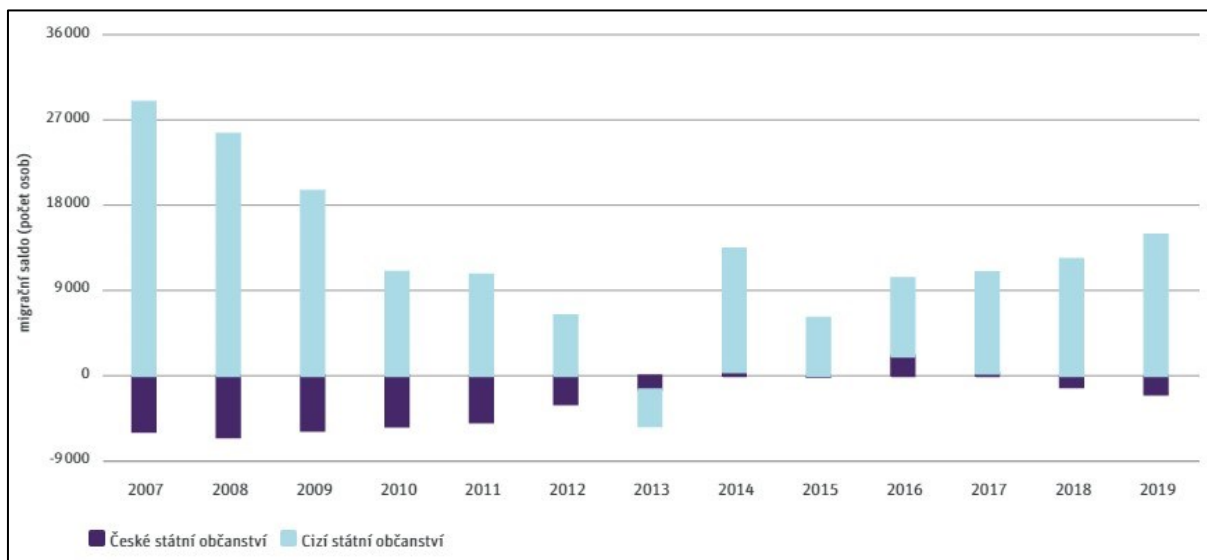

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Hlavní město **Praha populačně roste díky migraci cizinců** (Obrázek 2.11). Cizinci jsou mnohem **mobilnější než většinová česká populace**. V Praze je 40-50 % ze všech migračních pohybů uskutečňováno cizinci. Vysoký podíl cizinců v migračních pohybech je dán tím, že Češi se obecně málo stěhují, zatímco cizinci se vyznačují mnohem vyšší migrační fluktuací. Vzhledem k primárně ekonomické podmíněnosti migrace do Česka dochází k častému vnitřnímu

stěhováním podle dostupnosti pracovních příležitostí a také bydlení s ohledem na měnící se výši příjmů. V budoucnu lze očekávat, že se bude podíl cizinců na celkové migraci ještě zvyšovat. Do věku, kdy se nejvíce migruje, budou totiž vstupovat populačně slabší ročníky občanů České republiky, narozené v letech 1992-2004. Naopak, podíl cizinců v populaci narůstá, a tím i jejich podíl na vnitřní migraci.

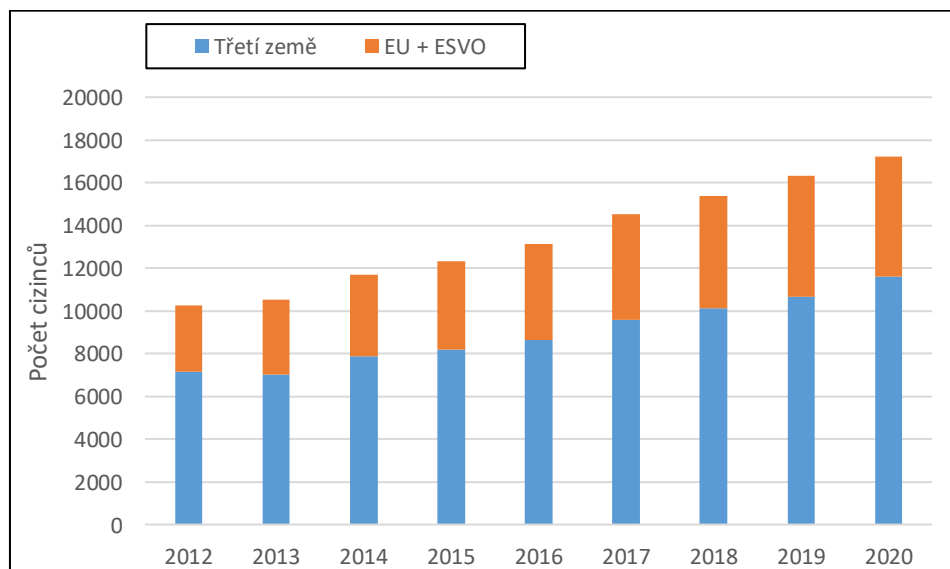
Obrázek 2.11: Migrační saldo občanů ČR a cizinců v Praze v letech 2007 až 2019

Zdroj: IPR Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, ÚAP

V posledních letech byl patrný růst počtu cizinců v celé Praze (Obrázek 2.1) a MČ Praha 3 nebyla výjimkou. **Počet cizinců se mezi lety 2012 a 2020 zvýšil o 68 %.** Dynamika přírůstku byla přitom vyšší než v celé Praze (43,1% přírůstek). Stejně jako v Praze i v MČ Praha 3 dynamičtěji rostl počet cizinců z EU (79,3% přírůstek) oproti cizincům ze třetích zemí (62,7% přírůstek) (Obrázek 2.12).

Obrázek 2.12: Vývoj počtu cizinců v MČ Praha 3 v letech 2012 a 2020

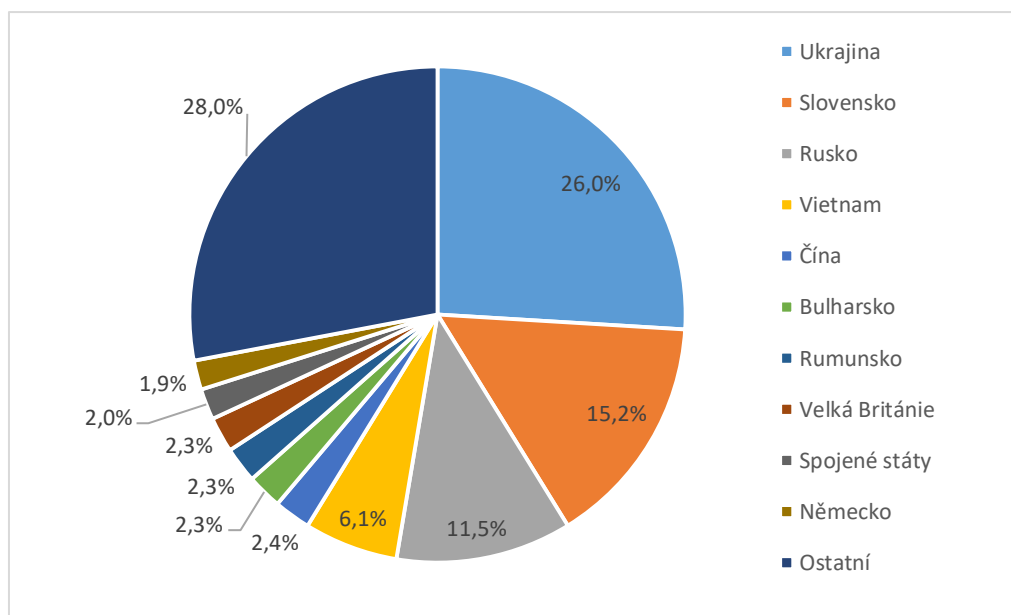
Zdroj dat: ŘSCP ČR

2.4 Struktura cizinců z hlediska státního občanství

Struktura cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 se výrazně neliší od celopražského průměru (Obrázky 2.10 a 2.11, Tabulka 2.3). **Nejpočetnější** jsou občané **Ukrajiny s 21,4% podílem**. Dynamika jejich přírůstku je ale relativně nízká, a tak se jejich podíl na cizincích snižuje. V porovnání s celopražským průměrem jich v MČ Praha 3 žije méně, stejně jako občanů Vietnamu, Rumunska, Bulharska nebo Číny. Naopak se zde **koncentruje relativně více cizinců z Ruska a ze států západní Evropy** (především z Německa a Francie) **a USA**. Občané Ruska a západní cizinci se v Praze koncentrují především v lokalitách s novou výstavbou bytových a rodinných domů. Občané Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu zase bydlí více na sídlištích a ubytovnách.

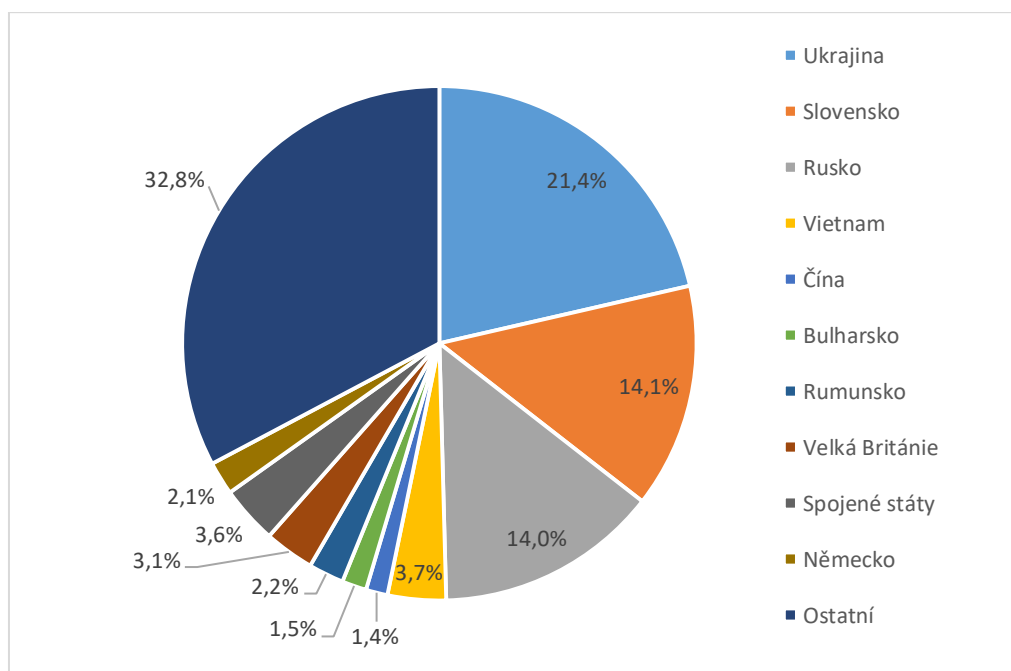
Podíl cizinců z EU a ESVO na celkovém počtu cizinců v MČ Praha 3 byl k 31.12.2020 **32,6 %**, což odpovídá celopražskému průměru 32,4 %). Na celkovém počtu cizinců z EU a ESVO se podílejí ze 43,8 % cizinci ze Slovenska, kterých bylo v roce 2020 celkem 2 457. Když pomineme občany Slovenska, tak se v MČ Praha 3 koncentruje více cizinců ze starých členských států EU, jako je Itálie (431), Německo (370) či Francie (310), ale z nových členských zemí EU, jako ke Rumunsko (364), Polsko (314) či Bulharsko (272). Cizinců ze třetích zemí bylo na území MČ Praha 3 nejvíce z Ukrajiny (3 767), Ruska (2 420), Vietnamu (646), USA (590), Kazachstánu (497) a Spojeného království (412).

Obrázek 2.13: Struktura cizinců podle občanství v Praze v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

Obrázek 2.14: Struktura cizinců podle občanství v MČ Praha 3 v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 2.3: Vývoj počtu cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 (2012-2020)

	2012	2020	Index změny
Počet obyvatel	71 409	76 041	106,5%
Počet cizinců	10 261	17 213	167,8%
Cizinci ze 3. zemí	7 132	11 603	162,7%
EU a ESVO	3 129	5 610	179,3%
Ukrajina	3 075	3 767	122,5%
Slovensko	1 539	2 457	159,6%
Ruská federace	1 183	2 420	204,6%
Vietnam	374	646	172,7%
Spojené státy	344	590	171,5%
Kazachstán	267	497	186,1%
Itálie	133	431	324,1%
Spojené království	278	412	148,2%
Německo	242	370	152,9%
Rumunsko	63	364	577,8%
Polsko	161	314	195,0%
Francie	142	310	218,3%
Bulharsko	126	272	215,9%
Bělorusko	152	261	171,7%
Indie	75	234	312,0%
Čína	134	228	170,1%
Maďarsko	34	217	638,2%
Uzbekistán	196	195	99,5%
Španělsko	57	176	308,8%
Srbsko	117	172	147,0%
Turecko	49	169	344,9%
Ázerbájdžán	51	106	207,8%
Thajsko	45	100	222,2%
Chorvatsko	152	100	65,8%

Zdroj: ČSÚ a ŘSCP ČR

Poznámka: uvedené jsou skupiny podle státního občanství, kde počet v roce 2020 přesahoval 100

2.5 Struktura cizinců podle věku a pohlaví

Cizinci se oproti celé společnosti vyznačují **nižším průměrným věkem** a **vyšším indexem maskulinity** (poměr mezi počtem mužů a počtem žen, respektive počet mužů na 100 žen) (Tabulka 2.4). V populaci obecně převažuje počet žen nad počtem mužů a index maskulinity se tak pohybuje pod 100. V celé populaci Prahy byl index maskulinity v roce 2020 95,9. V případě cizinců v Praze připadalo v roce 2020 120 mužů na 100 žen (Tabulka 2.4), což ukazuje převahu mužů nad ženami cizinkami. V MČ Praha 3 je tento poměr trochu nižší, a to 116 mužů na 100 žen. Míra maskulinity se totiž liší podle státního občanství. Vyššího indexu maskulinity dosahují cizinci z ekonomicky vyspělejších států EU (Německo, Itálie) a USA. Naopak, větší zastoupení žen je u cizinců ze zemí bývalého Sovětského svazu. V MČ Praha 3 mají větší zastoupení právě cizinci z Ruska, u kterých je index maskulinity nízký, respektive převažuje počet žen nad muži (Tabulka 2.4). Podobně je tomu i u cizinců z Kazachstánu, Běloruska, Polska nebo Číny.

Cizinci se do Prahy stěhují primárně za prací a také studiem. Za studiem se do Prahy ve větší míře stěhují cizinci z Ruska, Kazachstánu, Běloruska, Slovenska a také Indie, o čemž vypovídá nižší průměrný věk cizinců z těchto zemí. Naopak vyšší průměrný věk mají cizinci z vyspělých západních zemí. Vyšší průměrný věk i vyšší zastoupení mužů je způsobené tím, že muži z vyspělých zemí přichází do Prahy na lépe ohodnocené, seniorské manažerské pozice.

Tabulka 2.4: Počet mužů a žen a průměrný věk cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 v roce 2020

	Mužů	Žen	Celkem	Index maskulinity v MČ Praha 3	Index maskulinity v Praze	Průměrný věk
Německo	276	94	370	293,6	211,1	49,4
Itálie	314	117	431	268,4	317,7	40,5
Spojené království	299	113	412	264,6	271,2	39,9
Indie	168	66	234	254,5	202,6	30,6
Francie	210	100	310	210,0	209,5	37,3
Maďarsko	135	82	217	164,6	142,1	36,4
Bulharsko	155	117	272	132,5	143,4	38,7
Rumunsko	199	165	364	120,6	137,5	33,2
Spojené státy	309	281	590	110,0	138,8	39,8
Vietnam	336	310	646	108,4	104,2	31,6
Slovensko	1 264	1 193	2 457	106,0	109,3	37,1
Ukrajina	1 903	1 864	3 767	102,1	111,5	37,1
Polsko	151	163	314	92,6	106,1	36,8
Čína	107	121	228	88,4	113,9	33,1
Bělorusko	108	153	261	70,6	88,0	33,2
Rusko	1 000	1 420	2 420	70,4	77,5	30,7
Kazachstán	203	294	497	69,0	76,5	26,3
Cizinci celkem	9 236	7 977	17 213	115,8	120,2	36,0

Zdroj dat: ŘSCP ČR

Poznámka: seřazené podle indexu maskulinity, tj. převahy zastoupení mužů nad ženami; uvedené jsou skupiny podle státního občanství, jejichž počet v roce 2020 přesahoval 200

V porovnání s celkovou populací se cizinci v Praze vyznačují **nižším podílem dětí do 15 let**, velmi **nízkým zastoupením seniorů ve věku 65 let a více**, a naopak podstatně **vyšším zastoupením ve věkové kategorii 25-44 let**, tj. mladšího produktivního věku, což odkazuje na pozici cizinců na trhu práce, a také v kategorii dospívajících a mladých dospělých ve věku **15-24 let**, což odráží zejména cizince studenty na pražských vysokých školách (Tabulka 2.5).

Obdobně jako v Praze se cizinci v MČ Praha 3 oproti populaci celkem vyznačují **nízkým podílem dětí do 15 let** a velmi **nízkým zastoupením seniorů ve věku 65 let a více** (Tabulka 2.6). V obou případech je zastoupení těchto kategorií nižší než mezi cizinci v celé Praze. **Vysoké je zastoupení cizinců ve věkové kategorii 25-44 let**, kam spadá přes polovinu cizinců. Téměř dvojnásobné oproti populaci celkem a vyšší než v celé Praze (o 2,8 procentního bodu) je i zastoupení cizinců ve věku **15-24 let**, což je ovlivněno lokalizací Vysoké školy ekonomické a ubytovacích zařízení VŠE. Průměrný věk populace cizinců 35,9 let je o přibližně 5,6 let nižší než je celkový průměrný věk všech obyvatel městské části Praha 3.

Tabulka 2.5: Věková struktura cizinců a populace celkem v Praze a MČ Praha 3 (2020)

Věk	Praha 3 2020				Praha 2020				Porovnání	
	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem
0-14	1 378	10 576	8,0%	13,8%	22949	212 824	10,5%	15,9%	-2,5%	-2,1%
15-24	2 395	6 236	14,0%	8,1%	24 477	107 380	11,2%	8,0%	2,8%	0,1%
25-44	9 061	28 490	50,7%	37,1%	103 068	428 542	47,3%	32,1%	3,4%	5,0%
45-64	3 739	18 283	23,6%	23,8%	56 352	333 227	25,9%	25,0%	-2,3%	-1,2%
65+	640	13 144	3,7%	17,1%	10993	253 111	5,1%	19,0%	-1,4%	-1,9%
Celkem	17 213	76 041	100,0%	100,0%	217 839	1 335 084	100,0%	100,0%	-	-

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Tabulka 2.6: Věková struktura cizinců a populace celkem v MČ Praha 3 v letech 2012-2020

Věk	Praha 3 2020				Praha 3 2012				Změna 2012-2020	
	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem	Cizinci	Celkem
0-14	1 378	10 576	8,0%	13,8%	641	8 174	6,3%	11,5%	1,8%	2,4%
15-24	2 395	6 236	14,0%	8,1%	1 360	6 992	13,3%	9,8%	0,8%	-1,7%
25-44	9 061	28 490	50,7%	37,1%	5 793	25 298	56,5%	35,4%	-5,8%	1,7%
45-64	3 739	18 283	23,6%	23,8%	2 220	18 033	21,6%	25,3%	2,0%	-1,5%
65+	640	13 144	3,7%	17,1%	247	12 912	2,4%	18,1%	1,3%	-1,0%
Celkem	17 213	76 041	100,0%	100,0%	10 261	71 409	100,0%	100,0%	-	-

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Velmi detailní porovnání věkové struktury cizinců a občanů České republiky v MČ Praha 3 poskytují věkové pyramidy (Obrázek 2.15 a 2.16). Porovnání věkových pyramid zobrazujících relativní zastoupení cizinců a celkové populace v MČ Praha 3 (Obrázek 2.15) ukazuje, že **oproti populaci českého občanství mají cizinci vyšší zastoupení ve věku od 18 let do 41 let u žen a 53 let u mužů**. Srovnání celkové věkové pyramidy populace MČ Praha 3 s vloženu věkovou pyramidou cizinců ukazuje, že **ve věku 19-30 let se populace cizinců podílí na celkové populaci Prahy 3 téměř polovinou**. V případě populace žen **ve věku 19-25 dokonce ženy cizinky**

převažují nad ženami s českým občanstvím (1343 cizinek a 1306 žen s českým občanstvím), což je opět ovlivněno zejména cizinkami studujícími na pražských vysokých školách.

Mezi lety 2012 a 2020 se v MČ Praha 3 zvýšil podíl věkové kategorie dětí do 15 let. Drobné zvýšení bylo i u mladistvých a mladých dospělých ve věku 15-25 let, obyvatel ve věku 45-64 let a seniorů od 65 let (Tabulka 2.6). **Pokles byl naopak patrný u obyvatel ve věku 25-45 let**, tj. v kategorii, kde zastoupení cizinců dominuje a je **výrazně vyšší než u české populace**. Podíl cizinců v kohortě produktivního věku je sice výrazně vyšší, než je tomu u populace celkem, nicméně postupně se snižuje. Podíl dětí se sice zvyšuje, stále ale nedosahuje podílu dětí v populaci, a tak lze v nejbližších letech **očekávat další a zvýšený nárůst dětské složky populace cizinců**.

Mimořádně **vysoký podíl dětí ve věku 0-14 let mají cizinci z Vietnamu** (25,5%) a také Bulharska (11,4 %) (Tabulka 2.7). **Vysoké zastoupení věkové kategorie 15-24 let, tj. dospívajících a mladých dospělých**, mají cizinci z **Kazachstánu** (53,5 %), **Číny** (36 %), **Ruska** (30,2 %), **Běloruska** (26,4 %), **Indie** (18,4 %) a **Ukrajiny** (15,5 %). V této věkové kategorii se promítá pobyt studentů vysokých škol na území MČ Praha 3. U občanů **Německa** naopak mladí do 24 let chybí, zatímco podíl **seniorů ve věku 65 let a více** se svými 15,7 % blíží celkové populaci.

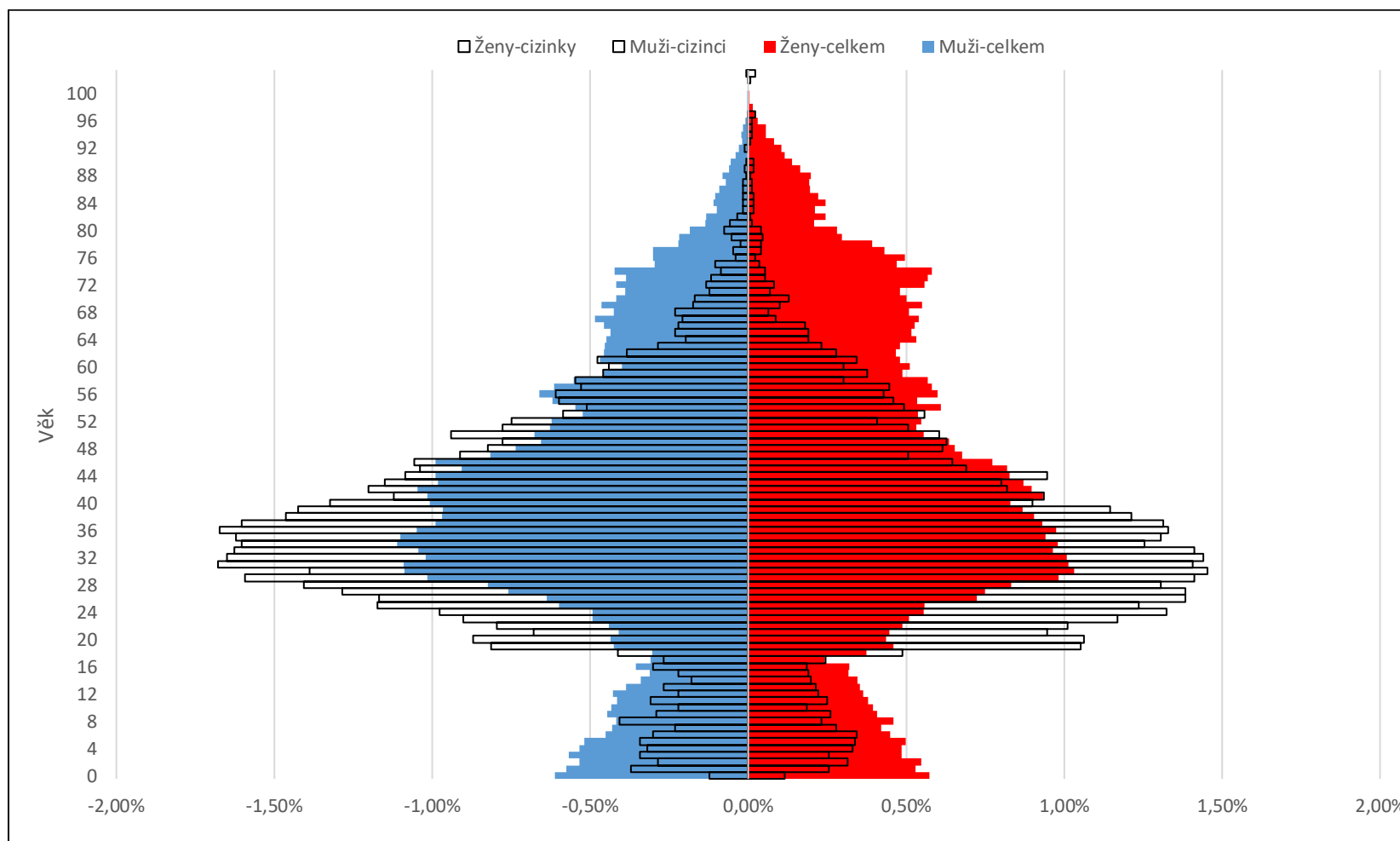
Tabulka 2.7: Věkové složení cizinců podle státního občanství v MČ Praha 3 v roce 2020

	Celkem cizinců	Průměrný věk	Podíl obyvatel věkové kategorie			
			< 15 let	15 až 24 let	25 až 64 let	65 let a více
Německo	370	49,4	3,8%	1,1%	79,5%	15,7%
Itálie	431	40,5	8,4%	1,4%	80,0%	10,2%
Spojené království	412	39,9	4,4%	3,6%	88,3%	3,6%
Spojené státy	590	39,8	4,4%	7,1%	81,2%	7,3%
Bulharsko	272	38,7	11,4%	4,8%	79,4%	4,4%
Francie	310	37,3	8,4%	2,6%	84,8%	4,2%
Ukrajina	3 767	37,1	9,4%	15,5%	72,4%	2,8%
Slovensko	2 457	37,1	6,8%	2,5%	87,5%	3,2%
Polsko	314	36,8	9,2%	3,5%	83,4%	3,8%
Maďarsko	217	36,4	7,8%	8,3%	82,5%	1,4%
Rumunsko	364	33,2	8,2%	8,0%	83,0%	0,8%
Bělorusko	261	33,2	3,1%	26,4%	66,3%	4,2%
Čína	228	33,1	5,3%	36,0%	55,7%	3,1%
Vietnam	646	31,6	25,5%	9,8%	63,2%	1,5%
Rusko	2 420	30,7	8,8%	30,2%	57,7%	3,2%
Indie	234	30,6	7,3%	18,4%	73,5%	0,9%
Kazachstán	497	26,3	2,6%	53,5%	43,5%	0,4%
Cizinci celkem	17 213	36,0	8,0%	13,9%	74,4%	3,7%

Zdroj dat: ŘSCP ČR

Poznámka: seřazené podle průměrného věku; uvedené jsou skupiny podle státního občanství, jejichž počet v roce 2020 přesahoval 200

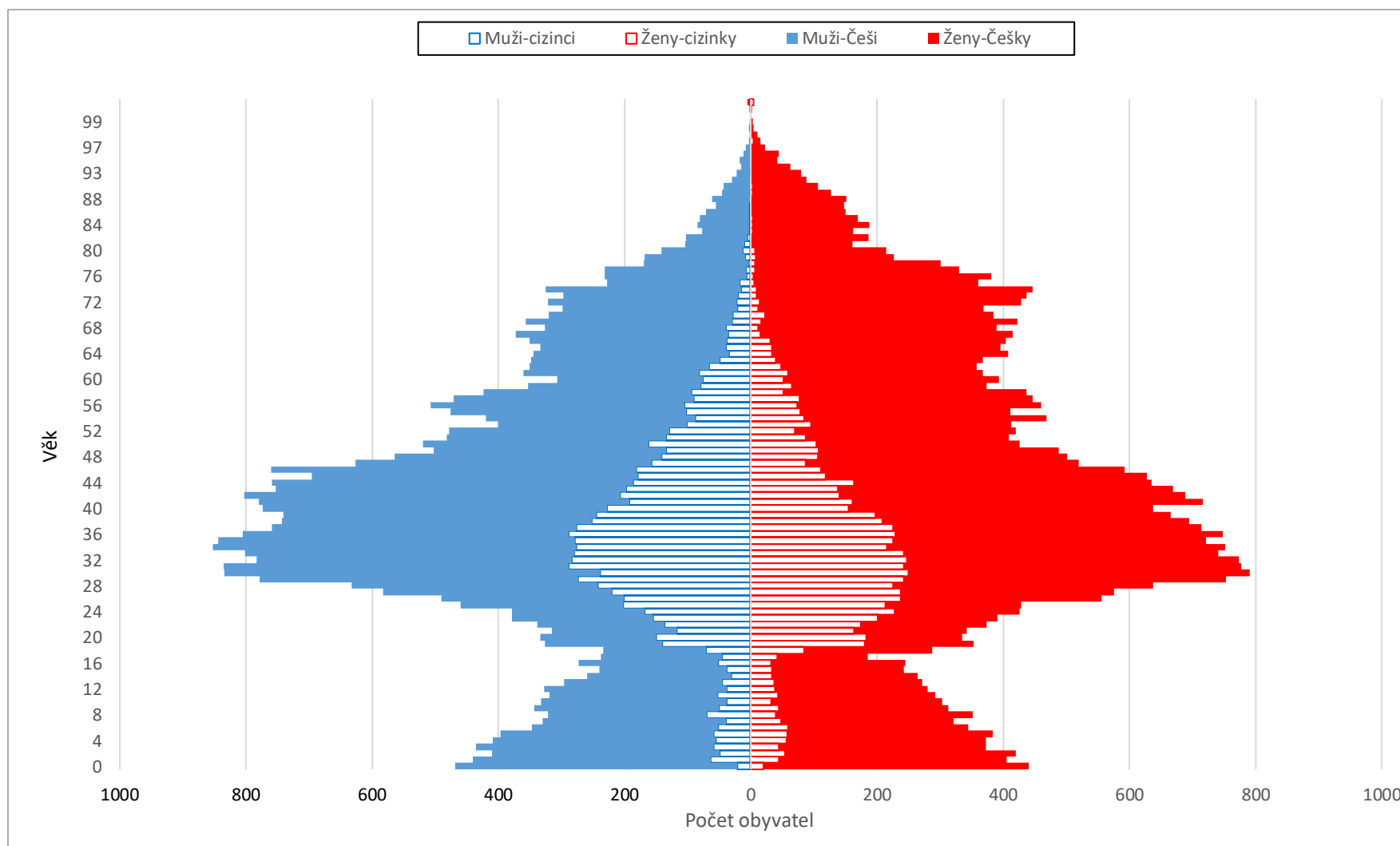
Obrázek 2.15: Věková pyramida cizinců a celkové populace v MČ Praha 3 v roce 2020: relativní zastoupení v kategoriích věku

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Poznámka: Porovnávané věkové pyramidy cizinců a populace celkem ilustrují relativní zastoupení cizinců a obyvatel ve věkových kategoriích. Graf neporovnává absolutní počty cizinců s počty populace celkem, nýbrž pro každou z těchto populací ukazuje, jak významná část populace spadá do věku dětí a dospívajících, mladých dospělých, populace v ekonomicky aktivním věku a populace seniorů.

Obrázek 2.16: Věková pyramida cizinců a celkové populace v MČ Praha 3 v roce 2020: porovnání celkových počtů v kategoriích věku

Zdroj dat: ČSÚ a ŘSCP ČR

Poznámka: Věkové pyramidy ilustrují relativní zastoupení cizinců a obyvatel ve věkových kategoriích.

3 Rozmístění cizinců v městské části Praha 3 a hodnocení segregace

V této části analyzujeme **prostorové rozmístění** cizinců v městské části Praha 3, a to s důrazem na identifikaci **lokalit koncentrace** cizinců, zjištění, zda dochází k jejich **rezidenční segregaci** a vyhodnocení míry koncentrace a segregace.

3.1 Prostorová nerovnoměrnost v rozmístění cizinců v městské části Praha 3

Při hodnocení rozmístění cizinců a jejich prostorové segregace v městské části sledujeme jejich zastoupení na populaci v malých územích, v našem případě v základních sídelních jednotkách (ZSJ), a využíváme dvě perspektivy. První hodnotí **míru nerovnoměrnosti v prostorovém rozmístění**, a to při využití indexů segregace a odlišnosti (viz Příloha 9.5). Index odlišnosti vyjadřuje procentuální podíl hodnocené skupiny, který by se musel přemístit, aby skupina dosáhla rovnoměrného zastoupení na celkové populaci. Index segregace zohledňuje populační váhu dané skupiny a je vhodný pro porovnání rozdílně četných populací.

Podle indexu segregace a odlišnosti je patrné, že cizinci jsou poměrně **rovnoměrně rozmístění po celém území městské části Praha 3** (Tabulka 3.1). Index segregace dosahuje pro všechny cizince hodnotu 19,5 %. Pro srovnání, v MČ Praha 7 byl index segregace v roce 2019 6,8 % (Sýkora a kol. 2020) a v MČ Praha 11 10,2 % (Sýkora a kol. 2020). Cizinci jsou v těchto městských částech rozmístěni rovnoměrněji než v Praze 3. Naopak, v MČ Praha 5 dosahoval index segregace v roce 2017 26,4 % (Sýkora a kol. 2018) a nerovnoměrnost byla vyšší než v Praze 3.

Tabulka 3.1: Indexy segregace a odlišnosti za ZSJ MČ Praha 3 v roce 2020 podle skupin z hlediska státní příslušnosti

	Index odlišnosti (%)		Index segregace (%)	
	2012	2020	2012	2020
Cizinci – celkem	16,7	14,9	19,5	19,3
Cizinci z EU a ESVO	15,7	14,4	16,4	15,5
Cizinci ze třetích zemí	19,4	17,5	21,6	20,7
Podle státní příslušnosti				
Ukrajina	22,7	17,0	23,7	17,9
Vietnam	23,5	19,2	23,7	19,4
Slovensko	10,9	7,8	11,1	8,1
Rusko	24,2	26,5	24,6	27,4
Západní cizinci	27,9	25,7	28,5	26,7

Zdroj: vlastní výpočty

Relativně **vyšší prostorová koncentrace** je patrná u cizinců z **Ruska** nebo v případě cizinců ze **západních států EU a USA**. **Nedosahuje ale úrovní, které jsou spojovány se segregací**, tj. nad 30 %. Cizinci třetích zemí celkově vykazují vyšší prostorovou koncentraci než cizinci z EU.

Naopak nejnižší koncentraci vykazují občané Slovenska. Mezi roky 2012 a 2020 nedošlo k žádným výrazným změnám v indexu segregace ani indexu odlišnosti. **Úroveň prostorové koncentrace** bydlení cizinců v MČ Praha 3 se spíše **velmi mírně snížila**.

3.2 Identifikace lokalit koncentrace cizinců v městské části Praha 3

Druhý způsob hodnocení segregace se zaměřuje na **identifikaci lokalit**, v našem případě na úrovni ZSJ, **v nichž se koncentruje větší množství cizinců**. Používáme **tři základní typy ukazatelů** zohledňující tři odlišné úhly pohledu na územní koncentraci: **velikost populace, zastoupení (podíl) populace a nadprůměrný výskyt populace**.

- Místa nadprůměrného výskytu: lokalizační kvocient sociální skupiny v územní jednotce n - $LQOBn = ROBn/ROBm$
- Místa s vysokým podílem obyvatel sociální skupiny: podíl obyvatel na celkové populaci v územní jednotce n - $ROBn$
- Místa s vysokým počtem obyvatel sociální skupiny: absolutní počet obyvatel sociální skupiny v územní jednotce n - $POBn$

U každého ukazatele pak rozlišujeme tři úrovně koncentrace: vysokou, střední a nízkou (blíže viz Sýkora a kol. 2015). Za vysoký podíl se považuje vyšší než 50% zastoupení skupiny v populaci ($ROBzsj$), za střední úroveň pak v podmínkách Prahy považujeme vyšší než 25% zastoupení. Skupina je v lokalitě koncentrovaná, pokud se zde vyskytuje ve výrazně vyšším zastoupení, než je běžné (průměrné) pro území, v němž se nachází. V našem případě porovnáváme lokality ZSJ z průměrnou situací v městské části a zároveň v Praze jako celku. Tím je zohledněna jak specifická situace v městské části, tak celková situace v Praze. Takový postup je vhodný i z hlediska srovnání mezi městskými částmi v Praze. Místa vysoce nadprůměrného výskytu identifikujeme při použití lokalizačního kvocientu ($LQOBzsj$), který měří poměr mezi podílem obyvatel sociální skupiny na populaci v lokalitě (ZSJ) ($ROBzsj$) vůči podílu obyvatel sociální skupiny na celkové populaci ve vyšší územní jednotce (MČ a Praha) ($ROBmč$). V případě trojnásobného a vyššího zastoupení považujeme koncentraci za vysokou a v případě 1,5 až trojnásobného zastoupení považujeme koncentraci za střední. Vyšší úroveň zastoupení a vyšší podíl na celkové populaci může v případě populačně malých ZSJ představovat jen malý počet členů sociální skupiny ($POBzsj$). Aby bylo možné hovořit o koncentraci, měla by splňovat i minimální počet zástupců sociální skupiny. V prostředí hl. města Prahy považujeme alespoň 50 osob za střední a alespoň 300 osob za vysokou koncentraci (Tabulka 3.2).

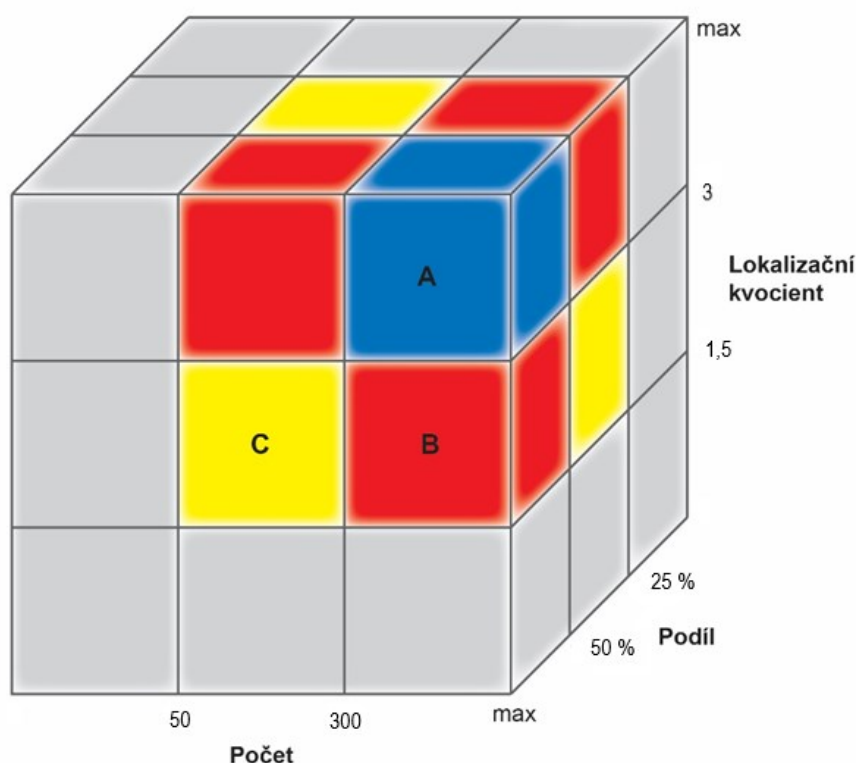
Tabulka 3.2: Úrovně koncentrace sociálních skupin

Úroveň koncentrace	Nízká	Střední	Vysoká
Nadprůměrný výskyt $LQOBn$	< 1,5	≥ 1,5	≥ 3
Podíl obyvatel $ROBn$	< 25 %	≥ 25%	≥ 50 %
Počet obyvatel $POBn$	< 50	≥ 50	≥ 300

Zdroj: Upraveno podle Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace (Sýkora a kol. 2015)

Aby územní jednotka byla považována za lokalitu koncentrace, musí ve všech třech ukazatelích splňovat vysokou nebo střední úroveň koncentrace. Lokality, které byť v jednom aspektu alespoň střední úroveň koncentrace nesplňují, nepovažujeme za lokalitu koncentrace. Na základě kombinace tří ukazatelů dělíme územní jednotky (v našem případě ZSJ) na lokality s **extrémní, vysokou, střední a nízkou úrovní koncentrace** (Obrázek 3.1).

Obrázek 3.1: Typologie lokalit na základě úrovně koncentrace

Zdroj: Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace (Sýkora a kol. 2015)

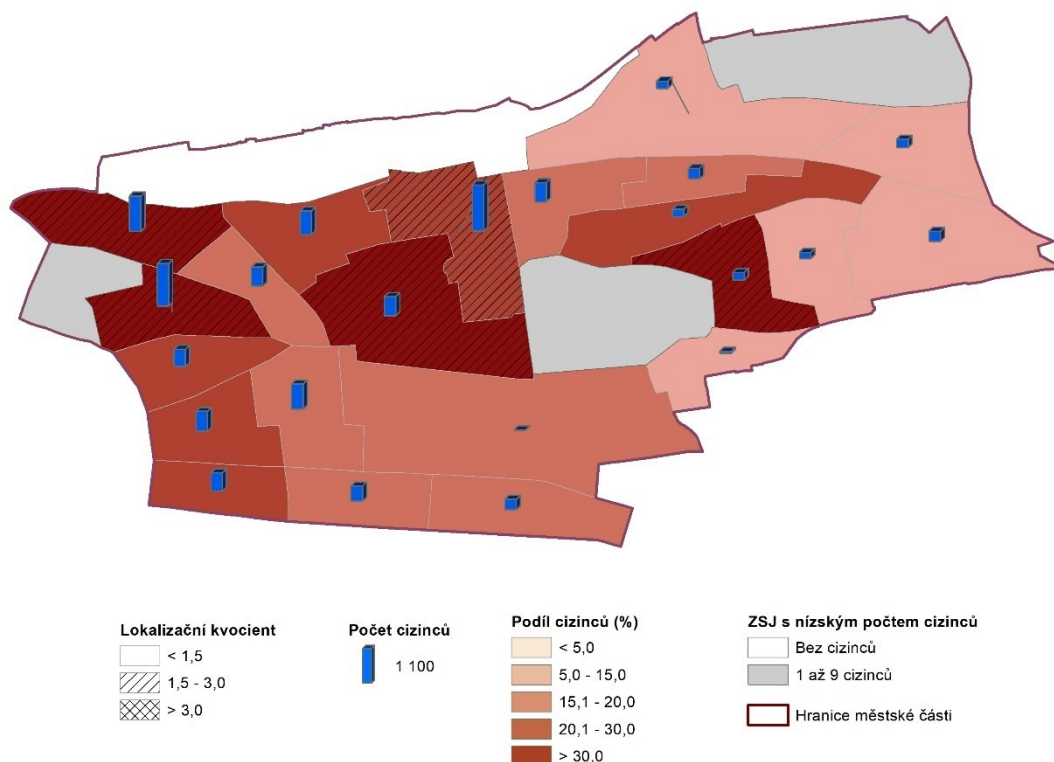
V městské části Praha 3 žilo v roce 2020 (podle údajů ŘSCP ČR) 17 213 cizinců. Nalézají se zde celkem 26 ZSJ³. V 25 z nich žil v roce 2020 alespoň jeden cizinec, v 3 ZSJ nicméně žilo méně než 10 cizinců (ve 24 ZSJ žil alespoň jeden cizinec ze třetích zemí) (Obrázky 3.2 a 3.3, Tabulky 3.3 a 3.4). Více než 1 000 cizinců žilo v celkem 5 ZSJ (ve 3 ZSJ pak žilo více než 1 000 cizinci ze třetích zemí). Jde především o populačně velké ZSJ Pod Pražáčkou (2 132 cizinců), Sladkovského náměstí (1 963) a Kostnické náměstí (1 629). V těchto ZSJ je také patrný vyšší podíl cizinců na celkové populaci, který přesahuje 30 %.

Podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu městské části byl v roce 2020 22,4 % (15,1 % u cizinců mimo EU). **V žádné ZSJ v MČ Praha 3 počet cizinců nepřevyšoval počet občanů České republiky. V 8 ZSJ bylo nicméně zastoupení cizinců v rozmezí mezi 25 % až 50 %.** Nejvyšší podíl cizinců je v **ZSJ Vrch Svatého kříže**. Jedná se o lokalitu, kde v posledních letech docházelo k významné developerské výstavbě. V této ZSJ jde především o **projekt Residence Garden Towers**. Vysoký podíl cizinců je rovněž v **ZSJ Na Vackově**, kterou rovněž charakterizuje větší množství novostaveb. **Přibližně 35% podíl cizinců je v ZSJ Kostnické náměstí a Sladkovského náměstí.** Jde o ZSJ lokalizované v blízkosti centra města a také Vysoké školy ekonomické, kde

³ Pro územní vymezení základních sídelních jednotek (ZSJ) viz příloha 9.4.

od 90. let dochází k procesu gentrifikace, tedy postupné sociální a fyzické proměně jednotlivých nemovitostí, ulic, bloků a celých zón. Dvě ZSJ (Vrch Svatého kříže a Na Vackově) vykazují i vysoký podíl cizinců ze třetích zemí. Ten zde převyšuje 25 %. Jde především o občany Ruské federace, kteří zde bydlí.

Obrázek 3.2: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců v ZSJ MČ Praha 3 (2020)

Zdroj dat: ŘSCP ČR

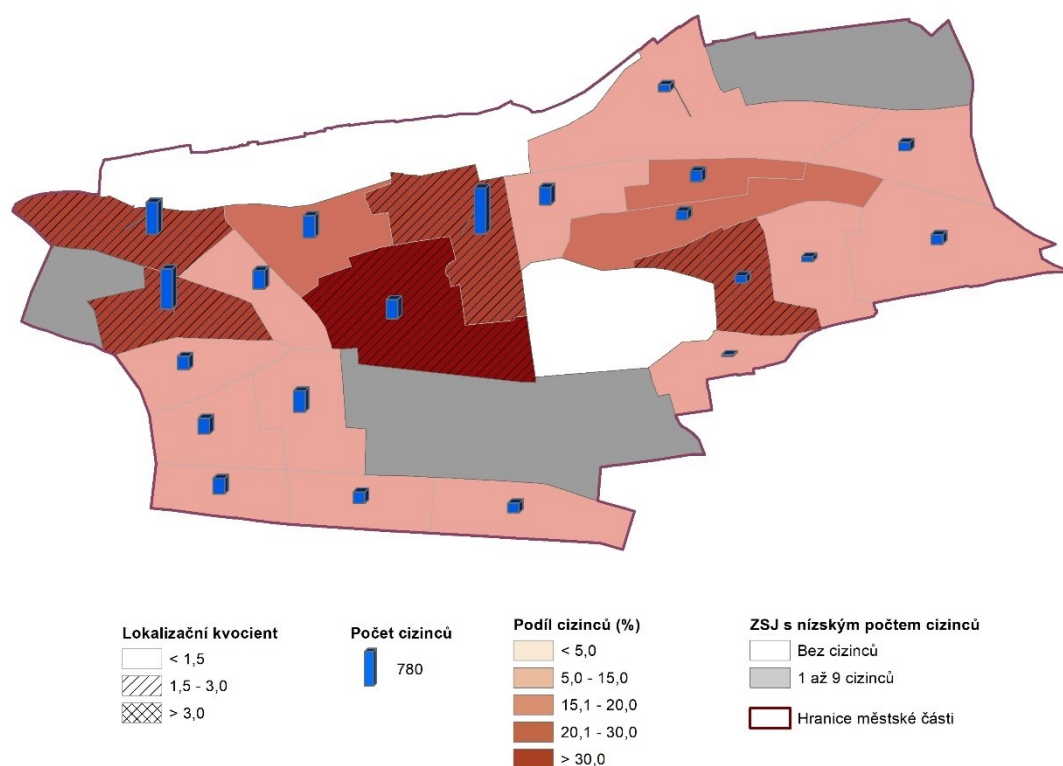
Poznámka: Pro lokalizaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v území MČ Praha 3 viz příloha 9.4.

Dále nás zajímají místa, kde cizinci dosahují výrazně **vyššího podílu na celkové populaci, než je průměrná hodnota za celou městskou část a Prahu jako celek**. K tomu využíváme lokalizačního kvocientu, jehož hodnota je průměr mezi podílem cizinců na populaci dané ZSJ a podílem cizinců na celkové populaci městské části a mezi podílem cizinců v ZSJ a v celé Praze. Velmi **vysoký lokalizační kvocient** (Lq) s hodnotou nad 3 nebyl v roce 2020 zaznamenán v žádné ZSJ MČ Praha 3 (Obrázek 3.2). Vysoký Lq s hodnotou nad 1,5 vykazuje 6 ZSJ (Vrch Svatého kříže, Na Vackově, Kostnické náměstí, Sladkovského náměstí, Na Balkáně a Pod Pražáčkou). Těchto 6 ZSJ má vysoký Lq rovněž pro cizince ze třetích zemí (Obrázek 3.3).

S využitím metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace (Sýkora a kol. 2015) a při využití výše uvedených ukazatelů, tj. počtu, podílu a lokalizačního kvocientu cizinců, jsme identifikovali **pět lokalit koncentrace cizinců** v městské části Praha 3 (na úrovni základních sídelních jednotek ZSJ). Ve všech pěti případech šlo o **lokality s vysokou úrovní koncentrace** bydlení cizinců. Jde o ZSJ Vrch Svatého kříže a Na Vackově, kde je větší množství bytů v nových rezidenčních areálech, a ZSJ Kostnické náměstí a Sladkovského náměstí, kde jsou cizinci spíše součástí procesu gentrifikace (Obrázek 2.16). **Žádná extrémní ani střední úroveň koncentrace**

nebyla v roce 2020 v MČ Praha 3 zaznamenána. Pokud vezmeme v úvahu pouze bydlení **cizinců ze třetích zemí**, tak **vysoké úrovně koncentrace dosáhly dvě lokality a to ZSJ Vrch Svátého kříže a Na Vackově**. V obou případech jde o lokality s novými exkluzivními rezidenčními projekty, kde je velký podíl bytů cizinci vlastněný a ještě větší podíl bytů je cizinci pronajímáný od vlastníků bytů (Tabulka 3.4 a Obrázek 3.5).

Obrázek 3.3: Počty, podíly a lok. kvocienty cizinců ze třetích zemí v ZSJ MČ Praha 3 (2020)

Zdroj dat: ŘSCP ČR

Tabulka 3.3: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců v MČ Praha 3 (2020)

ZSJ kód	ZSJ název	Nadprůměrný výskyt LQOBn	Podíl cizinců ROBn	Počet cizinců POBn	Koncentrace KONCn
127370	Vrch Svatého kříže	2,31	43,7%	877	B Vysoká
315761	Na Vackově	2,07	39,2%	353	B Vysoká
127582	Kostnické náměstí	1,96	36,9%	1 629	B Vysoká
127566	Sladkovského náměstí	1,81	34,2%	1 963	B Vysoká
127418	Pod Pražačkou	1,58	29,8%	2 132	B Vysoká
127396	Komenského náměstí	1,36	25,7%	1 105	D Nízká
127540	Náměstí Jiřího z Poděbrad	1,20	22,7%	904	D Nízká
127523	Řipská	1,16	21,9%	852	D Nízká
127353	Židovské pece	1,15	21,7%	359	D Nízká
127558	Škroupovo náměstí	1,11	21,0%	805	D Nízká
127345	Vápenka	1,06	20,0%	482	D Nízká
127531	U Olšan	1,02	19,4%	1 163	D Nízká
127388	Havlíčkovo náměstí	1,02	19,2%	885	D Nízká
127507	Stromky	0,90	17,0%	482	D Nízká
127337	Na Ohradě	0,87	16,5%	899	D Nízká
127515	Flora	0,84	15,9%	692	D Nízká
127485	U Třebešína	0,73	13,8%	98	D Nízká
127451	Jarov	0,72	13,6%	474	D Nízká
127442	Chmelnice	0,67	12,6%	398	D Nízká
127426	Na Krejčárku	0,60	11,4%	342	D Nízká
127469	Vackov	0,57	10,8%	289	D Nízká
127434	Na Balkáně	1,63	30,8%	4	D Nízká
127361	Nákladové nádraží	1,44	27,3%	3	D Nízká
127493	Olšanské hřbitovy	1,02	19,2%	19	D Nízká
127574	U Rajské zahrady	0,78	14,8%	4	D Nízká
127400	Vrch Žižkov	0,00	0,0%	0	D Nízká

Zdroj: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Poznámka: modrá barva – vysoké hodnoty koncentrace; červená barva – střední hodnoty koncentrace

Poznámka: Pro lokalizaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v území MČ Praha 3 viz příloha 9.4.

Tabulka 3.4: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 (2020)

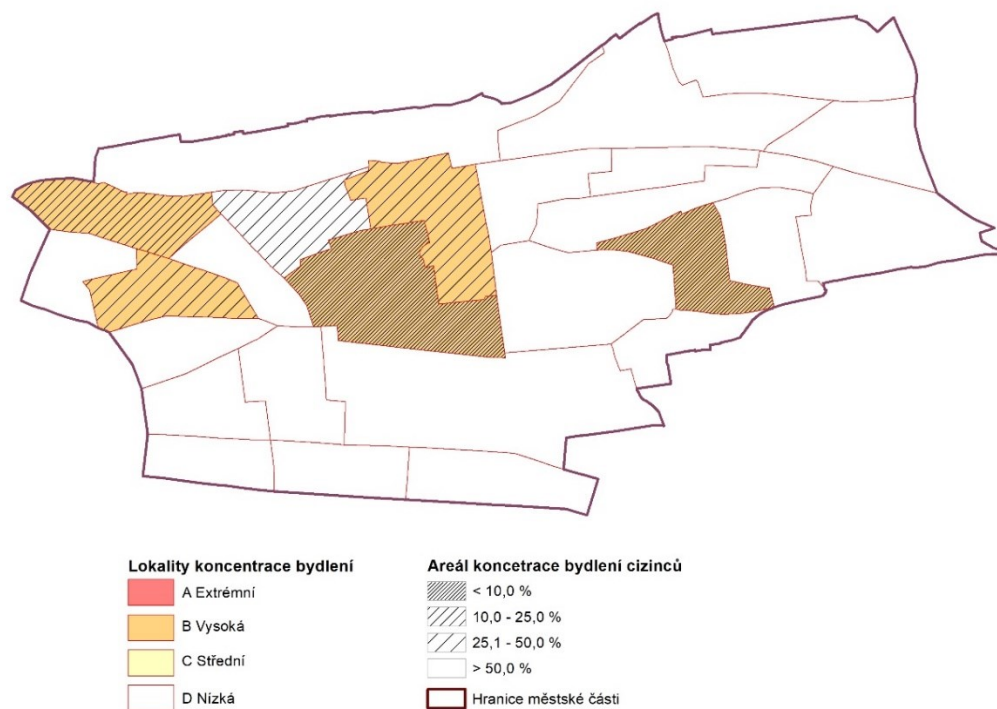
ZSJ kód	ZSJ název	Nadprůměrný výskyt LQOB _n	Podíl cizinců ROB _n	Počet cizinců POB _n	Koncentrace KONC _n
127370	Vrch Svatého kříže	2,51	32,0%	642	B Vysoká
315761	Na Vackově	2,25	28,6%	258	C Střední
127582	Kostnické náměstí	1,94	24,7%	1 089	D Nízká
127566	Sladkovského náměstí	1,86	23,7%	1 363	D Nízká
127418	Pod Pražačkou	1,72	21,9%	1 564	D Nízká
127353	Židovské pece	1,45	18,5%	306	D Nízká
127396	Komenského náměstí	1,37	17,4%	748	D Nízká
127345	Vápenka	1,25	16,0%	385	D Nízká
127388	Havlíčkovo náměstí	1,07	13,7%	630	D Nízká
127523	Řipská	1,07	13,7%	533	D Nízká
127540	Náměstí Jiřího z Poděbrad	1,04	13,2%	528	D Nízká
127531	U Olšan	0,94	12,0%	724	D Nízká
127558	Škroupovo náměstí	0,91	11,7%	448	D Nízká
127507	Stromky	0,89	11,4%	322	D Nízká
127337	Na Ohradě	0,86	10,9%	595	D Nízká
127451	Jarov	0,75	9,5%	331	D Nízká
127442	Chmelnice	0,70	9,0%	284	D Nízká
127515	Flora	0,69	8,8%	386	D Nízká
127485	U Třebešína	0,64	8,1%	58	D Nízká
127426	Na Krejčárku	0,60	7,6%	229	D Nízká
127469	Vackov	0,50	6,3%	169	D Nízká
127493	Olšanské hřbitovy	0,40	5,1%	5	D Nízká
127434	Na Balkáně	1,81	23,1%	3	D Nízká
127574	U Rajske zahrady	0,87	11,1%	3	D Nízká
127361	Nákladové nádraží	0,00	0,0%	0	D Nízká
127400	Vrch Žižkov	0,00	0,0%	0	D Nízká

Zdroj dat: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Poznámka: modrá barva – vysoké hodnoty koncentrace; červená barva – střední hodnoty koncentrace

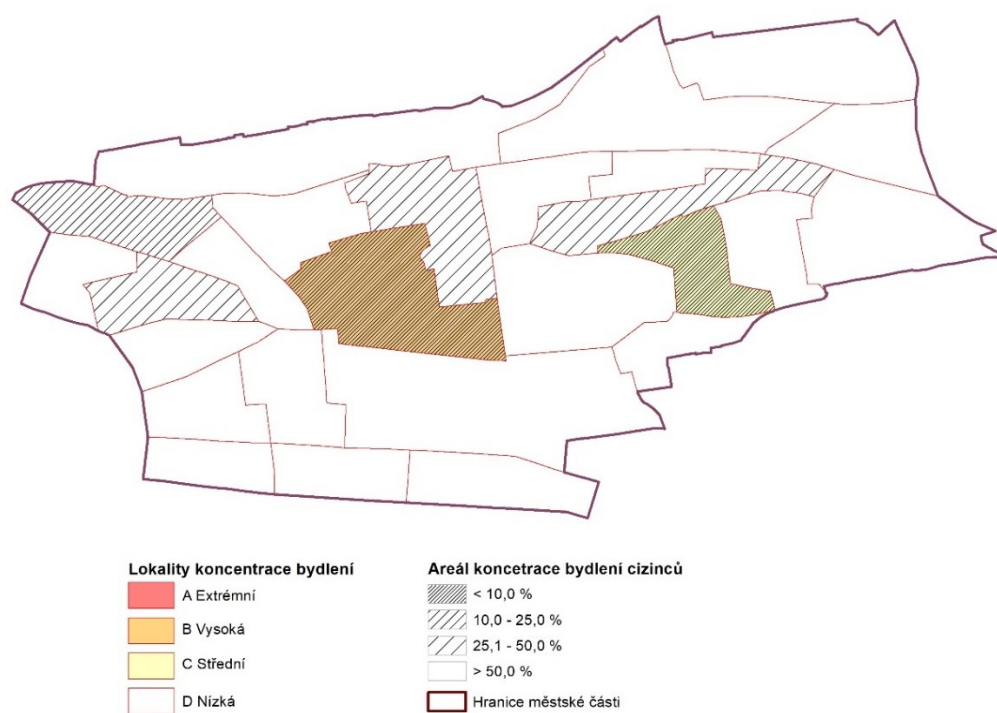
Poznámka: Pro lokalizaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v území MČ Praha 3 viz příloha 9.4.

Obrázek 3.4: ZSJ podle typů koncentrace cizinců v MČ Praha 3 v roce 2020

Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 3.5: ZSJ podle typů koncentrace cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 v roce 2020

Zdroj: vlastní výpočty

3.3 Vývoj rozmístění cizinců v MČ Praha 3 mezi lety 2012 a 2020

Mezi roky 2012 a 2020 došlo ke **zvýšení počtu i podílu cizinců** v Praze, městské části Praha 3 (Tabulka 3.5 a 3.6) a rovněž ve většině ZSJ v městské části Praha 3 (Obrázek 3.6 a 3.7). V Praze 3 byl výrazněji vyšší růst počtu a podílu cizinců ze zemí EU a ESVO.

Počet cizinců v MČ Praha 3 se zvýšil z 10 261 v roce 2012 na 17 213 v roce 2020, tj. o 67,8 %. Podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu městské části se ze 14,4 % v roce 2012 zvýšil na 22,4 %. Počet obyvatel celkem narostl z 71 409 na 76 729, tj. o 7,5 %. Ve stejné období počet občanů České republiky poklesl o 1632 obyvatel, tj. o 2,6 %. **Počet obyvatel Prahy 3 tak narůstal díky rostoucímu počtu cizinců.** Přestože tempo růstu počtu cizinců ze zemí EU a ESVO (o 79,3%) bylo mírně vyšší oproti cizincům ze třetích zemí (o 62,7%), v absolutních hodnotách početní nárůst cizinců ze třetích zemí o 4 471 výrazně předčil zvýšení počtu cizinců ze zemí EU a ESVO o 2 481. Podíl cizinců ze zemí EU a ESVO se jen mírně zvýšil z 30,5 % na 32,6 %, zatímco podíl cizinců ze třetích zemí zůstal více než dvojnásobný (67,4 % v roce 2020 a 69,5 % v roce 2012).

V roce 2012 žilo více než 1000 cizinců ve třech ZSJ zatímco v roce 2020 již v pěti ZSJ. Zatímco alespoň 20 % cizinců žilo v roce 2012 ve 4 ZSJ, v roce 2020 to již bylo osm ZSJ (Tabulky 3.3 a 3.7). Mezi lety 2012 a 2020 nedošlo k zásadním změnám v prostorovém rozmístění bydlení cizinců. **Vyšší nárůsty byly nicméně zaznamenány zejména v lokalitách s novou bytovou výstavbou**, tj. ZSJ Vrch Svatého Kříže a Na Vackově (Obrázek 3.6 a 3.7). Právě v těchto lokalitách se **podíl cizinců pohybuje kolem 40 %, což jsou v kontextu Prahy poměrně vysoké hodnoty**. Na druhou stranu mezi lety 2012 a 2020 **nerostla míra nerovnoměrnosti v prostorovém rozmístění cizinců**. Na území MČ Praha 3 byla **v roce 2012 pouze jedna ZSJ s vysokou úrovní koncentrace bydlení cizinců (ZSJ Kostnické náměstí)** a žádná v případě cizinců ze třetích zemí (Tabulka 3.7 a 3.8; Obrázek 3.10 a 3.11). Pro srovnání, v roce 2020 to byly již čtyři ZSJ pro cizince celkem a dvě ZSJ v případě cizinců ze třetích zemí (viz Obrázky 3.4 a 3.5).

Přestože mezi lety 2012-2020 rostl počet cizinců v městské části Praha 3, podíl cizinců je výrazně vyšší v porovnání s městem Prahou a v některých lokalitách je podíl cizinců na populaci více než třetinový, **nedochází k vytváření lokalit takové prostorové koncentrace a separace cizinců, které by naznačovaly vznik závažných rizik rezidenční segregace.**

Tabulka 3.5: Vývoj počtu cizinců v Praze a Praze 3 (2012-2020)

	Praha 3		Praha	
	2012	2020	2012	2020
EU a ESVO	3 129	5 610	45 247	70 622
Cizinci ze 3. zemí	7 132	11 603	107 026	147 217
Cizinci celkem	10 261	17 213	152 273	217 839

Zdroj dat: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Tabulka 3.6: Změny v podílu cizinců na celkové populaci v Praze a Praze 3 (2012-2020)

	Praha 3		Praha	
	2012	2020	2012	2020
EU a ESVO	4,4%	7,9%	3,6%	5,3%
Cizinci ze 3. zemí	10,0%	16,2%	8,6%	11,0%
Cizinci celkem	14,4%	24,1%	12,2%	16,3%

Zdroj dat: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Tabulka 3.7: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců v MČ Praha 3 (2012)

ZSJ kód	ZSJ název	Nadprůměrný výskyt LQOB _n	Podíl cizinců ROB _n	Počet cizinců POB _n	Koncentrace KONC _n
1275820	Kostnické náměstí	2,00	26,4%	1 189	B Vysoká
1275660	Sladkovského náměstí	1,81	23,9%	1 317	D Nízká
1273700	Vrch Svatého kříže	1,70	22,4%	193	D Nízká
1273960	Komenského náměstí	1,60	21,1%	879	D Nízká
1274180	Pod Pražačkou	1,35	17,8%	1 082	D Nízká
1275580	Škroupovo náměstí	1,15	15,1%	578	D Nízká
1275230	Řipská	1,14	15,1%	612	D Nízká
1273880	Havlíčkovo náměstí	1,12	14,8%	635	D Nízká
1275400	Náměstí Jiřího z Poděbrad	1,01	13,3%	517	D Nízká
1275070	Stromky	0,87	11,5%	335	D Nízká
1275310	U Olšan	0,87	11,5%	689	D Nízká
1273450	Vápenka	0,87	11,4%	247	D Nízká
1274420	Chmelnice	0,80	10,6%	318	D Nízká
1273370	Na Ohradě	0,73	9,6%	516	D Nízká
1275150	Flora	0,72	9,5%	431	D Nízká
1273530	Židovské pece	0,55	7,3%	103	D Nízká
1274510	Jarov	0,55	7,3%	249	D Nízká
1274260	Na Krejčárku	0,53	7,1%	205	D Nízká
1274690	Vackov	0,43	5,7%	134	D Nízká
1274930	Olšanské hřbitovy	1,41	18,6%	16	D Nízká
3157610	Na Vackově	1,29	17,0%	9	D Nízká
1275740	U Rajské zahrady	0,81	10,6%	5	D Nízká
1273610	Nákladové nádraží	1,38	18,2%	2	D Nízká
1274000	Vrch Žižkov	0,00	0,0%	0	D Nízká
1274340	Na Balkáně	0,00	0,0%	0	D Nízká
1274850	U Třebešína	0,00	0,0%	0	D Nízká

Zdroj dat: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Poznámka: modrá barva – vysoké hodnoty koncentrace; červená barva – střední hodnoty koncentrace

Poznámka: Pro lokalizaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v území MČ Praha 3 viz příloha 9.4.

Tabulka 3.8: Základní sídelní jednotky (ZSJ) s koncentracemi cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 (2012)

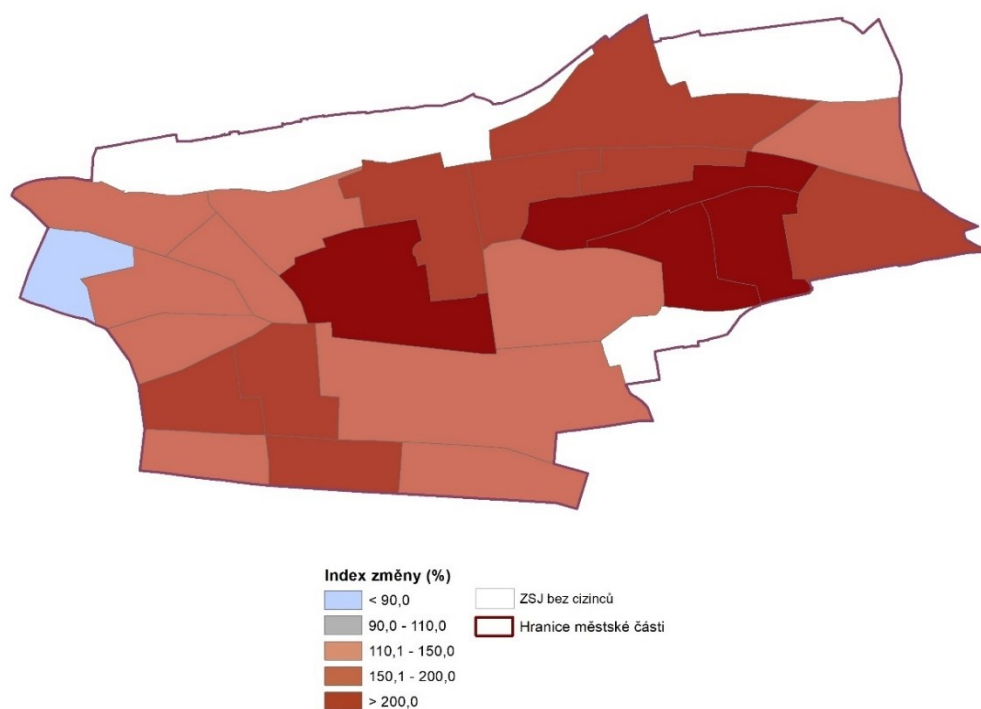
ZSJ kód	ZSJ název	Nadprůměrný výskyt LQOBn	Podíl cizinců ROBn	Počet cizinců POBn	Koncentrace KONCn
1275660	Sladkovského náměstí	1,99	18,4%	1013	D Nízká
1275820	Kostnické náměstí	1,99	18,3%	827	D Nízká
1273700	Vrch Svatého kříže	1,61	14,9%	128	D Nízká
1273960	Komenského náměstí	1,55	14,3%	596	D Nízká
1274180	Pod Pražačkou	1,46	13,5%	819	D Nízká
1273880	Havlíčkovo náměstí	1,32	12,2%	523	D Nízká
1275230	Řipská	1,12	10,4%	420	D Nízká
1273450	Vápenka	0,95	8,8%	189	D Nízká
1275400	Náměstí Jiřího z Poděbrad	0,92	8,5%	328	D Nízká
1275580	Škroupovo náměstí	0,90	8,3%	318	D Nízká
1274420	Chmelnice	0,86	7,9%	238	D Nízká
1275070	Stromky	0,82	7,6%	221	D Nízká
1275310	U Olšan	0,79	7,3%	439	D Nízká
1273370	Na Ohradě	0,69	6,4%	343	D Nízká
1275150	Flora	0,59	5,4%	247	D Nízká
1274510	Jarov	0,55	5,0%	173	D Nízká
1274260	Na Krejčárku	0,51	4,7%	138	D Nízká
1273530	Židovské pece	0,47	4,3%	61	D Nízká
1274690	Vackov	0,45	4,1%	97	D Nízká
1274930	Olšanské hřbitovy	0,76	7,0%	6	D Nízká
1275740	U Rajské zahrady	0,92	8,5%	4	D Nízká
3157610	Na Vackově	0,82	7,5%	4	D Nízká
1273610	Nákladové nádraží	0,00	0,0%	0	D Nízká
1274000	Vrch Žižkov	0,00	0,0%	0	D Nízká
1274340	Na Balkáně	0,00	0,0%	0	D Nízká
1274850	U Třebešína	0,00	0,0%	0	D Nízká

Zdroj dat: ŘSCP ČR, vlastní výpočty

Poznámka: modrá barva – vysoké hodnoty koncentrace; červená barva – střední hodnoty koncentrace

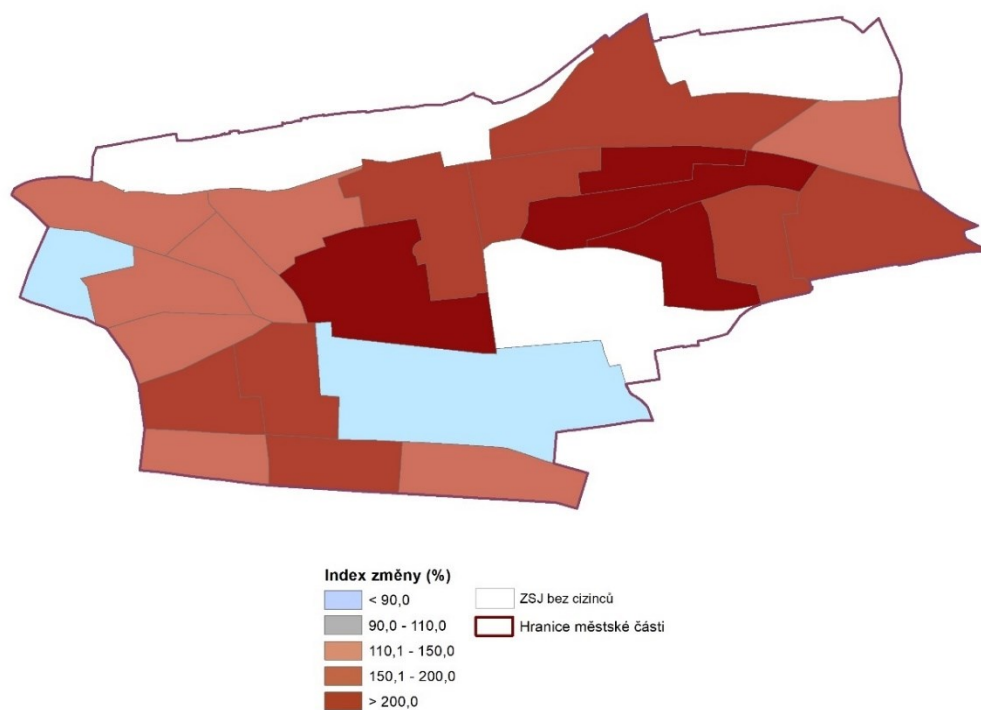
Poznámka: Pro lokalizaci základních sídelních jednotek (ZSJ) v území MČ Praha 3 viz příloha 9.4.

Obrázek 3.6: Vývoj počtu cizinců mezi lety 2012 a 2020 v ZSJ MČ Praha 3

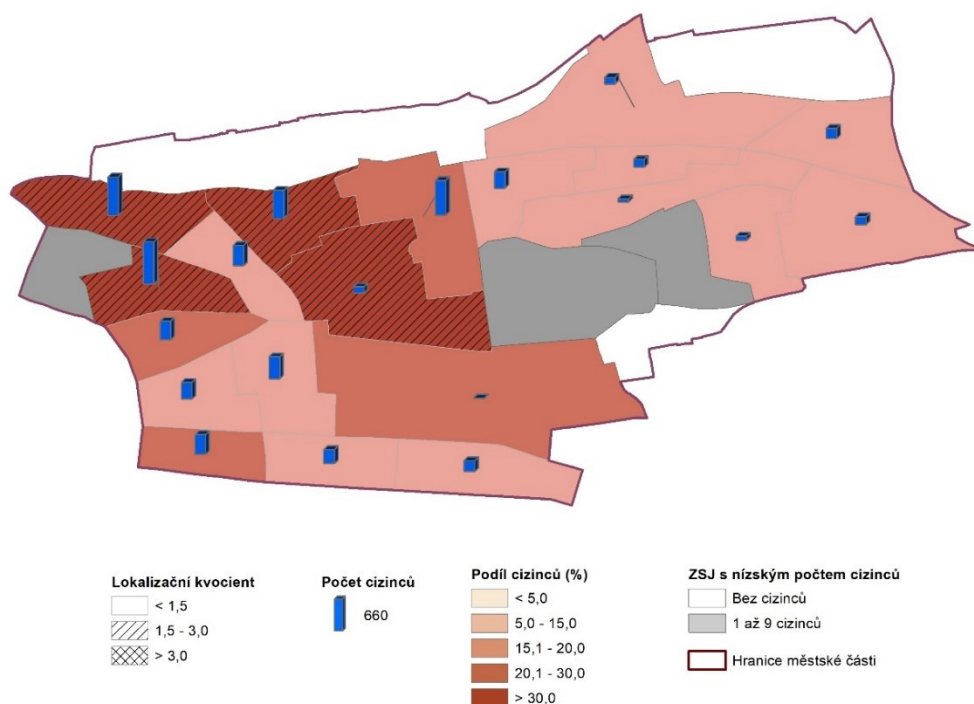
Zdroj dat: ŘSCP ČR

Obrázek 3.7: Vývoj počtu cizinců ze třetích zemí mezi lety 2012 a 2020 v ZSJ MČ Praha 3

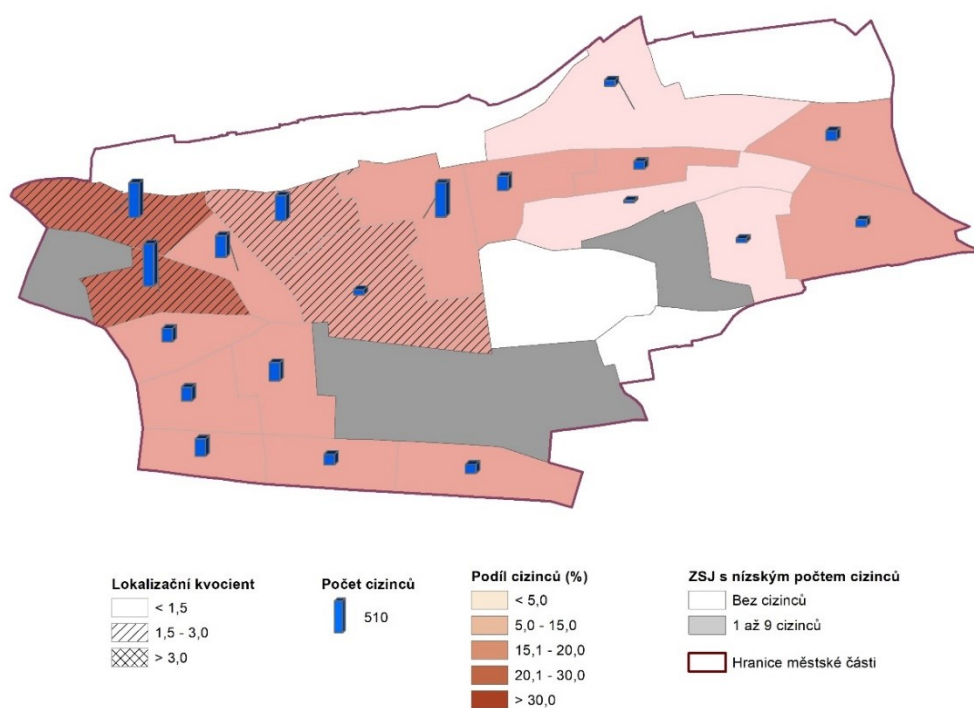
Zdroj dat: ŘSCP ČR

Obrázek 3.8: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců v ZSJ MČ Praha 3 v roce 2012

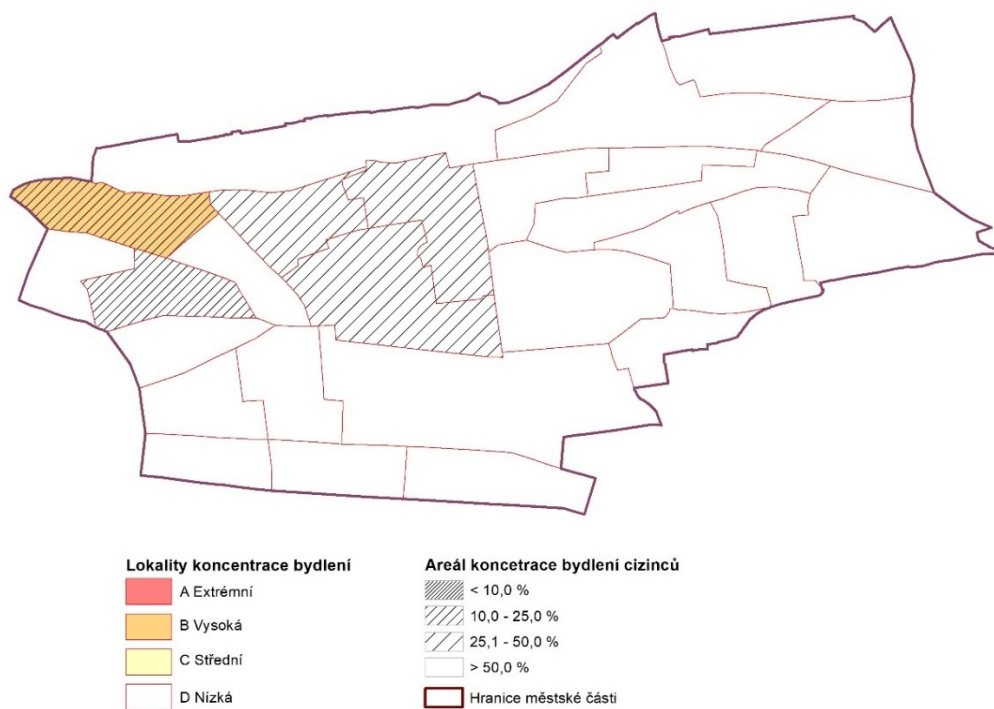
Zdroj dat: ŘSCP ČR

Obrázek 3.9: Počty, podíly a lokalizační kvocienty cizinců ze třetích zemí v ZSJ MČ Praha 3 v roce 2012

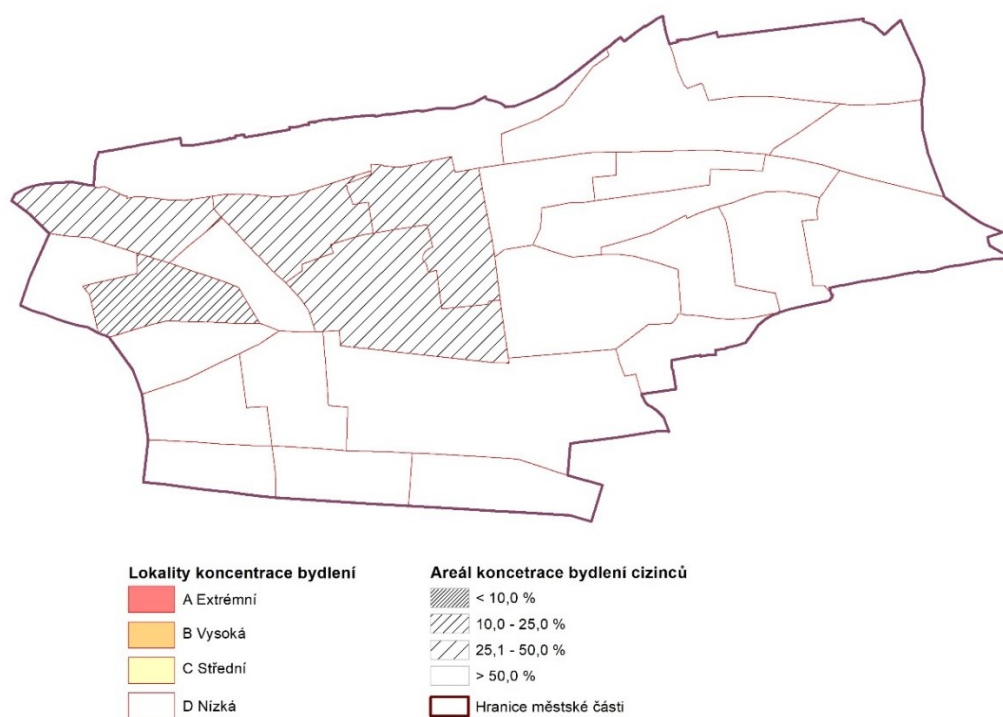
Zdroj dat: ŘSCP ČR

Obrázek 3.10: ZSJ podle typů koncentrace cizinců v MČ Praha 3 v roce 2012

Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 3.11: ZSJ podle typů koncentrace cizinců ze třetích zemí v MČ Praha 3 v roce 2012

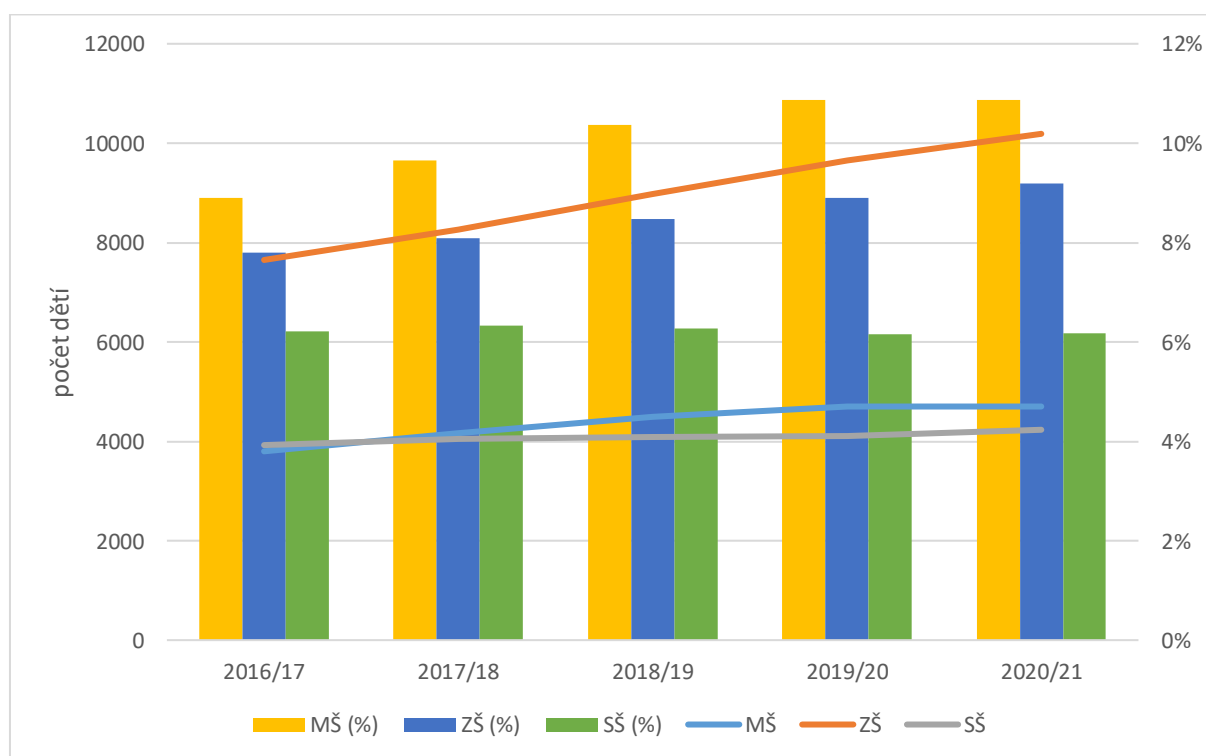
Zdroj: vlastní výpočty

4 Analýza dětí cizinců ve školských zařízeních v Praze a v MČ Praha 3

Za žáka - cizince je považován žák, jehož rodiče mají jiné občanství než občanství České republiky. Vývoj počtu dětí cizinců je ovlivněn vývojem celkového počtu cizinců a tak tím, jak v Praze roste počet cizinců, **narůstá počet dětí cizinců navštěvujících všechny typy školních zařízení** (Obrázek 4.1). Přesto vývoj počtu dětí ve školských zařízení nemusí s dynamikou růstu cizinců zcela korelovat. Liší se totiž podle cizinců odlišné státní příslušnosti, kulturních preferencí a forem života v Česku a Praze.

Celkový počet žáků cizinců byl ve školním roce 2020-21 na všech typech škol v Praze 19 122. Jedná se o **8,6 % z celkového počtu dětí navštěvující pražské školy**. **Podíl žáků cizinců je poloviční v porovnání s podílem cizinců na celkové populaci (16 %)**. To je dáno především charakterem ekonomické migrace, kdy se do Prahy stěhují především ekonomicky aktivní obyvatelé (především muži). S usazováním cizinců v české společnosti ovšem narůstá i počet dětí a do budoucna **můžeme očekávat dynamičtější růst počtu dětí cizinců a žáků cizinců**. Na to poukazuje i skutečnost, že **největší podíl dětí cizinců na celkovém počtu žáků je v současnosti (ve školním roce 2020-2021) v mateřských školách (10,9 %)**, postupně **narůstá v základních školách (9,2 %)**, přičemž **nejmenší podíl je na školách středních (6,2 %)**.

Obrázek 4.1: Vývoj počtu a podílu dětí cizinců podle jednotlivých typů škol v Praze ve školních rocích 2016-17 až 2020-21

Zdroj: MŠMT

Struktura dětí cizinců z hlediska státního občanství na pražských školách rámcově odpovídá struktuře cizinců v populaci. **Nejvíce žáků - cizinců má občanství Ukrajiny, Ruska, Vietnamu a Slovenska**. Oproti zastoupení cizinců v populaci je na pražských školách více dětí z Vietnamu. Relativně více dětí je také z Ruska či z Ukrajiny. **Relativně méně je naopak dětí ze Slovenska a ostatních států EU**. Je proto patrné **relativně vyšší zastoupení dětí cizinců ze třetích zemí**

oproti zastoupení v populaci (Tabulka 4.1). Struktura dětí cizinců z hlediska státního občanství se nijak zásadně **nelíší podle jednotlivých stupňů školských zařízení**.

Tabulka 4.1: Struktura žáků cizinců podle státního občanství na školách v Praze ve školním roce 2020-21

	Počet žáků celkem	Počet žáků cizinců - celkem	Počet žáků cizinců z EU	Počet žáků cizinců ze Slovenska	Počet žáků cizinců ze 3. zemí
MŠ	43 260	4 701	1 357	702	3 344
ZŠ	110 975	10 188	2 436	1 378	7 752
SŠ	68 648	4 233	881	542	3 352
Celkem	222 883	19 122	4 674	2 622	14 448
<i>Podíl na počtu dětí cizinců (%)</i>		100	24,4	13,7	75,6
<i>Podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu k 31. 12. 2020 (%)</i>		100	32,3	15,2	67,7

Zdroj dat: MŠMT, ČSÚ

Podrobnější data o počtech cizinců na úrovni městských částí Prahy nejsou zveřejňována. ÚMČ Praha 3 nemá systematicky a dlouhodobě vedený přehled žáků základních škol a dětí navštěvujících mateřské školy podle státního občanství (střední školy nejsou svojí spádovostí vázané na místní prostředí, a tak vypovídají o cizincích v celém městě a metropolitním regionu, spíše než v městské části). Takový přehled by byl velmi užitečný jak z hlediska celkového počtu žáků-cizinců a jejich podílu na celkovém počtu žáků základních škol i dětí navštěvujících mateřské školy, tak zejména v případě **podrobnější struktury žáků cizinců podle státního občanství**. Děti a žáci z některých zemí se totiž výrazněji potýkají se znalostí českého jazyka, a tím výraznějšími hendikepy ve vzdělávání.

Díky dlouhodobé a blízké spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování, nyní odborem Ministerstva pro místní rozvoj ČR, jsme mohli využít jimi zpracovanou databázi škol a mateřských škol v Česku, kterou využívají při analýzách a řešení otázek sociální inkluze. Údaje byly připravené z dat ze školských výkazů MŠMT ČR, a to podle stavu k 30. 9. 2020, tj. ke školnímu roku 2020-2021, a jsou tak srovnatelná s výše prezentovanými údaji a analýzou za celou Prahu. Podle údajů MŠMT ČR navštěvovalo v MČ Praha 3 **základní školy** ve školním roce 2020-2021 **celkem 554 žáků cizinců z celkového počtu 4 582 žáků**, což představuje **12,1 %** (Tabulka 4.2). Jde o **vyšší podíl než je celopražský průměr 9,2 %**. **Mateřské školy** navštěvovalo **358 dětí cizinců z celkového počtu 2050 dětí** (Tabulka 4.3). Podíl dětí cizinců v mateřských školách v MČ Praha 3 je svými **17,5 % výrazně nad celopražským průměrem 10,9 %**.

Odborem školství ÚMČ Praha 3 nám byly dodatečně poskytnuta data z šetření, které prováděl Magistrát hl. m. Prahy k 31.3.2021 (Tabulka 4.4). Údaje korespondují s daty MŠMT. Došlo pouze k mírnému zvýšení počtu cizinců (v jednotkách, tj. konkrétně o 7 žáků), a to při drobném celkovém poklesu o 10 žáků, čímž se **mírně zvýšil podíl žáků cizinců v ZŠ na 12,27%** (v celé Praze byl podíl 9,4 %).

V MČ Praha 3 působí 27 mateřských škol a 10 škol základních, které jsou zřizovány MČ. Ve dvou základních školách podíl cizinců přesáhl hranici 20 % (ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta s 28,2 % a ZŠ a MŠ Chelčického s 21,3 %)(Tabulka 4.2). V pěti ZŠ byl podíl vyšší než 10 %. Nejnížší podíl byl zaznamenán v ZŠ a MŠ Jarov, kterou navštěvuje 6,2 % cizinců a ZŠ a MŠ Chmelnice s 6,8% podílem cizinců.

Jednotlivé základní, a zejména pak mateřské školy v MČ Praha 3 se **mezi sebou významně liší z hlediska zastoupení žáků a dětí cizinců**. Zatímco **ZŠ Jaroslava Seiferta a ZŠ Chelčického navštěvuje 28 % respektive 24 % žáků cizinců, nejnížší zastoupení cizinců v rozmezí 6-8 %, tj. čtvrtinové** proti školám s nejvyšším podílem cizinců, mají ZŠ Jarov, ZŠ a MŠ Chmelnice, ZŠ a MŠ nám. J. z Lobkovic (pracoviště Perunova) a ZŠ Cimburskova. Dat MŠMT ČR rozlišují odlišná pracoviště škol, jež se často liší svým umístěním, a umožňují tak citlivěji vztahovat počet dětí ve školách k okolním čtvrtím. **Obě základní školy s vysokým podílem žáků cizinců reflektují umístění v částech Žižkova s tradičně vysokým podílem cizinců (ZŠ Jaroslava Seiferta) a s dynamickým růstem počtu cizinců (ZŠ Chelčického, pracoviště v Chelčického ulici).**

Tabulka 4.2: Počet a podíl žáků cizinců v základních školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21

Název školy	Adresa	Žáci celkem	Počet žáků s cizím státním občanstvím	Podíl žáků s cizím státním občanstvím
ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta	Vlkova 800/31	188	53	28,19%
ZŠ a MŠ Chelčického	Chelčického 2614/43	468	114	24,36%
ZŠ Pražanka	Nad Ohradou 1700/25	335	45	13,43%
ZŠ a MŠ nám. J. z Lobkovic	náměstí Jiřího z Lobkovic 121/22	432	56	12,96%
ZŠ nám. J. z Poděbrad	náměstí Jiřího z Poděbrad 1685/7	491	62	12,63%
ZŠ a MŠ Chelčického	Žerotínova 1100/36	138	15	10,87%
ZŠ Lupáčova	Lupáčova 1200/1	676	67	9,91%
ZŠ Jeseniova	Jeseniova 2400/96	562	53	9,43%
ZŠ Cimburskova	Cimburskova 600/18	224	17	7,59%
ZŠ a MŠ nám. J. z Lobkovic, prac. Perunova	Perunova 975/6	145	11	7,59%
ZŠ a MŠ Chmelnice	K lučinám 2500/18	647	44	6,80%
ZŠ a MŠ Jarov	V zahrádkách 1966/48	276	17	6,16%
MČ Praha 3 celkem		4582	554	12,09%

Zdroj dat: MŠMT ČR

Poznámka: data ze školských výkazů MŠMT ČR, stav k 30.9. 2020

Různorodost v podílu cizinců na dětech navštěvujících mateřské školy v MČ Praha 3 je mnohem výraznější, než je tomu u škol základních. V menších mateřských školách ve Slezské a Soběslavské ulici na Vinohradech děti cizinců převažují. Téměř polovinu dětí (46 %) tvoří cizinci v ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta v Příbyslavské ulici, což nejen odpovídá vysokému podílu u základní školy, ale rovněž naznačuje, že v budoucnu bude s velkou pravděpodobností k podobně vysokému zastoupení cizinců směřovat i základní škola. Čtvrtinový podíl dětí cizinců má mateřská škola U zásobní zahrady v těsném sousedství rezidenčního projektu Central Park Praha a blízkosti Residence Garden Towers, jež jsou místy s mimořádně vysokým zastoupením cizinců.

Tabulka 4.3: Počet a podíl dětí cizinců v mateřských školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21

Adresa MŠ	Děti celkem	Počet dětí s cizím státním občanstvím	Podíl dětí s cizím státním občanstvím
Slezská 1454/117	24	18	75,00%
Soběslavská 2072/64	36	19	52,78%
Příbyslavská 800/1	83	38	45,78%
Příbyslavská 800/1	17	5	29,41%
U zásobní zahrady 2697/6	100	25	25,00%
Sudoměřská 1137/54	63	14	22,22%
Na rovnosti 2246/1	18	4	22,22%
Žerotínova 1100/36	75	16	21,33%
Sauerova 1836/2	66	14	21,21%
Na Balkáně 2590/74	100	21	21,00%
Jeseniova 1680/4	160	32	20,00%
Roháčova 535/38a	44	8	18,18%
Jeseniova 2686/204	100	17	17,00%
Zvěřinova 3416/16	60	10	16,67%
U zásobní zahrady 2697/6	24	4	16,67%
Libická 2271/4	155	24	15,48%
Na vrcholu 1955/1a	89	13	14,61%
U zásobní zahrady 1774/15	14	2	14,29%
Koněvova 2497/240	22	3	13,64%
Vozová 953/5	156	19	12,18%
Perunova 975/6	144	15	10,42%
Jeseniova 2593/98	50	5	10,00%
náměstí Jiřího z Lobkovic 119/23	121	12	9,92%
Za žižkovskou vozovnou 1700/17	154	11	7,14%
Buková 2518/26	89	6	6,74%
Koněvova 2497/240a	73	3	4,11%
Lucemburská 1670/43	13	0	0,00%
MČ Praha 3 celkem	2050	358	17,46%

Zdroj dat: MŠMT ČR

Poznámka: data ze školských výkazů MŠMT ČR, stav k 30.9. 2020

Tabulka 4.4: Počet a podíl dětí cizinců v základních školách v MČ Praha 3 ve školním roce 2020-21 podle šetření MHMP

Název školy, adresa	Žáci celkem	Počet žáků s občanstvím ČR	Počet žáků s cizím státním občanstvím	Podíl žáků s cizím státním občanstvím
ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta, Praha 3, Vlkova 31/800	183	133	50	27,32%
ZŠ a MŠ, Praha 3, Chelčického 43/2614	595	466	129	21,68%
ZŠ Pražáčka, Praha 3, Nad Ohradou 25/1700	340	291	49	14,41%
ZŠ, Praha 3, nám. Jiřího z Poděbrad 7,8/1685	493	430	63	12,78%
ZŠ a MŠ, Praha 3, nám. Jiřího z Lobkovic 22/121	570	502	68	11,93%
ZŠ, Praha 3, Lupáčova 1/1200	676	608	68	10,06%
ZŠ, Praha 3, Jeseniova 96/2400	566	512	54	9,54%
ZŠ Chmelnice, Praha 3, K Lučinám 18/2500	649	602	47	7,24%
ZŠ, Praha 3, Cimburskova 18/600	224	208	16	7,14%
ZŠ a MŠ Jarov, Praha 3, V Zahradkách 48/1966	276	259	17	6,16%
Praha 3	4572	4011	561	12,27%
Praha	104199	94363	9836	9,44%

Zdroj dat: MHMP - Srovnání ZŠ zřízených HMP a MČ z hlediska státního občanství jejich žáků

Poznámka: Data jsou podle stavu k 31.3.2021

Na vzdělávání a situaci dětí cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ) na základních školách v Praze se zaměřil projekt „Škola jako integrační partner (INTEGRÁČEK)“⁴ řešený Sociologickým ústavem AV ČR ve spolupráci s Magistrátem hl. m. Prahy, který byl aplikačním garantem projektu. Výsledky pro hl. m. Prahu a MČ Praha 3 (Obrázek 4.2) ukázaly značný podíl žáků s OMJ, z nichž v případě MČ Praha 3 se 15 % nedomluví česky a potřebuje intenzivní podporu⁵.

Obrázek 4.2: Žáci s odlišným mateřským jazykem v Praze a Praze 3

Žáci, žáci cizinci a žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

ZŠ	Oslovené pražské ZŠ (2020/21)			ZŠ, které se zúčastnily výzkumu (2020/21)						
	počet škol	počet všech žáků	% žáků cizinců	počet škol	počet všech žáků	počet žáků cizinců	% žáků cizinců	počet žáků s OMJ	% žáků s OMJ	školy se žáky s OMJ
Praha	259	108 968	9,2%	178	76 465	7 101	9,3%	5 117	6,7%	173
Praha 03	11	4 632	12,0%	9	3 535	365	10,3%	257	7,3%	8

Zdrojem dat o žácích cizincích na ZŠ je školská matrika MŠMT. Údaje o podílu žáků s OMJ jsou vypočítány z dat z výzkumu. Počty žáků s OMJ na školách pedagogové odhadují podle vlastních zkušeností nebo diagnostiky prováděné na škole.

Zdroj: Škola jako integrační partner, <https://www.soc.cas.cz/projekt/skola-jako-integracni-partner>

⁴ <https://www.soc.cas.cz/projekt/skola-jako-integracni-partner>

⁵ Viz výsledky pro Prahu 3 <https://www.soc.cas.cz/projekt/skola-jako-integracni-partner>

5 Vnímání rizik a potenciálů ve vzájemném soužití majoritní společnosti a cizinců

Cílem této části je prezentovat rizika/problémy a zároveň potenciály/pozitivní stránky soužití, jak ho vnímají klíčoví informátoři z řad politické reprezentace a administrativy městské části, Policie, školských zařízení, vládních a nevládních neziskových organizací pracujících s cizinci a dalších aktérů na úrovni MČ Praha 3 a hl. m. Prahy. Analýza vychází z informací získaných v rámci úvodního **diskusního setkání s klíčovými aktéry** (viz Příloha 9.1)⁶. Z úvodního diskusního setkání byl vypracován přehled témat, jež se dále ověřovaly a doplňovaly v polostrukturovaných **rozhovorech s klíčovými informátory** (viz seznam v Příloze 9.2). Doplňkově pak kapitola čerpá z namátkových **rozhovorů uskutečněných při terénním šetření** v lokalitách s vysokou koncentrací cizinců v MČ Praha 3 (viz seznam v Příloze 9.3). Prezentované informace vyjadřují zkušenosti, názory a představy jednotlivců, popřípadě institucí, které reprezentují. Vzhledem k omezenému rozsahu výzkumu nebylo možné vnímaný stav ověřovat. Kromě informací získaných z diskusního setkání a rozhovorů kapitola čerpá z veřejně dostupných zdrojů týkajících se rozmanitých stránek rozvoje a života v MČ Praha 3. Při interpretaci rizik a potenciálů kapitola odkazuje i na zjištění z analýzy struktury a rozmístění cizinců.

5.1 Vývoj počtu a struktury cizinců v městské části, odlišné generace cizinců a lokality jejich koncentrace

Cizinci v Praze 3 jsou vnímáni jako **součást místní společnosti**. Představují nicméně skupinu, která **vyžaduje větší pozornost**. Cizince přítomné, respektive pobývající nebo vyvíjející aktivity v městské části lze rozdělit do několika skupin. Nejde přitom jen o cizince bydlící v Praze 3. Cizince ovlivňující soužití v Praze 3 lze rozdělit na:

- Dlouhodobě bydlící a etablované v tradičních čtvrtích
- Vlastníky bytů a bydlící v nově postavených rezidenčních komplexech
- Vysokoškolské studenty
- Ubytované turisty

Cizinci se záměrem dlouhodobého pobytu se do městské části Praha 3 stěhují **od 90. let 20. století**. V počátcích se jednalo o **expaty**, kromě Slovenska často ze zemí západní Evropy a dalších vyspělých západních zemí, které Praha přitahovala alternativním způsobem života, přičemž Žižkov nabízel nižší ceny bydlení, které bylo dostupné díky restitucím činžovních domů. S cizinci byla spojována zejména **oblast dolního Žižkova** přibližně ohraničená Husitskou, Seifertovou a Rokycanovou ulicí. **Po roce 2000 se do tradiční zástavby Žižkova stěhovali především migranti nižších středních vrstev** přicházející na pražský trh práce a zaměstnaní v rozmanitých pracovních pozicích. Ti jsou dnes považováni za **první generaci cizinců** v Praze 3 a v současnosti v podstatě za starousedlíky. Řadí se mezi ně zejména občané Vietnamu, Slovenska a Ukrajiny. Dříve byli zahraniční migranti spojováni s **narušováním občanského**

⁶ Diskusního setkání dne 28. června 2021 se na úřadě městské části Praha 3 zúčastnilo 18 zástupců z řad úřadu městské části, mateřských a základních škol, policie, neziskových organizací a zástupců výzkumného týmu Centra pro výzkum měst a regionů PŘF UK Praha zpracovávajícího analýzu. Během dvouhodinového setkání účastníci diskutovali o cizincích na Praze 3 z pohledu bydlení, sociální interakce, interakce s úřady a organizacemi, a to s ohledem na rizika a potenciály, které přináší vzájemné soužití.

soužití, což ale mohlo souviset i s rostoucí přítomností cizinců turistů a krátkodobých návštěvníků Prahy. Dnes jsou považováni za **společensky integrované**, zahrnující rodiny a domácnosti, které ve čtvrti dlouhodobě žijí, pracují, účastní se společenského dění a dotváří charakter Žižkova a části Vinohrad.

Vedle této první generace cizinců - starousedlíků, kteří v Praze 3 žijí dlouhodobě, a to nejčastěji v původním bytovém fondu činžovních domů, se Žižkov v posledních letech stává **vyhledávanou lokalitou mezi cizinci s vyšším sociálním statusem**, a to díky **rozsáhlé nové bytové výstavbě**. K té dochází v existující zástavbě, v lokalitě kolem ulice Olšanská a na Vackově. V menším měřítku je vnímání růstu počtu cizinců spojováno s rozvojem výstavby podél Jeseniovy ulice, s projektem Churchill u hlavního nádraží nebo Viktoria Center na rohu ulic Seifertova a Krásova (Obrázek 5.1). Zvláštní pozornost vyvolává nová lokalita Zelené město, která se katastrálně nachází na území městské části Praha 9, avšak její obyvatelé využívají infrastrukturu na území MČ Praha 3. Největší rozvoj bytové výstavby se připravuje v lokalitě nákladového nádraží Žižkov a jeho okolí. Až na výjimky půjde o developerskou výstavbu **cílenou na movité klienty**.

Obrázek 5.1: Viktoria Center

Foto: Luděk Sýkora

V místech nové bytové výstavby je vnímaná především **přítomnost rusky mluvících** (viz Obrázek 3.17). Zpravidla je odkazováno na bohaté cizince z Ruska, případně dalších východoevropských zemí. Nepříznivě jsou vnímány zejména rozsáhlé **bytové komplexy Central Park Praha a Residence Garden Towers** (Obrázek 5.2) v okolí Olšanské ulice, které se svojí **formou gated komunit** zjevně vymezují vůči okolnímu prostředí a obyvatelstvu. Rezidenční separace zahraničních obyvatel nových bytových komplexů **znesnadňuje rozvoj bezprostřední interakce s ostatními obyvateli** městské části. Podle informátorů takové formy bydlení **zvyšují napětí mezi některými skupinami cizinců a českou populací**. Na druhou stranu zaznívá názor, že nedůvěřivý náhled se týká **obecně nově přichozích obyvatel, bez ohledu na jejich původ nebo občanství**.

Obrázek 5.2: Residence Garden Towers

Foto: Luděk Sýkora

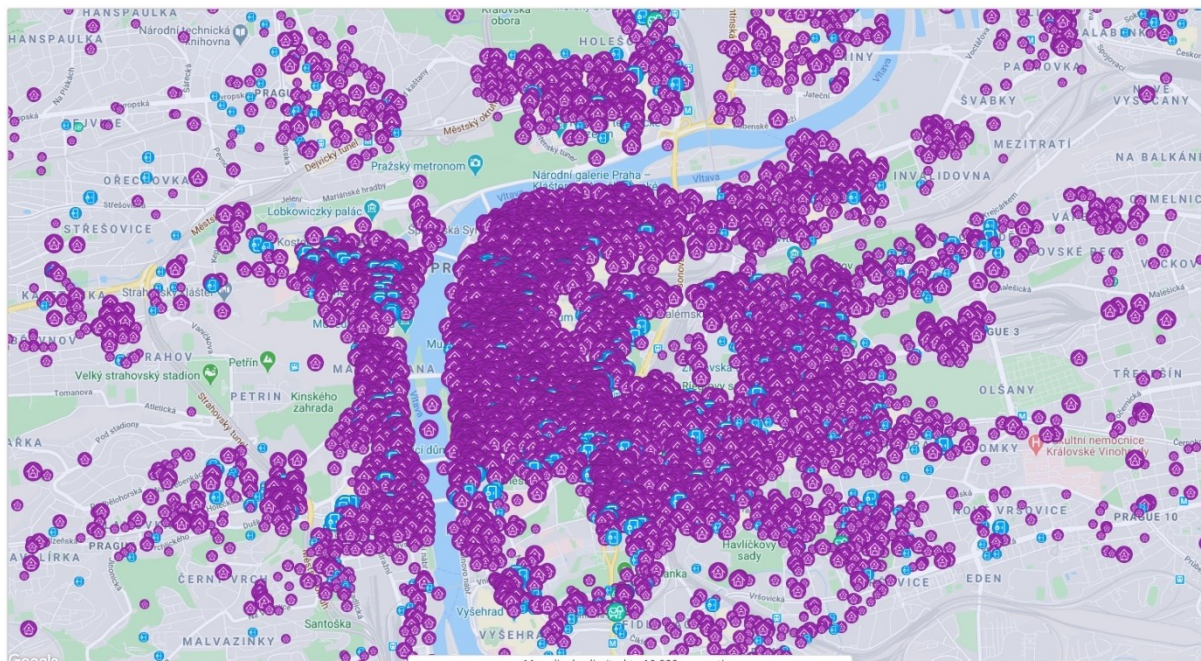
Specifickou skupinou cizinců bydlících v MČ Praha 3 jsou **studenti vysokých škol**. Vysoká škola ekonomická provozuje vysokoškolské **koleje na Jarově** s kapacitou přes 2 tisíce lůžek. S nimi však není spojováno žádné riziko nebo napětí. Areál kolejí je rozdělený do dvou základních sídelních jednotek Vápenka (čínžovní domy kolem ulice Biskupcova) a Židovské pece (převažuje vilová zástavba), a tak v hodnocení koncentrací cizinců nevytvořil lokalitu s vysokou koncentrací cizinců. Většina zde registrovaných cizinců má **občanství tzv. třetích zemí**. Lokální koncentrace cizinců ze třetích zemí ve vysokoškolských kolejích na Jarově je zřetelná při hodnocení za jednotlivé adresy (viz Obrázek 3.14). Vysokoškoláci však nebydlí jen na kolejích. V MČ Praha 3 je časté **pronajímání sdílených bytů**, a to ve starší zástavbě činžovních domů v okolí Seifertovy ulice a v blízkosti Vysoké školy ekonomické a centra Prahy. Cizinci – studenti vysokých škol přitom nejsou s riziky spojováni. Sami negativně vnímají přítomnost cizinců – turistů, respektive vysokou fluktuaci lidí v nemovitostech, spojenou s krátkodobými pobyty, a některé nepříznivé jevy, zejména hlučnost.

Vzhledem ke své poloze v blízkosti centra Prahy, hlavního vlakového nádraží a centrálního autobusového nádraží Florenc a díky relativně příznivým cenám nájmu, je západní část Prahy 3 (Kostnické náměstí, Sladkovského náměstí a okolí) vyhledávanou lokalitou pro **ubytování zahraničních turistů** a také zahraničních školních skupin, a to zejména v síti **Airbnb** (Obrázek 5.3). Rozvoj Airbnb a s ním spojený nekontrolovaný růst objemu krátkodobých pobytů zahraničních turistů se stal rizikovým pro vzájemné soužití původních obyvatel a cizinců. Zejména rušení nočního klidu, hluk, nepořádek v nemovitostech, ulicích a veřejných prostranstvích způsobovaný turisty je spojován obecně s cizinci. Kromě toho je Airbnb a zaměření na krátkodobé pobyty zahraničních návštěvníků v Praze spojováno s úbytkem trvalého bydlení v tradičních rezidenčních lokalitách a nedostupností nájemního bydlení.

Zástupci policie vypověděli: „Spousta problémů vycházela z krátkodobého pronájmu, toho Airbnb... jsou tady dva dny, udělají si párty a pak přijede další skupina lidí - cizinců, hlavně to jsou Angličani, Španělé, Portugalci, Němci, Italové... a je to hlavně část dolního Žižkova.“ ... „Pro nás, jako pro policii, tak vnímáme jako problém výměnné pobyty..., kdy studenti žijí v ať už

krátkodobých či dlouhodobých pronájmech a pořádají tam různá party a obtěžují samozřejmě tímto chováním ty rezidenty.” ... „Pořád tam najíždějí noví hosté, přijíždí, odjíždí, auta startují ... a v zástavbě se ten zvuk prostě šíří a ... ti rezidenti, musím říct, že ta situace je pro ně nepříjemná.” Podobnou zkušenost měl i informátor z neziskové organizace: „Já jsem bydlel několik let nad Kostnickým náměstím... a nebylo to vždycky jenom o nočních opilcích, ... ale úplně stačí, když tam chodí v noci turisté s kufříky na kolečkách a jezdí po dlažebních kostkách.”

Obrázek 5.3: Byty nabízené na Airbnb v Praze

Zdroj: vprazedoma: regulace Airbnb - <https://www.vprazedoma.cz/praha-a-airbnb-v-cislech/>

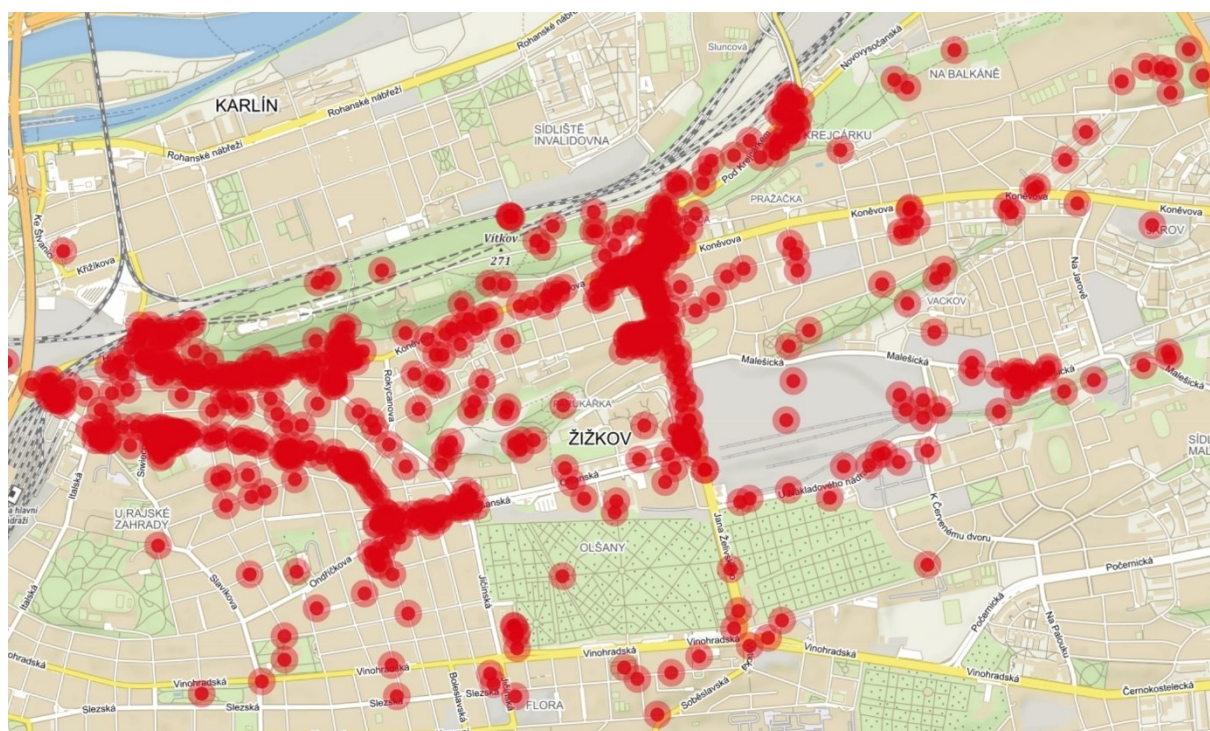
5.2 Rizika a problémy v soužití podle lokalit

Městská část Praha 3 patří jako celek k oblastem s vysokou koncentrací cizinců v Česku a rovněž i v hlavním městě Praze. Přestože kvantitativní analýza rozmístění cizinců nepoukázala na velmi vysokou nerovnoměrnost, která by naznačovala rizika segregace, poukázala na **místa s vysokou koncentrací cizinců**. V této části se zaměříme na rizika a problémy v místech spojených s cizinci a jejich intenzivnější interakcí s majoritou a ostatními skupinami cizinců.

Hlavní město Praha si nechalo zpracovat **Pocitovou mapu Zdravá Praha 2021**⁷, která zaznamenala hodnocení lokalit v jednotlivých městských částech obyvateli v období května až září 2021. V MČ Praha 3 svoje hodnocení zaznamenalo 385 respondentů (Obrázek 5.4). Na koncentraci problémů v lokalitách ukazuje zobrazení míst, kde se respondenti necítí bezpečně (754 míst v Praze 3). U 248 míst respondenti využili možnosti slovních komentářů. Nejvíce komentářů se týká lokalit s **přítomností osob bez domova** (Seifertova ulice a její okolí, parky, opuštěné a neobývané lokality). Další v pořadí jsou **ulice s vysokou dopravní zátěží** (Jana Želivského a Seifertova). Komentáře, jež by poukazyvaly na přítomnost cizinců se v pocitové mapě nevyskytují.

⁷ <https://www.pocitovemap.cz/praha/>

Obrázek 5.4: Pocitová mapa Praha 3 (2021)

Zdroj: Pocitová mapa Zdravá Praha 2021, <https://www.pocitovemapy.cz/praha/>

V místním diskurzu jsou s jistými problémy a cizinci spojovány **dva typy rezidenčních lokalit**. V první řadě jde o **dolní Žižkov, spojený nejen s dlouhodobou přítomností bydlících cizinců, ale ovlivněný krátkodobým ubytováváním cizinců, turistických návštěvníků** hlavního města, a částečně i studentů vysokých škol, a s tím spojenými nepříjemnými pocity z vysoké fluktuace lidí a hlukem. Přestože jde o čtvrtě s vysokým podílem zde bydlících cizinců, ti nejsou předmětem negativních vyjádření. Přestože počet cizinců ve starší zástavbě činžovních domů dále roste a narůstá i počet a podíl dětí v základních a mateřských školách, dlouhodobě bydlící cizinci jsou **vnímáni jako úspěšně začlenění obyvatelé** lokalit. I ve starší zástavbě dochází k výstavbě nových rezidenčních komplexů, jako je Viktoria Center na Seifertově ulici, dostavby stávajících čtvrtí ale nejsou spojovány se **separací a koncentrací cizinců**, jako uzavřené komplexy podél Olšanské ulice. Negativní zkušenosti s projekty uzavřenými vůči svému okolí jsou podnětem pro jistou **skepsi k novým projektům koncentrované bytové výstavby** a zároveň pro **usměrnění přestavby areálu Nákladového nádraží Žižkov**. S růstem počtu obyvatel, a to především cizinců, je spojováno i **vyšší zatížení škol** a zdravotnických zařízení.

Jako negativní je vnímaná skutečnost, že zdaleka ne všechny byty v novostavbách jsou obývané jejich skutečnými majiteli. Část z nich byla pořízena jako **investiční byty**, které jsou **dále pronajímány**, část je dokonce neobývaná. Byty jako investici vlastní v nových rezidenčních komplexech i občané České republiky a pronajímají je, a to často cizincům. Podle odhadů se počet cizinců bydlících v Residence Garden Towers pohybuje kolem 40 %. Respondent policista vypověděl: „Co se týče Olšanský.... to jsou investiční byty převážně ruský mluvících občanů, ... kteří v současné době byty pronajímají,... takže vlastně v jednom bytu, který je psaný pod jednou osobou, se vám vyskytují čtyři až pět lidí.“

5.3 Mateřské a základní školy, děti s OMJ a nedostatečná znalost češtiny

Za místa s vyšší koncentrací cizinců patří mateřské a základní školy a jejich okolí. V prostředí škol dochází k interakci nejen mezi žáky, ale také jejich rodiči a pedagogickými pracovníky. Z toho pak vyplývají i výzvy pro integraci. Významný nárůst žáků z cizích zemí zaznamenaly v posledních letech mateřské a základní školy Jaroslava Seiferta, Chelčického, Jiřího z Poděbrad a Nad Ohradou (Praha 2). Nejvyšší **počet a podíl dětí a žáků cizinců a zejména s odlišným mateřským jazykem (OMJ) a nedostatečnou znalostí češtiny mají ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta a ZŠ a MŠ Chelčického**. Obě školy jsou umístěny v lokalitách s vysokou úrovní koncentrace cizinců, v prvním případě v tradičních čtvrtích Žižkova a v druhém v blízkosti nových rezidenčních komplexů.

Ve školách **nedochází ke konfliktům**. Děti různých národností (občanství) jeví snahu se mezi sebou domluvit. Zaměstnankyně školy vypověděla: „Pro ty děti je to jakoby skvělý, že oni mezi sebou opravdu těmi jazyky mluví, naše děti občas přijdou a začnou pár slovíček vietnamsky a my na ně koukáme, co to jako říkají. ... Takže ta doba jde dopředu..., ale myslím, že je potřeba rozvíjet také tu češtinu.“ Zaměstnanec ÚMČ Praha 3 se podělil o vlastní postřehy: „Ty děti mají společný zájem, mají zájem se domluvit, něco je baví společně, komunikují spolu.“ Ne všechny zkušenosti jsou jen pozitivní, jak uvádí pracovnice mateřské školy: „Určitě tam to obohacení je, ale ... když jsem nastupovala do funkce zástupkyně ve školce, tak jsme měli ve třídě dva cizince, ve čtyřech třídách po dvou dětech. Teď máme v každé třídě 12 až 16 dětí cizinců a prostě ty děti nejsou vůbec nucené komunikovat s paními učitelkami česky, odmítají to.“

Za problém integrace, který se intenzivně řeší, je považován proces začleňování dětí a žáků s OMJ, které se v mateřských a základních školách potýkají **s nedostatečnou znalostí češtiny** a z toho vyplývajícími **problémy ve výuce a také socializaci v kolektivu dětí**. Nedostatečná znalost češtiny a českého systému vzdělávání vede k častým nedorozuměním mezi dětmi a jejich rodiči s pedagogickými pracovníky. Při komunikaci s rodiči dětí cizinců se vyskytují **jazykové bariéry dané neznalostí češtiny**, kvůli níž se rodiče špatně orientují v požadavcích a doporučeních školy a v dalších nabídkách pro děti, kam patří doučování, kroužky a volnočasové aktivity. Problémy v **komunikaci s rodiči dětí cizinců** se objevují také v důsledku odlišného vnímání vzdělávacího systému, který se u nás liší od toho v zemi jejich původu.

5.4 Veřejné prostory a interakce s cizinci

Významným typem prostorů, kde dochází k sociální interakci, jsou **parky**, které využívají v rámci volnočasových aktivit především **rodiny s dětmi a mladí lidé**. Mezi vyhledávané parky patří Parukářka (především západní část od vrchu Sv. Kříže a okolí Kapslovny), Vítkov a Židovské pece. Setkávání je v denních hodinách koncentrováno na veřejná **dětská hřiště a pikniková a grilovací místa** a zpravidla nedochází k žádným problémům vzájemného soužití mezi českými a zahraničními návštěvníky. Ve večerních hodinách ale bývají policií zaznamenány stížnosti na **hlučné aktivity zahraničních studentů a turistů v prostorách parků poblíž rezidenční zástavby**. Policisté poznamenali: „Hlavně ta dětská hřiště.. tam těch cizinců je spousta ... kolikrát člověk pomalu ani neslyší češtinu.“ ... „Schází se tam mladí lidé, mladí cizinci, a na to pak se nabalují problémy z hlediska narušování občanského soužití..., kdy v noci ruší ostatní rezidenty.“

Specifickým typem prostorů interakce jsou **stravovací zařízení, kluby a obchody** s provozem do pozdních večerních hodin, které bývají častěji svázány s konflikty typu rušení nočního klidu hlasitou konverzací, hádkami nebo i rvačkami. Problémová místa se podle policie nacházejí především v **oblasti dolního Žižkova**. Ke konfliktům přitom nedochází ani tak ve vnitřních prostorách těchto služeb, ale spíše v jejich **nejbližším okolí**. Nejčastěji jde o předzahrádky restaurací, kde hosté hlasitě konverzují a okolí prodejen potravin, kde dochází ke sdružování a popíjení alkoholických nápojů. Výjezdy policie jsou nečíslně vyžádány do okolí nočních klubů v nočních hodinách, kde především po uzavírkách dochází k potyčkám. Policisté vypověděli své zkušenosti: „Je tady spousta, za normálních podmínek, hospod a zábavních podniků a ... najížděli sem party z různých států, a když to řeknu opravdu hloupě, tak to byl chlastací zájezd. Ale ten majoritní obyvatel tady neřeší, jestli přijeli zájezdem, on prostě řeší, jestli to byli cizinci.” ... „Tam je problém ten, že když v deset si návštěvník toho podniku jde ven zakouřit a normálně se baví, tak stejně ruší to okolí.” ... „Hlavně se tam (okolo nočních podniků) konfrontují ti Rusové a Ukrajinci, tam někdy ty bitky i jsou.”

5.5 Rizika a problémy v soužití podle sociálních skupin

Na území městské části Praha 3 **nejsou problematické skupiny cizinců**. Cizinci jsou vnímáni jako **součást místní společnosti**. V městské části Praha 3 nebyl identifikován **žádný zásadní problém v oblasti každodenních sociálních interakcí** cizinců a české majoritní společnosti. Pozornost si vyžadují **bariéry vyplývající z nedostatečné znalosti českého jazyka** a v případě některých národností rovněž jejich **relativní uzavřenost**.

Dospělí cizinci mají obecně **potíže s nedostatečnou znalostí českého jazyka** a z toho vyplývající jazykovou bariérou při zapojení do lokální společnosti a dostatečnou informovaností o místním dění. V MČ Praha 3 jde zejména o cizince, kteří přistěhovali v relativně nedávné době a **nemají velký zájem učit se a používat český jazyk**.

Za specifickou skupinu jsou považovány **děti s odlišným mateřským jazykem** (dále jen OMJ), které se do Česka přistěhovaly relativně nedávno. Děti se často **potýkají s neznalostí nebo nedostatečnou znalostí českého jazyka** a z toho vyplývajícími problémy při zvládnutí učiva na základních školách, problémy spojenými se socializačním procesem a začleňováním do nového společenského prostředí. V základních a mateřských školách je aktuálně mimořádná pozornost věnována výuce českého jazyka zaměřená na děti a žáky s odlišným mateřským jazykem. Školám a školkám se zpravidla **daří včas identifikovat problémy dětí a úspěšně je řešit**.

Cizinci důchodového věku nebyli obecně vnímáni jako problém nebo riziková skupina. Jistým rizikem může v nejbližší budoucnosti být každodenní život a důchodové **zabezpečení starších generací cizinců**, kteří se dostatečně neintegrovali do českého prostředí, a to včetně dostačující znalosti jazyka. Jde o obavy v Česku obecné, nikoliv specifické pro Prahu 3. Zástupkyně neziskové organizace poznamenala, že „v demografickém výhledu se dá očekávat, že tady ta populace cizinců bude stárnout... a může se stát, že bude obtížné, aby dosáhli na služby. ... Může se stát, že tady bude větší tlak na sociální systém a tak podobně.”

Nepříznivě je vnímáno, když v některých situacích dávají někteří z **rusky mluvících cizinců** najevo své „**nadřazené**“ **ekonomické postavení**. K tomu dochází v každodenním soužití v místě bydlení a rovněž ve školských zařízeních. Zaměstnankyně základní školy v Praze 3 uvedla: „Za celou dobu, co pracuju ve školství, jsme neměli jediný konflikt s Vietnamci, Slováci ani

nepovažuju za cizince, to jsou v podstatě naši... ale když už byl nějaký problém, tak to bylo s těmi rusky mluvícími... Nejsou cizinci jako cizinci.”

Mezi skupinami bydlících cizinců občas dochází v místech setkávání k drobným konfliktům. Jde zejména o **vztah cizinců z Ukrajiny a Ruska**, kam se do něj promítá konflikt mezi oběma zeměmi a zároveň i migrantská generace, kdy Ukrajinci pobývají v Praze 3 déle než nověji příchozí občané Ruské federace. Mezi studenty z obou zemí napětí neexistuje.

6 Hlavní aktéři a jejich aktivity zaměřené na cizince na území městské části Praha 3

Kapitola analyzuje **institute a jejich aktivity**, které jsou spojené s agendou integrace cizinců na území městské části Praha 3. Kapitola se nejdříve věnuje činnosti Magistrátu hlavního města Prahy a organizací zřízených hlavním městem Prahou, následně aktivitám městské části Praha 3, základním a mateřským školám v Praze 3 a nevládním neziskovým organizacím.

6.1 Institute zabývající se integrací cizinců na úrovni hlavního města Prahy

Hlavním dokumentem, podle kterého česká metropole usměrňuje proces integrace cizinců na svém území je **Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců** (dále jen Koncepce). Byla schválena v roce 2014 a pravidelně se aktualizuje. Pro její systematické naplnění a dodržování její aktuálnosti se každoročně vytváří Akční plán. Realizaci Akčního plánu a plnění cílů pražské koncepce každoročně hodnotí Zpráva o naplňování Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců a jejího Akčního plánu. Aktuální pražská koncepce pro období 2018–2021 stanovuje hlavní priority v oblasti integrace cizinců (MHMP 2018), jimiž jsou:

- Analýza postavení migrantů na území hlavního města Prahy
- Financování integrace cizinců na území hlavního města Prahy
- Informovanost
- Vzdělávání
- Přístup migrantů k sociálním a návazným službám
- Soužití majoritní společnosti a migrantů

Za cílovou skupinu pražské koncepce jsou primárně považováni cizinci ze třetích zemí, kteří dlouhodobě a legálně pobývají na území Česka, a zároveň migranti ze zemí EU, kteří mají problémy s integrací do české společnosti.

V rámci MHMP se otázkami integrace cizinců zabývá **Oddělení národnostních menšin a cizinců**, které spadá pod odbor Kancelář ředitele MHMP. Cílem tohoto oddělení je koordinace činnosti všech aktérů zapojených do procesu integrace cizinců, jejich spolupráce a naplňování integračních aktivit, které jsou v souladu s hlavními prioritami Koncepce.

Klíčovým aktérem explicitně zaměřeným na koordinaci integrace cizinců na území hl. m. Prahy je **Integrační centrum Praha** (dále jen ICP). ICP je nezisková organizace, která byla založena v roce 2012 hlavním městem Prahou za účelem realizace a koordinace integračních opatření na území hlavního města Prahy. Cílem ICP je efektivně koordinovat integrační aktivity, navazovat spolupráce mezi neziskovým sektorem, místní samosprávou a MHMP. ICP poskytuje veškeré služby zdarma, a to z důvodu financování ze zdrojů Azylového, migračního a integračního fondu EU, Ministerstva vnitra ČR a Magistrátu hlavního města Prahy.

Cílovou skupinou ICP jsou cizinci ze třetích zemí, kteří legálně a dlouhodobě pobývají na území Česka. ICP poskytuje služby poradenství, nabízí kurzy českého jazyka, zajišťuje tlumočení a doprovody, zabývá se také síťováním, resp. vytváří prostor pro setkávání aktérů na poli

integrace cizinců na lokální úrovni za účelem sdílení zkušeností. V české metropoli je takovým prostorem Regionální poradní platforma (dále jen RPP). Členové ICP se aktivně podílejí na aktualizacích Koncepce a přípravě Akčních plánů pro její plnění. ICP se velmi intenzivně podílí na realizaci programu Ministerstva vnitra ČR „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“, kde ve spolupráci s jednotlivými městskými částmi připravuje a pořádá nejrůznější aktivity zaměřené na integraci cizinců.

V rámci realizace integračních aktivit spolupracuje ICP s partnerskými neziskovými organizacemi, jimiž jsou InBáze, z.s., Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s., Poradna pro integraci, z.ú. a Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s., META, o.p.s., SEA-L, z.s., Multikulturní centrum Praha, o.p.s., Slovo 21, z.s. a další. Mezi partnery ICP patří také městské části, jimiž jsou Praha 3, Praha 4, Praha 7, Praha 10, Praha 12, Praha 13, Praha 14 a Praha-Libuš. I když ICP nemá na území městské části Praha 3 svoji pobočku, jeho **terénní interkulturní pracovníci** zde působí. ICP klade důraz na oboustrannost integračního procesu, a proto je jeho činnost zacílená i na českou majoritní společnost.

Další institucí zřízenou městem, která vzhledem ke své činnosti přichází často do styku s cizinci, i když ve své agendě nemá integraci jako prioritní cíl, je **Městská policie hl. m. Prahy** (v případě městské části pak Obvodní ředitelství Praha 3) a **Policie ČR**. Za hlavní prioritní oblasti jsou považovány zejména **veřejný pořádek**, ochrana bezpečnosti osob a majetku, problematika bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Místní policisté plní úkoly spojené s dohledem nad dodržováním obecně závazných právních předpisů o ochraně veřejného pořádku, dodržováním pravidel občanského soužití, odhalováním přestupků a také ukládáním a vybíráním pokut za jejich páchaní. Podle zkušeností Městské policie a Policie ČR v Praze 3, městská část s cizinci zásadní problémy nemá.

6.2 Městská část Praha 3

Agendou integrace cizinců na místní úrovni se dlouhodobě zabývá **Úřad městské části Praha 3** (dále jen ÚMČ Praha 3). Integrace cizinců patří zejména do gesce **Odboru sociálních věcí**. Hlavními prioritami městské části v oblasti integrace cizinců jsou podpora sousedského soužití, komunikace s cizinci a jejich informovanost a oblast školství. Otázku začleňování a podporu dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) řeší **Odbor školství**. Podporu z hlediska komunikace vytváří **Odbor vnějších vztahů a kultury**.

Strategický plán rozvoje Městské části Praha 3 na roky 2014-2020 (ÚMČ Praha 3 2014) deklaroval cizince a národnostní menšiny jako jednu z cílových skupin rozvoje sociálních služeb a prevence vzniku sociálních problémů. V roce 2021 připravená analytická část Strategie rozvoje městské části Praha 3 na období 2021 – 2030 (ÚMČ Praha 3 2021a) **považuje cizince za silnou stránku místní sociodemografické situace a jednu z významných cílových skupin rozvoje sociálních služeb**. Návrhová část Strategie (ÚMČ Praha 3 2021b) se zaměřuje na cizince v rámci Strategického cíle 16 „Integrovat vybrané skupiny obyvatel“. Opatření 16.2 je pak specificky cílené na podporu integrace cizinců (rodin cizinců, dětí s odlišným mateřským jazykem) a jejich zapojení do života v městské části.

Strategický plán reflektuje „**Komunitní plán rozvoje sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 3 na období 2020-2024**“ (dále KPSS), který MČ Praha 3 připravovala v průběhu let 2018 a 2019. Komunitní plán, jež je základním pilířem sociální politiky městské části, považuje **cizince a národnostní menšiny za významnou cílovou skupinu sociálních**

služeb. Plán se soustředí především na **cizince v obtížné životní situaci** nebo krizi a na **podporu integračních aktivit** jako předcházení rizikových jevů ve společnosti. Do procesu komunitního plánování sociálních služeb je zapojeno několik pracovních skupin, z nichž PS Sociokulturně znevýhodnění občané se specificky věnuje tematice sociálních služeb pro cizince.

Opatření KPSS pro realizaci priority v cílové skupině cizinci pro období 2020-2024 zahrnují (ÚMČ Praha 3 2019):

- Zajištění organizačních kapacit ve formě pracovní skupiny zaměřené na vyhodnocování potřeb cílové skupiny a návrhů aktivit
- Provoz a průběžná aktualizace webových stránek s informacemi pro cizince žijící na území MČ Praha 3
- Podpora programů zaměřených na integraci cizinců ve formě vzdělávání a souvisejících oblastí
- Podpora poradenství pro cílovou skupinu cizinci v nepříznivé sociální situaci
- Podpora poskytovaných služeb pro cizince ze třetích zemí žijících na území Prahy 3
- Podpora osvěty u majoritní společnosti směřující k usnadnění integrace minoritních skupin do společnosti
- Podpora spolupráce oblasti školství a oblasti sociální za účelem integrace dětí cizinců

Podpora integrace cizinců je ÚMČ Praha 3 zajišťována s podporou programu Ministerstva vnitra České republiky „**Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni**“ (dále projekt obcí). Úřad MČ Praha 3 byl v posledních deseti letech 2012 – 2021 opakovaně a každoročně nositelem projektů obcí. V posledních letech se projekty nazývají „**Praha 3 – společné soužití**“ a zaměřují se na integraci cizinců do majoritní společnosti prostřednictvím aktivit, které jsou cíleny na **vzdělávací aktivity pro cizince** (děti i dospělé), navazování sociálních vazeb mezi cizinci a majoritou prostřednictvím společenských akcí, integraci dětí cizinců do třídních kolektivů a české společnosti a posílení informovanosti veřejnosti a cizinců. Dříve byla mezi cíli projektů akcentována i otázka prevence patologických jevů a konfliktů ve společnosti včetně konfliktů mezi žáky cizinci a žáky z většinové společnosti.

Projekt podpořil a podporuje zejména:

- kulturně společenskou akci pro rodiny s dětmi z řad cizinců a majority „Poznejme se, sousedé“;
- kurzy českého jazyka a českých reálií pro cizince;
- doučování češtiny na ZŠ a MŠ s vysokým podílem cizinců (Jaroslava Seiferta, nám. Jiřího z Lobkovic);
- integraci žáků cizinců na ZŠ (Jeseniova, Lupáčova);
- tvořivé dílny pro děti z MŠ (Perunova, Žerotínova a Jeseniova 98).

V dřívějších letech projekt zahrnoval také:

- začleňování dětí cizinců v rámci aktivit Domu dětí a mládeže Ulita;
- informovanost cizinců;
- vzdělávání pedagogů;

- kurzy sociokulturní orientace.

V roce 2017 MČ Praha 3 v rámci projektů obcí MV ČR uspořádala **celostátní konferenci obcí o integraci cizinců** a v roce 2021 byla v rámci projektu realizována tato **analýza cizinců v Praze 3**.

Na realizaci dílčích aktivit v rámci projektů obcí MV ČR se vedle ÚMČ Praha 3 podílely vybrané MŠ a ZŠ zřízené městskou částí, Centrum pro integraci cizinců, Integrační centrum Praha, InBáze, META, Sdružení pro integraci a migraci a Člověk v tísni.

Vlajkovou aktivitou ÚMČ je kulturně společenská akce pro rodiny s dětmi z řad cizinců a majority „**Poznejme se, sousedé**“, jež se pravidelně koná od roku 2012 a kterou realizuje ÚMČ a jeho sociální odbor, a to ve spolupráci s odborem vnějších vztahů a kultury. Cílem akce je podpora navazování sociálních vazeb mezi cizinci a majoritní společností, vzájemné poznávání odlišných kulturních zvyklostí a podpora sousedských vztahů a komunitního života na území Prahy 3. Desátý ročník se konal 5. září 2021 v odpoledních hodinách v parku na Parukářce. Akce se zúčastnilo odhadem cca 800 účastníků, z toho asi 200 dětí a 600 dospělých. Program se zaměřuje na dovednostní aktivity a soutěže pro děti, představení a ochutnávky etnických kuchyní a kulturní vystoupení. Na akci spolupracovala městská část Praha 3 s organizacemi Centrum pro integraci cizinců, INFO-DŘÁČEK, ICP, META, SIMI.

Obrázek 6.1: Poznejme se, sousedé: leták a program kulturně společenské akce

5. 9. 2021 13.00—18.30 h

Městská část Praha 3 vás srdečně zve
na kulturně-společenskou akci pro celou rodinu

Poznejme se, sousedé

Neighbours, let's meet
Соседи, давайте познакомимся
Hàng xóm, chúng ta cùng làm quen

park Parukářka

- kuchařská show
- workshop kaligrafie
- workshop osobní mandaly
- malování na obličej a balonková dílna
- soutěžní kvízy a hry pro děti
- kubánská hudba v podání kapely Pragason
- workshop salsy
- zonglérské vystoupení a workshop
- nabídka občerstvení zahraničních kuchyní

- moderní taneční vystoupení mladých Vietnamek
- akrobatické vystoupení hadí ženy
- vystoupení kapely Džezvica
- prohlídka jurty
- kolotoč a kostky fezbáfe Matěje
- vstup zdarma
- praha3.cz

Prague 3 Municipal District would like to cordially invite you
to a cultural and social event for the whole family:

"Neighbours, let's meet"

Programme of the event:

→ Cooking show (Vietnam, Indonesia)	→ Refreshments showcasing foreign cuisines (Indonesia, Ethiopia, Vietnam, Mexico)
→ Calligraphy workshop	→ Modern dance performance by young Vietnamese women
→ Personal mandala workshop	→ Acrobatic performance by a contortionist
→ Face painting and balloon workshop	→ Music band "Džezvica" (Balkan music)
→ Competition quizzes and games for children	→ Check out a yurt
→ Music band "Pragason" (Cuban music)	→ Woodcarver Matěj's carousel and wooden blocks
→ Salsa workshop	
→ Juggling act and workshop	

Городская часть Прага 3 приглашает вас
на культурно-общественное мероприятие для всей семьи:

«Соседи, давайте познакомимся»

Программа мероприятия:

→ кулинарное шоу (Вьетнам, Индонезия)	→ закуски из разных стран (Индонезия, Эфиопия, Вьетнам, Мексика)
→ обучение каллиграфии	→ современный танец вьетнамских девушек
→ семинар по личной мандале	→ акробатическое выступление женщины-змеи
→ акапеллы и игры для детей	→ ансамбль «Джезвица» (балканская музыка)
→ ансамбль «Прагасон» (кубинская музыка)	→ экскурсия по юрте
→ обучение сальсе	→ карусель и кубики резчика Матея
→ выступление жонглеров и урок жонглирования	

Khu vực thành phố Praha 3 trân trọng kính mời quý vị tới sự kiện văn hóa-xã hội dành cho cả gia đình:

"Hàng xóm, chúng ta cùng làm quen"

Chương trình sự kiện:

→ biểu diễn nấu ăn (Việt Nam, In-đô-nê-xi-a)	→ (In-đô-nê-xi-a, Ê-ti-ô-pi-a, Việt Nam, Mê-hi-cô)
→ hội thảo về thư pháp	→ trình diễn điệu nhảy hiện đại của các cô gái Việt Nam trẻ
→ hội thảo về hoa tết Vạn dĩa	→ biểu diễn nhào lộn của người phụ nữ rắn
→ vẽ trên mặt và xướng bóng bay	→ ban nhạc Džezvica (nhạc Cu-ba)
→ thi các câu đố chữ và các trò chơi cho trẻ em	→ xem thăm quan các loại lều trại
→ ban nhạc Pragason (nhạc Cu-ba)	→ đu quay và các con xúc xắc của nhà điêu khắc Matěj
→ hội thảo thực hành về salsa	
→ biểu diễn tung hứng và hội thảo	
→ cung cấp đồ uống của các bếp nước ngoài	

Praha 3

Alce je pořádána v rámci projektu „Praha 3 – Společné soužití 2021“ na podporu integrace cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a hlavním městem Prahou z „Programu v oblasti podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy pro rok 2021“.

Praha 3

Alce je pořádána v rámci projektu „Praha 3 – Společné soužití 2021“ na podporu integrace cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a hlavním městem Prahou z „Programu v oblasti podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy pro rok 2021“.

6.3 Základní a mateřské školy

Strategický plán rozvoje MČ Praha 3 definuje oblast školství za významnou prioritu integrace cizinců, a to zejména s ohledem na **děti a žáky s odlišným mateřským jazykem**. Na základních a mateřských školách s vysokým podílem cizinců dlouhodobě probíhá **doučování češtiny a další aktivity zaměřené na integraci** dětí a žáků cizinců, a to s podporou projektu obcí MV ČR realizovaného v koordinaci Odborem sociálních služeb ÚMČ Praha 3 (jde především o ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta, ZŠ Jeseniova, ZŠ a MŠ nám. Jiřího z Lobkovic, MŠ Perunova, MŠ Žerotínova a MŠ Jeseniova 98). **Vlastní projekty** podpořené Evropskými strukturálními a investičními fondy z Operačního programu Praha – pól růstu ČR (OP PPR) – využívá zejména ZŠ a MŠ Chelčického, která pro intenzivní kurzy českého jazyka přijímá rovněž žáky z jiných škol. Městská část Praha 3 a její Odbor školství je od roku 2019 realizátorem projektu „Začleňování a podpora dětí s OMJ v mateřských školách městské části Praha 3“ podpořeného z OP PPR. Do aktivit zaměřených na odborné vzdělávání pedagogů a intenzivní výuku českého jazyka se zapojilo osm mateřských škol v Praze 3⁸.

Na realizaci aktivit zaměřených na děti, žáky a vyučující v základních a mateřských školách se **podílí nevládní neziskové organizace**, zejména pak META, Centrum pro integraci cizinců, SIMI - Sdružení pro integraci a migraci, Integrační centrum Praha a InBáze. Finanční podporu na překlady a tlumočení poskytuje i MHMP.

Od školního roku 2020/2021 se rozběhl nový systém organizace a financování jazykové přípravy pro žáky cizince. Každá **škola, která má podíl cizinců 5% a vyšší** z celkového počtu žáků školy musí poskytovat **jazykovou přípravu**. V MČ Praha 3 toto kritérium překračují všechny základní školy (viz tabulky 4.2 a 4.4). Školní rok 2021/2022 je nicméně považován za pilotní a jazykový kurz mohou žáci absolvovat na jiné škole. V MČ Praha 3 intenzivní kurzy pro žáky z jiných škol pořádala v minulosti **ZŠ a MŠ Chelčického**. Tyto intenzivní kurzy češtiny nahrazovaly po dobu tří měsíců výuku v kmenové škole, a poté se žáci do svých škol vraceli. Nový systém byl zaveden s cílem efektivnějšího a inkluzivnějšího řešení podpory žáků s odlišným mateřským jazykem.

6.4 Nevládní neziskové organizace

Na území hlavního města Prahy poskytuje své služby velké množství nevládních neziskových organizací (dále jen NNO), jejichž kompletní seznam a popis jejich činnosti lze najít na webovém portálu hl. m. Prahy „Metropole všech“⁹. Přímo v MČ Praha 3 sídlí dvě významné NNO: Sdružení pro integraci a migraci a META Společnost pro příležitosti mladých migrantů sídlí. Do roku 2016 zde sídlilo i Centrum pro integraci cizinců.

Nevládní neziskové organizace jednak nabízí svoje služby a oporu integrace cizinců **ve spolupráci s ÚMČ Praha 3 a se školami** v městské části a zároveň **přímo v rámci své činnosti**. Kromě toho se **podílí na školení zaměstnanců** ÚMČ a jeho některých odborů (živnostenského a školství) zaměřené na interkulturní komunikaci a kompetence. ÚMČ Praha 3 rovněž poskytovali **pomoc při přípravě informací o opatřeních týkajících se pandemie Covid-19**. V neposlední řadě se **podílí na Komunitním plánu sociálních služeb**, a to zejména v rámci **pracovní skupiny Sociokulturně znevýhodnění občané**.

⁸ <https://skolypraha3.cz/projekt-zaclenovani-a-podpora-deti-s-omj-v-ms-mestske-casti-praha-3/>

⁹ www.metropolevsech.eu

Sociální, právní, pracovní a psychosociální poradenství nabízí **Sdružením pro integraci a migraci, META a Centrum pro integraci cizinců**, které pro zajištění těchto služeb využívá i ÚMČ Praha 3¹⁰, popřípadě na jejich služby odkazuje své občany¹¹.

V oblasti školství poskytují metodickou a pedagogickou podporu školám a školkám v Praze 3 neziskové organizace **META, InBáze a Centrum pro integraci cizinců**, a to zejména prostřednictvím poradenství v oblasti školství a školením učitelů v oblasti výuky dětí s OMJ, multikulturních vzdělávacích programů pro mateřské a základní školy a v neposlední řadě se podílí na doučování češtiny.

6.5 Komunikace a informovanost

Úřad městské části Praha 3 informuje své občany prostřednictvím **internetových stránek, sociálních médií a Radničních novin**. Internetové stránky MČ Praha 3¹² využívají **google překladač** a pomocí symbolů státních vlajek mají předdefinované prokliknutí na automatický **překlad do angličtiny, ruštiny a vietnamštiny** (google překladač umožňuje volbu dalších jazyků).

Stránky specificky zaměřené na cizince lze nalézt pod záložkou Úřad, v banneru s odkazem „Pro cizince“. Stránky jsou **obsahově velmi skromné**. Nabízí odkazy na webové stránky nevládních neziskových organizací a také Odbor azylové a migrační politiky MVČR, a ke stažení dokumenty informující o koronaviru, nakládání s odpady a preventivním testování ve školách, a to v několika jazykových mutacích. Pochvalně je vnímána **informační kampaň, týkající se opatření v době pandemie Covid-19**, realizovaná ve spolupráci ÚMČ a nevládních neziskových organizací, která cizincům velmi pomohla v obtížné situaci.

Přestože ÚMČ P3 již deset let vyvíjí značné aktivity podpořené projekty obcí MV ČR, jejich **výsledky, výstupy ani záměry a plánované akce nejsou na stránce „Pro cizince“ nabízené** (anotace a seznam podprojektů je uvedený pouze pod hlavičkou sociálních služeb v rámci seznamu řešených projektů).

Specifické webové stránky jsou zřízené pro **školská zařízení** v MČ Praha 3¹³. Stránky jsou přehledně zpracované, jsou však **pouze v češtině, bez jazykových mutací** nebo využití google překladače. Vzhledem k vysokému podílu dětí a žáků cizinců v ZŠ a MŠ v Praze 3 a důrazu kladenému na potřeby dětí s OMJ a na integrační potenciál škol představují tyto stránky zatím **nevyužitý potenciál**. Analýza webových stránek jednotlivých MŠ a ZŠ je nad rámec této studie.

Klíčoví aktéři v rámci diskusního setkání i individuálních rozhovorů poukazovali na **deficit v oblasti informovanosti cizinců** o službách v MČ Praha 3 (kromě těch zaměřených specificky na cizince), jelikož některé informace jsou nabízené pouze v českém jazyce nebo velmi omezeně v dalším jazyce (např. v angličtině), což neodpovídá jazykové vybavenosti části cizinců obývajících městskou část Praha 3. Jedná se především o **sociální služby, zdravotnictví a**

¹⁰ Např. v letech 2018-2020 realizovalo Sdružení pro integraci a migraci (SIMI) pro MČ Praha 3 projekt Pomocná ruka, který spočíval v poskytování právního a sociálního poradenství pro cizince a cizinky žijící či pracující na Praze 3 při styku s institucemi a při integraci do společnosti na území této městské části či obecně v hl. m. Praze.

¹¹ <https://www.praha3.cz/urad/informace-pro-cizince>

¹² <https://www.praha3.cz/>

¹³ <https://skolypraha3.cz/>

školství. Pozitivní zkušenosti jsou například tam, kde se pro zápis do škol využívá překladů do nejdůležitějších jazyků cizinců, zejména angličtiny, ruštiny a vietnamštiny.

Obrázek 6.2: Informace pro cizince na webových stránkách ÚMČ Praha 3

Pro cizince

- Centrum pro integraci cizinců
- Integrační centrum Praha
- META
- Poradna pro integraci
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
- Sdružení pro integraci a migraci
- Organizace pro pomoc uprchlíkům
- Člověk v tísni
- MVČR – Odbor azylové a migrační politiky
- Stručná historie Žižkova
- Naučná stezka Praha 3

Covid-19

	How to overcome coronavirus together (ENG)	05. 02. 2021	100 kB	STÁHNOUT
	Information about coronavirus (ENG)	05. 02. 2021	82 kB	STÁHNOUT
	Informace o koronaviru v češtině	05. 02. 2021	87 kB	STÁHNOUT
	Làm sao để cùng nhau đẩy lùi Coronavirus? (VIET)	05. 02. 2021	74 kB	STÁHNOUT
	Thông tin về virus corona (VIET)	05. 02. 2021	96 kB	STÁHNOUT
	Информация о коронавирусе (RU)	05. 02. 2021	99 kB	STÁHNOUT

Přehled o institucích a službách v MČ Praha 3 (nejen) pro cizince nabízí specifické webové stránky¹⁴, které ale neprovozuje ÚMČ Praha 3, ale Sdružení pro integraci a migraci, a ani na ně ÚMČ neodkazuje a bohužel ani nejsou aktualizovány. V tomto případě jde o **nevyužitý potenciál důležitého nástroje**.

Městská část Praha 3 je aktivní ve využívání **sociálních sítí** jako zdroje informací pro občany a rovněž pro cizince. Přesto se podle klíčových informátorů stává, že některé aktivity a sociální služby nejsou dostatečně propagovány v cizích jazycích, při explicitním zaměření na cizince jako cílovou skupinu a cizinci se o nich nedozvědí.

Radniční noviny cílí téměř výhradně na česky mluvící obyvatele. Podle klíčových informátorů nejsou noviny pro cizince nejen kvůli jazykové bariéře, ale také obsahové stránce příliš zajímavé. Vhodnější a cílenější využití Radničních novin přitom nabízí potenciál širokou cirkulací do všech domovů. Vyžaduje to ovšem zařazení témat, které cizince zajímají, a to při využití jazykových mutací.

Problémy s jazykovou bariérou se objevují u **telefonických hovorů**, které cizinci často využívají, zejména pokud nenajdou dostatečnou oporu v rámci možností nabízených na webových stránkách. V případě dočasné nepřítomnosti cizince v Česku nemůže využít podpory nevládních neziskových organizací při tlumočení.

¹⁴ <https://mapa.migrace.com/>

7 Doporučení vedení městské části Praha 3

Doporučení vycházejí z výsledků analýz, informací získaných z diskusního setkání, rozhovorů s klíčovými aktéry a dalších zdrojů.

7.1 Rozvoj MČ Praha 3 a rezidenční projekty

Městská část Praha 3 má **mimořádný potenciál pro rozvoj**, a to zejména v oblasti nových **obytných komplexů**. Dosavadní zkušenost ukázala, že některé realizované záměry **nejsou příznivě hodnocené**. Jde zejména o rezidenční lokality Central Park Praha a Residence Garden Towers, jež jsou spojovány se **separací**, a to včetně cizinců, kteří zde vlastní a obývají značný podíl bytů.

Doporučení:

- **Vyvarovat se výstavbě rozsáhlých uzavřených rezidenčních komplexů**. Ty vytváří nejen fyzické bariéry pro sociální interakci, ale rovněž symbolické štěpení v místní společnosti, a tím posilují pocity nerovnosti, jež se následně promítají do xenofobních postojů.
- Ve spolupráci s IPR Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy **posílit participaci všech obyvatel** na rozvoji lokalit v MČ Praha 3 a pokusit se hledat **mechanismy zapojení cizinců** do spolurozhodování.

7.2 Mateřské a základní školy, děti/žáci s odlišným mateřským jazykem a integrační potenciál škol

Mateřské a základní školy v MČ Praha 3 se vyznačují odlišným procentuálním zastoupením dětí a žáků cizinců. Zejména s ohledem na děti a žáky s odlišným mateřským jazykem (OMJ) tak školy čelí **odlišné úrovni expozice (potenciálním) problémům se zvládáním učiva, zapojením do třídních kolektivů a společnosti**. Základní a mateřské školy v MČ Praha 3 mají odlišné zkušenosti a připravenost pro intenzivní podporu dětí s OMJ, a to výukou češtiny jako druhého jazyka, komunikací s rodiči a začleněním do místní společnosti.

Doporučení:

- V souladu s MŠMT a MHMP se zaměřit na podporu ZŠ a MŠ v jejich aktivitách zaměřených na děti a žáky s odlišným mateřským jazykem, a to zejména s ohledem na **aktivity podporující začleňování do místní společnosti**, jelikož **školy mají mimořádný integrační potenciál**.

7.3 Informovanost cizinců a o cizincích

Analýza poukázala na **rezervy v informovanosti cizinců v oblasti místních sociálních služeb, školství a místního rozvoje**. Cizinci v Praze 3 se sice mohou využít univerzální celopražské zdroje, jako jsou například webové stránky Metropole všech¹⁵, nicméně **místně specifické informace nejsou vždy dostupné**, případně ne ve vhodném formátu. Mimořádnou pozornost

¹⁵ www.metropolevsech.eu

je potřeba věnovat **poskytování informací na webových stránkách ÚMČ Praha 3 a webových stránkách věnovaných školám** v Praze 3. **Jazyková vybavenost pracovníků ÚMČ** a organizací zřízených MČ Praha 3 ne vždy odpovídá potřebám vyplývajícím ze zastoupení cizinců v místní populaci.

Doporučení:

- **Posílit jazykové a interkulturní kompetence** zaměstnanců ÚMČ Praha 3 a organizací zřízených Prahou 3.
- **Využívat Radniční noviny** MČ Praha 3 pro informovanost cizinců. Zařadit **témata, která jsou pro cizince důležité** a která je zajímají. Zvážit využití vložené/všité **přílohy s články v jiných jazycích**. Nemusí jít přitom o jazykové mutace zkrácených článků publikovaných v češtině nebo dokonce jejich abstraktů, jak činí Hobuleť, noviny ÚMČ Prahy 7, ale články a informace připravené specificky pro cizince a v jiném než českém jazyce.
- Využívat Radniční noviny MČ Praha 3 pro **informace o cizincích** zamýšlené a distribuované pro všechny obyvatele Prahy 3.
- Využít **potenciál elektronických médií, webových stránek** a sociálních médií pro **informování cizinců** (například o institucích a sociálních službách a rozmanitých stránkách života v Česku, Praze a městské části) a rovněž **o cizincích** jako integrální součásti každodenního života v MČ Praha 3.

7.4 Znalostní základna o cizincích v MČ Praha 3

V současnosti **neexistuje dlouhodobý a systematicky vedený přehled o cizincích v městské části, jejich počtu a demografické struktuře** a zastoupení podle státního občanství s ohledem na odlišné kulturní zvyklosti a potenciální nedostatky a nesnáze vyplývající z **jazykových a kulturních omezení a odlišností**. Specifickou pozornost si pak zaslouží pečlivé **sledování dětí a žáků cizinců v MŠ a ZŠ**. V neposlední řadě je důležité sledovat a hodnotit **lokalitu v MČ Praha 3** s vysokým zastoupením bydlících cizinců a dětí a žáků cizinců ve školách.

Doporučení:

- Pravidelně sledovat a vyhodnocovat **vývoj počtu, struktury a rozmístění cizinců** na území MČ Praha 3.
- Pravidelně sledovat a vyhodnocovat **vývoj počtu a struktury dětí a žáků cizinců ve všech MŠ a ZŠ** v MČ Praha 3 (nejen škol zřízených MČ Praha 3 a hl. m. Praha), a to zejména s ohledem na nerovnoměrnost zastoupení cizinců ve školských zařízeních, strukturu cizinců podle občanství a potřebu podpory dětí a žáků s OMJ a škol jako **zásadních institucí ovlivňujících integraci místní společnosti**. Přílohy 9.6 a 9.7 nabízí příklad tabulky pro zachycení struktury dětí a žáků v MŠ a ZŠ.

8 Literatura a zdroje dat

Literatura

BRABEC, T. (2019) Analýza infrastrukturních potřeb (zaměřená na infrastrukturu vybrané občanské vybavenosti) [O Demografii]. IPR Praha, 25 s.

ČSÚ (2019) Projekce obyvatelstva v krajích ČR - do roku 2070.

<https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2070>

DRBOHLAV, D., MEDOVÁ, L., ČERMÁK, Z., JANSKÁ, E., ČERMÁKOVÁ, D., DZÚROVÁ, D. (2010): Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme? Praha. Sociologické nakladatelství (SLON).

ICP (2020) Integrační centrum Praha v datech (2012-2019). Integrační centrum Praha, 58 s.

KALÍKOVÁ, S.H., ČERYCHOVÁ, P., eds (2020) Manuál lokální integrace migrantů v České republice. Praha, Sdružení pro integraci a migraci.

MHMP a ICP (2018) Aktualizovaná Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců. Magistrát hl. m. Prahy a Integrační centrum Praha, 58 s.

MV ČR (2021) Zpráva a situace v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020. Praha, Ministerstvo vnitra České republiky, 287 s.

SÝKORA, L. (2001): Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace. In: Hampl, M. a kol: Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Univerzita Karlova v Praze, DemoArt, Praha, s. 127–166.

SÝKORA, L. (2010) Rezidenční segregace. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta.

SÝKORA, L., BRABEC, T., ČERMÁKOVÁ, D., FIEDLEROVÁ, K., THU HUONG, H., KUČERA, P., KUŠNIRÁKOVÁ, T., MATOUŠEK, R. (2012) Případová studie rezidenční segregace v Praze-Libuši. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 80 s.

SÝKORA, L., BRABEC, T., MATOUŠEK, R. (2013) Sídlní segregace v lokalitě MČ Praha-Libuš. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 46 s.

SÝKORA, L., BRABEC, T., ČERMÁKOVÁ, D., FIEDLEROVÁ, K., KUŠNIRÁKOVÁ, T., MATOUŠEK, R., PLAČKOVÁ, A. (2014) Vztahy mezi majoritou, vietnamskou menšinou a dalšími národnostními skupinami v MČ Praha-Libuš. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 76 s.

SÝKORA, L., MATOUŠEK, R., BRABCOVÁ, Š., ČANĚK, M., FIEDLEROVÁ, K., PROCHÁZKOVÁ, A., TRLIČKOVÁ, L. (2015) Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů a Multikulturní centrum Praha, 52 s. ISBN 978-80-7444-041-0 (UK PŘF), 978-80-87615-53-9 (MKC). Dostupné online: http://migraceonline.cz/doc/metodika_identifikace_lokalit_segregace_dvoustrany.pdf [certifikovaná metodika, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, 2016].

SÝKORA, L., BRABEC, T., FIEDLEROVÁ, K., MEDVECKÁ, Z., ČANĚK, M. (2015) Analýza cizinců v městské části Praha 4. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů a Multikulturní centrum Praha, 73 s.

SÝKORA, L., BRABEC, T., FIEDLEROVÁ, K., VIDÍMOVÁ, S., ČANĚK, M., MEDVECKÁ, Z. (2016) Cizinci na území MČ Praha 11 – analýza stavu. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů a Multikulturní centrum Praha, 81 s.

SÝKORA, L., IGNATYEVA, E., BRABEC, T. (2018) Analýza cizinců na území MČ Praha 5. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 89 s.

SÝKORA, L., IGNATYEVA, E., BRABEC, T. (2020) Analýza potřeb cizinců na území MČ Praha 11. [výzkumná zpráva] Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 71 s.

ÚMČ Praha 3 (2014) Strategický plán rozvoje Městské části Praha 3, 2014 – 2020. AQE advisors, a. s. a ÚMČ Praha 3.

ÚMČ Praha 3 (2019) Komunitní plán rozvoje sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 3 na období 2020-2024

ÚMČ Praha 3 (2021a) Strategie rozvoje městské části Praha 3 na období 2021 – 2030. Analytická část. M.C.TRITON, spol. s r.o. a ÚMČ Praha 3.

ÚMČ Praha 3 (2021b) Strategie rozvoje městské části Praha 3 na období 2021 – 2030. Návrhová část. M.C.TRITON, spol. s r.o. a ÚMČ Praha 3.

ÚMČ Praha 3 (2021c) Strategie rozvoje městské části Praha 3 na období 2021 – 2030. Implementační část. M.C.TRITON, spol. s r.o. a ÚMČ Praha 3.

Zdroje dat

Český statistický úřad, www.czso.cz

Institut plánování a rozvoje Prahy, Územně analytické podklady, <https://uap.iprpraha.cz/#/>

Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců pro období 2018–2021

Magistrát hl. m. Prahy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, www.msmt.cz

Ředitelství služby cizinecké policie ČR

Sčítání lidí, domů a bytů 2011

Internetové stránky

www.cicpraha.org

www.clovekvtisni.cz

www.inbaze.cz

www.inkluzivniskola.cz

www.meta-ops.eu

www.metropolevsech.eu

www.migrace.com

www.pocitovemapy.cz/praha/

www.praha.ymca.cz

www.saladbowlofprague.cz

www.vprazedoma.cz

9 Přílohy

Příloha 9.1: Seznam účastníků diskuzního setkání

Úvodní diskuzní setkání k projektu “Analýza cizinců na území Městské části Praha 3” s klíčovými aktéry se uskutečnilo 28. 6. 2021 na ÚMČ Praha 3. Cílem byla vstupní identifikace hlavních témat v oblasti vzájemného soužití a integrace cizinců. Diskuze byla zaměřena na:

- identifikaci vnímaných rizik, problémů a rovněž pozitivních stránek soužití a potenciálů ze strany klíčových informátorů (politická reprezentace a administrativa městské části, Policie, školská zařízení, nevládní neziskové organizace)
- identifikaci hlavních sociálních skupin, které jsou zdroji a předmětem konfliktů, ale také bezproblémového soužití,
- identifikaci témat a lokalit, kolem a v nichž se konflikty nebo potenciální problémy odehrávají, a kde naopak dochází k pozitivní interakci podporující a prohlubující vzájemné soužití.

Informace získané během úvodního diskuzního setkání sloužily pro vypracování témat, na které jsme se následně zaměřili při provedení doplňkových polostrukturovaných rozhovorů.

Jméno a příjmení	Organizace
Anastasia Avdějeva	META
Vladimír Beran	Odbor sociálních věcí ÚMČ Praha 3
Lucie Haklová	ZŠ a MŠ J. Seiferta (za MŠ)
Kateřina Jará	ICP
Jiří Kopecký	ZŠ Lupáčova
Ladislava Lébrová	MŠ Jeseniova 4
Dušan Machoň	Městská policie Praha 3
Karel Müller	PČR MOP Žižkov
Ondřej Rut	místostarosta MČ Praha 3
Marie Suchá	ZŠ a MŠ J. Seiferta (za ZŠ)
Marek Svoboda	PČR MOP Jarov
Karel Světlík	Odbor vnějších vztahů a kultury ÚMČ Praha 3
Radek Šáfr	Odbor živnostenský ÚMČ Praha 3
Eva Čech Valentová	SIMI
Michal Vronský	zastupitel MČ Praha 3
Lukáš Wimmer	CIC

Příloha 9.2: Seznam klíčových informátorů

Rozhovory provedené v září až prosinci 2021 zaměřené na vybrané otázky v oblastech integrace cizinců a místního rozvoje v MČ Praha 3 a kontextu hl. m. Prahy.

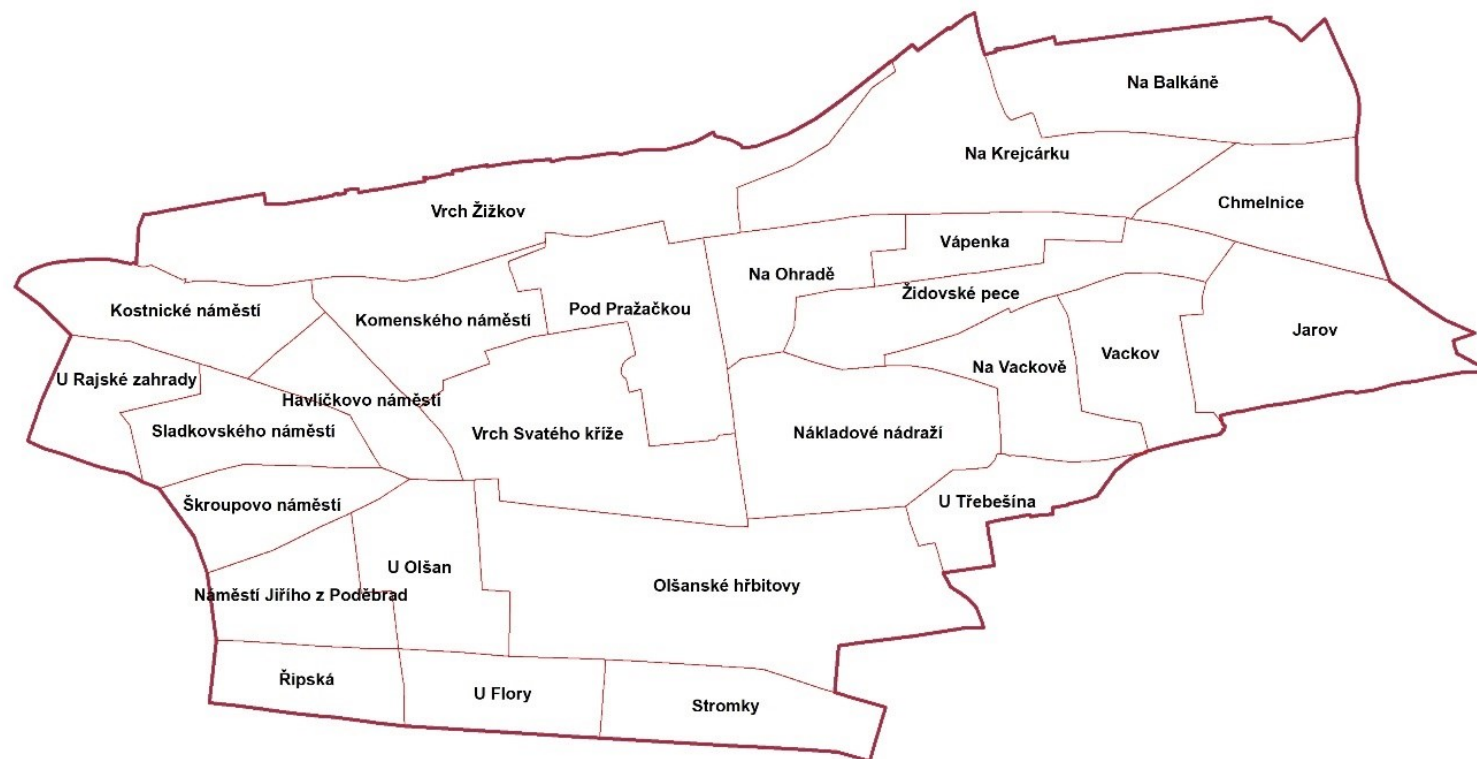
Jméno a příjmení	Organizace
Vojtěch Eliáš	Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR), participace
Petra Kaucká	Integrační centrum Praha (ICP), terénní interkulturní pracovnice
Dagmar Ouřadová	Odbor školství ÚMČ Praha 3, podpora dětí a žáků s OMJ
Ivana Parobková	Odbor sociálních věcí ÚMČ Praha 3, integrace cizinců
Eva Valentová	Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)
Matěj Michal Žaloudek	uvolněný člen ZMČ Praha 3, územní rozvoj

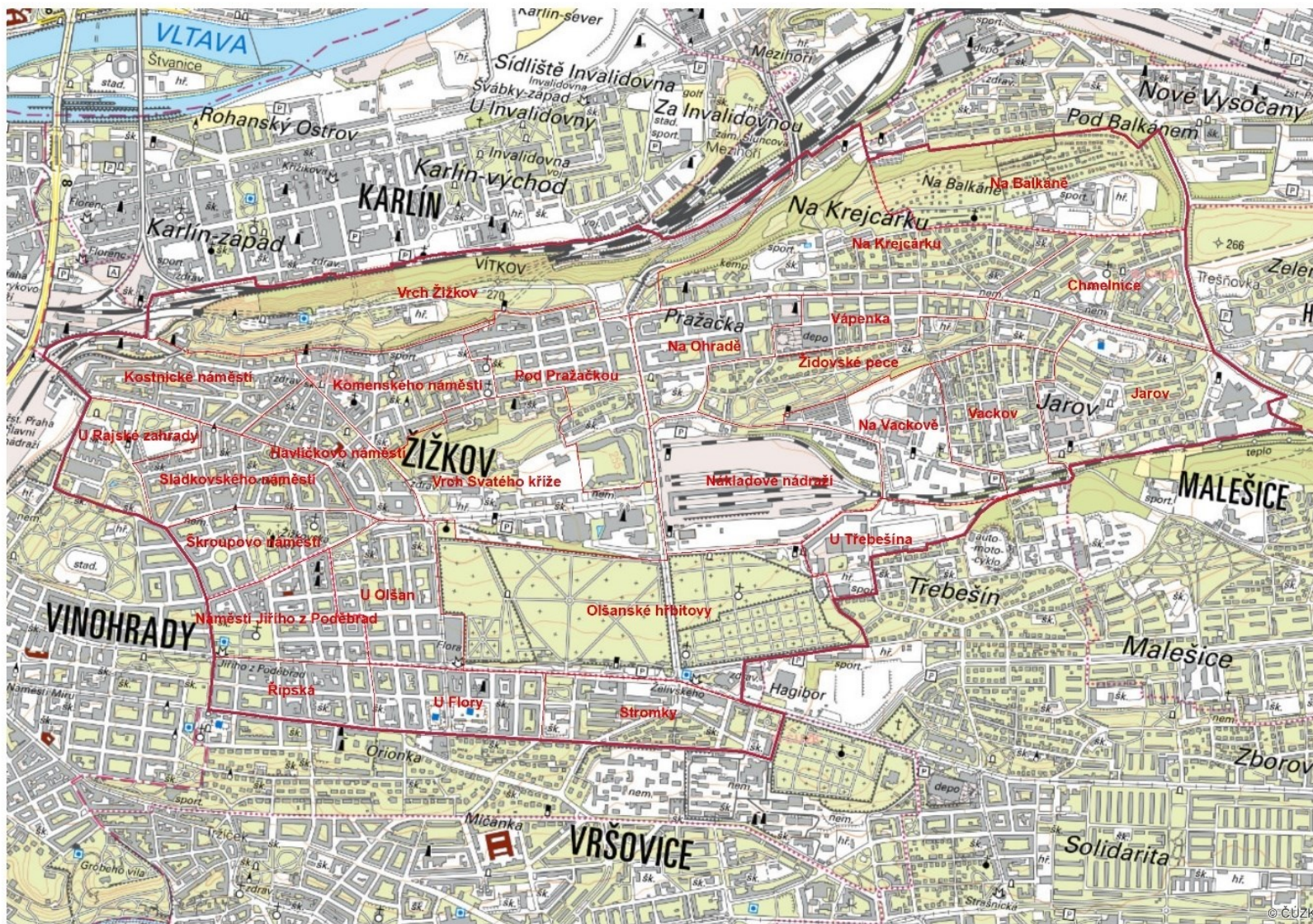
Příloha 9.3: Seznam rozhovorů provedených během terénního šetření

Rozhovory uskutečněné během terénního šetření zaměřené na lokality s koncentrací cizinců v MČ Praha 3, zejména využití a sociální interakci ve veřejných prostranstvích, residenčních lokalitách a místech služeb.

Informátor	Charakteristika
2 studentky	věk 20-25; občanství české; studentky VŠE a UK Praha; bydliště v Praze, ale nebydlí v MČ Praha 3; jedna častý/pravidelný pobyt v P3 u přítele, druhá příležitostně; lokalita Seifertova
3 studenti	věk 20-25; občanství české, české a ukrajinské, slovenské; studenti ČVUT Praha; sdílené bydlení v ZSJ Sladkovského náměstí
manželský pár	věk 50-60; vlastníci nemovitosti - bytu v Residence Garden Towers; byt pronajímají; bydliště v Praze, nebydlí v MČ Praha 3
obsluha kavárny, 2 osoby	věk 20-30 let; bytem v MČ Praha 3, lokalita Pražačka
prodavač	věk 50-60 let; bytem v MČ Praha 3, lokalita Pražačka

Příloha 9.4: Praha 3 - názvy ZSJ

Příloha 9.5: Míry segregace: index segregace a index odlišnosti

Index odlišnosti (dissimilarity) I_d hodnotí relativní rozdíl mezi prostorovým rozmístěním dvou jevů (dvou charakteristik populace nebo dvou skupin obyvatelstva) v rámci vnitřního územního členění města. Index porovnává podíly každé územní jednotky na celku města z hlediska koncentrace obou porovnávaných jevů v dané územní jednotce. Jevy X a Y mohou například představovat obyvatelstvo s občanstvím České republiky a na druhou stranu cizince, nebo obyvatele s odlišnou státní příslušností.

- $I_d = 1/2 \sum |x_i/X - y_i/Y|$
- x_i, y_i = počet příslušníků skupin X a Y v i-té územní jednotce
- X, Y = celkový počet příslušníků skupin X a Y v celém městě
- k = počet územních jednotek v daném teritoriu

Varianty indexu odlišnosti mohou zahrnovat:

- X a Y jsou dvě odlišné subpopulace (občané Vietnamu x občané Ukrajiny)
- X je subpopulace a Y je doplněk do celkové populace (občané zemí EU x občané zemí, které nejsou členem EU)
- X je subpopulace a Y je populace celkem (cizinci x populace celkem; standardizace vůči populaci celkem – index segregace)

Index segregace I_s vychází z indexu odlišnosti, přičemž navíc zohledňuje velikost skupiny X (její podíl na celkové populaci). Využívá se při porovnávání indexů za nesterjné velké populace, např. občany Vietnamu a občany České republiky.

- $I_s = I_{Dx} / [1 - (X / Y)]$
- I_{Dx} = index odlišnosti mezi skupinou X a celkovou populací Y
- X = celkový počet příslušníků skupiny X v teritoriu
- Y = celkový počet obyvatel v daném teritoriu

Příloha 9.6: Příklad tabulky pro přehled žáků cizinců v ZŠ

Počty cizinců v základních školách k 30. 9. 20yy

Stát	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	ZŠ yy	Celkem
počet žáků celkem v ZŠ	602	930	578	160	359	525	222	237	377	299	4289
EU	15	19	9	11	5	4	5	5	10	5	88
Bulharsko	1	2	1		1		1	1	3		10
Chorvatsko		3			2	1					6
Francie	3										3
Litva		1						1			2
Lotyšsko		1									1
Maďarsko		2							1		3
Nizozemí											0
Polsko	1		1				1			1	4
Rakousko										1	1
Rumunsko		2		3	1				1		7
Řecko											0
Slovenská r.	10	8	7	8	1	3	3	3	5	2	50
Španělsko										1	1
MIMO EU	58	53	13	16	48	30	17	18	28	30	311
Afghánistán	2										2
Arménie					1						1
Ázerbájdžán					1					2	3
Bělorusko	2	1			2			1		3	9
Bosna									2		2
Brazílie								1			1
Černá Hora	1										1
Čína		1		4	2				2	3	12
Gruzie			1								1
Indie								1			1
Indonésie							1				1
Izrael		1								1	2
Jižní Korea											0
Kazachstán			1				2				3
Konžská rep.									1		1
Kuba					2						2
Kyrgyzská r.										1	1
Kostarika					1						1
Moldávie	1	2			1				5	1	10
Mongolsko						1					1
Nigerie					2						2
Nepál						1					1
Pákistán					1						1
Rusko	10	12	2	3	4	4	4	2		3	44

Srbsko		1			3		1				5
Sýrie					1						1
Ukrajina	34	28	9	9	16	15	7	11	13	15	157
USA									2		2
Uzbekistán	5	1			1						7
Vietnam	3	6			10	9	2	2	3	1	36
Cizinci celkem	73	72	22	27	53	34	22	23	38	35	399

Příloha 9.7: Příklad tabulky pro přehled dětí cizinců v MŠ

Počty cizinců v mateřských školách k 30. 9. 20yy

Stát	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	MŠ xxxxx	Celkem
počet dětí celkem v MŠ	137	84	76	109	109	109	100	132	104	102	81	141	104	154	175	72	933
EU	1	0	2	5	4	2	3	9	2	4	2	7	7	8	10	5	45
Bulharsko					2							1			1	1	3
Francie				1				1					1				1
Chorvatsko										1					4		5
Itálie			1														0
Maďarsko																	0
Polsko					1			1		1			1				2
Rumunsko			1									1	1	2	2		6
Slovensko	1			4	1	2	3	7	2	2	2	5	4	6	3	4	28
Slovinsko																	0
MIMO EU	4	2	0	6	4	5	9	6	4	8	4	4	12	17	24	16	89
Bělorusko	2			1										1			1
Čína															4	3	7
Gruzie																1	1
Indie						1											0
Indonésie										1							1
Kazachstán										1							1
Makedonie													1				1
Maroko																2	2
Moldavsko		1				1							2				2
Nigérie							1								1		1
Palestina															1		1
Rusko						1	1		4	3	1	2	2		4	1	17
Spojené státy														2	1		3
Srbsko								3			1			1			2
Vietnam	1	1		1									3		1	3	7
Ukrajina	1			3	4	1	5	2		3	2	1	4	12	12	6	40
Uzbekistán				1		1	2	1				1		1			2
Cizinci celkem	5	2	2	11	8	7	12	15	6	12	6	11	19	25	34	21	134